

نیگاری دارا خهوند سه می

سید محمد علی

هەندى پەيم

• ماركيز زۆربەى رۇمان وچىركەكانى لەنەنجامى گوىيىست بون دارشتوو، جارنىكان چىركىنوسى بەتوانا "جەليل القيسى" لەگۇقارنىكا هەوليك دەخوئىتەو دواى ماوئەك شائۇگىرى زفير الصحراء - دەنوسى، كەمەن هەرجارەى دەخوئىتەو لەشوىنى خۆم رادەچلەكەم، لەسەر دەمى ئەمۇماندا رۆوداوەكان ئەوئەندە خۇراو سەرسوڤهينەن نووسەر فرىس هەر هەمويان ناكەوئەت، بەلام ئەوئەى كە مەبەستى بىت هەر دايدەپىشەى لەگەشتىكەدا ناسىاويەم لەگەن نووسەرىكى بىيانى پەيداكر، هەزاران كىلومەترى پرىيوو بۆنەوئەى ئەوگەرەكە بىيىنىت كە پووداوى شىت بونى پالەوانى چىركەكەى لىقەماو، لەمەمووى سەرتەر ئەوئەو پووداوەكەى لەداپىرى برادەرىكەو بىستىو. مەن لە مەداللىما برسەتتى و سەرگەردانى و بىيەشىم زۆر دىو، ئەمۇركە لوقەيەكى چەردەخۆم، ئەو پۇژانەم وەيدىتەو: كاتىك لەنئو، پىخەف و نوئى گەردا دەخەم سەرمو موچووكى چارام بەلەشدا دىت، هەر لەم پىئودانگە شەو چىركە دەنوسم. دىستۆفسكى كەت وەت ژيانى خۆىخستۆتە سەر كاغەز، بەلام ئەوئەندە هونەرمەندانە دايرشتوو كە مۇق دەخوئىتەو هەست دەكات داھىنانە هەموو نووسەرانى جىهان سووديان لەژيانى پۇژانەى خۇيان بىنيو.

زۇرجار سەم بەپالەوانەكانى "رنگا" وەدەست و پلى خۆم دەسوئى، شەو ئىرە چىن گۇڤىنەكان پىن ئەكەم و ئەپانەتەم قەس. مەن لەنوسىندا زۆر قلىق - م تا دە دىر دەنوسم دوولاپەرە تىكە هەلەدەشەم، جا ئەگەر نووسىنەكە رۇمانىش بىن ئەو! هەرمەپرسە ئەم سالى (۱۹۸۷) ئەخۇشى واپلىكرىدوم ئەپەزىمە سەرى، ئەو پۇژانەى هەست بە هۆر بوئەو دەكەم، ئىشى تىدەكەم، لەپەرژان و بروسكەش دىن، تۆزىك دان بەخۆمدا دەگرم، سەردەكەم گەيشتوومەتە ئەو حالەتەى كەمەكەى لە پالەوانەكانى رۇمانەكەش تووشى سەغەتەى بوو، نازار تەنگم پىن هەلەدەچىن، رادەكشەم. نازانم دەخەم يان نا، بىرمەهراى كاروانى گەنەم - (بەشى يەكەمى رىنگا).

لە "رنگا" دا هەولم داوە سەربوردەى مۇقى سەرنەم خاكە لەپىناوى مان و ئەماندا بگىرمەو، زۆرم لەخۆنەندەو، ئەشم وىستوو هەقايەتان بگىرمەو، چوئەكە ئەو نەيكە ۱۸ سالىە بىرۆكەى ئەم رۇمانەم داپشتوو ئىشى تىدا دەكەم.

شائازى بەنوسەرە لاوەكان دەكەم، ئەوانەى خوئەرى راستەقەنە ئىنجا نووسەن.

لەفەرەنگى ژيانەدا ووشەيك ئەپە ناوى "پى" بىن، ئەپەم لەكەسەو لەو بىروايشەدام كەس پقى لىم نىيە، خۇ ئەگەر هەشىيت مەن بەخۆشەوئىستى گۇلۇ پىژىنى دەكەم.

سەرچاوە: هاوکارى ژمارە (۹۲۵) ۱۹۸۷/۱۱/۲۳ "بەر لەكۆچى دواى بەمانگىك: ۶ پرسىيار لەپەردەم" مەم" ى زىندوودا.. ئىسماعىل بەرزنجى

دەستى راپۆژكاران

حسین عارف

رەهوف بێگەرە

پېيىن ئەحمەد هەردى

سەرپەرشتى گشتى

شیرکو بیکەس

بەرپەرشتى رۆژار

دشاد عەبدوللا

ئەندامانى کارگىر

عەتا محەمەد

هەرمیدون پېنجوئى

سەرپەرشتى هونەرى

قادر مەرخان

2

5/6/1999

دارا حەمە سەئى

۱۹۹۶ لە سەلیمانى لەداپە بوو. خوئىندى سەرەتاپى و ئارەندى و ئاسادەى لەسەلیمانى تەواوكرىدو. ۱۹۶۹ بەكالۆرئۆسى لە ئەكادىمىيەى بەغدا بەشى پەيكەرسازى بەپەلەى ژۇرپاشە و يەكەمى شىوئەكارى بەدەستەنئەو. ۱۹۷۸ لىسانس بەپەلەى ژۇرپاشە لە ئەكادىمىيەى رۇما بەشى پەيكەرسازى هەناو. ۱۹۷۹ دىپلۆم و پرونامەى تايپەتەندى هونەرى ئارو و مەداللىيە لە پۇما بەدەستەنئەو. ۱۹۸۴ گەراوەتەو بۆ سەلیمانى بەيكەرجارى. ۱۹۹۲ ماجىستىرى لە زانكۆى سەلاخەدىن وەرگرتوو. بۆماوئەى چوار سالى ئەنئەنىوئۆجىي كۆلتورى و فەلسەفە و مەژورى هونەرى خوئىندوو. جگە لە چالاكى هونەرى چالاكى نووسىنىشى مەپە لە گۇلۇر پۇژانە كوردیەكاندا كوتار پلاو دەكاتەو. پەيكەرى بۆ پەرمەز و مەولەوى و گۇزار و عەزەدىن فەيزى و سام مەژار و كۆمۆكرىسانى و خەللىك كادىگروس و گەل كەسەپەتتى كورد و بىكانەى كرنوو. مامۇستا بوو لە پەيمانگەى هونەرەجوانەكانى سەلیمانى. ئىستاتش يەكۆكە لە مامۇستابان و دامەزىنەرانى كۆلجى هونەر لە زانكۆى سەلیمانى.

(رۆژار) مانگانەيەكى رۆشنىرىيە و ژمارەى تايپەتە بە دەپەنەرىك

ئاوئيشان: سەلیمانى فولكەى يەكگرتن دەزگای چاپ و پەخشى سەردەم رۆژار - ت: ۲۹۸۳۹

لەدەرەوئەى كوردستان:

TEL: 0044 162 846008

FAX: 0044 162 84 77660

چېرۆگنووس

محمد مەولود مەم

• لە ١٩٢٦/٢/٢٢ لەشەقلۆدە سەرپەرێزگای هەولێر لەدایک بووە و ماوەی تەمەنی منداڵی مەوی ژباوە و سەروشتی ناوچەکەو بەتایبەتی سەحری چیا سەفین دواتر لەبەرھەمەکانی ڕەنگی دارەتووە.

• سالی ١٩٣٨ ھاوتە هەولێر بۆ خوێندن لەبەرئاسەباری و ئەداری تەنھا قۆناغی ئامانەیی تەواوکردووە، ١٩٤٣/٩/١ بۆتە مووچەخۆر و بەھەرمانیەری زوربەیی ناوچەکانی کوردستان گەراوە، سەرەتا کاتیی ناحیە بووە لە برادۆست و تا سالی ١٩٥٢ لە مێزگە سوور و برادۆست و بەلەک و شەقلۆدە دەژی.

• سالی ١٩٥٢ دەگەڕێتەرە شەقلۆدە دواتریش لە ١٩٥٦ تا ١٩٥٧ لە کۆیەچە و لەبەھاری ١٩٥٧ چۆتە رواندز و حوزراتیش ١٩٦٦ گەراوەتەرە هەولێر و بووە بە بەرپەرێزەری شارە، ئێکەکانی هەولێر و لە ١٩٧٧/٦/٦ خاڵە ئێشین کراو.

• یەکەم بەرھەمی پەخشانیک بووە لەگۆڤاری گەلاوێژ بەتاریکی خوارزادەو مەلای کردۆتەرە، چینگە داخە ئەو ئارە خوارزادە، "ئە" پەخشانەکان بۆ ئەدۆزراوە.

• لەپەنجاگەشەو چیرۆک پلە، "کاتەو، لەگۆڤارەکانی هیوا، بێسە، شەفە، دەقەری کوردەواری، هەولێر، مەم. و یەکەم چیرۆکی بەناوی "بەرسەتی بەمێزەرە" بوو.

• سالی ١٩٥٧ چیرۆکی "پەنجابەلس" ی لەگۆڤاری هیوادا پلاوکردووە. کەلەسالی ١٩٥٩ لە برادۆست نووسمویەتی.

• سەرنووسەری گۆڤاری هەولێر بوو کە لەئێوان ٢٣/ئایاری ١٩٧٧-١٩٧٢ شارەوانی هەولێر دەری دەکردو لەئێ بەناوی خالۆی پێتوار دەیانوووسی.

• تالە ژبەدا بوو ئەم بەرھەمەکانی چاپ کەردووە:

- بەرگی یەکەمی چیرۆکەکانی مەم - ١٩٧٠.
- بەرگی دووەمی چیرۆکەکانی مەم - ١٩٨٤.

- گۆلەپەرژە 'کۆمەلە چیرۆکی منداڵان' -

١٩٨٩. کەبەھاوکاری خاتو ئافەرینی ھاوسەری نووسمویەتی.

• پاش کۆچی دوازی شەم بەرھەمەکانی چاپ کراون:

- نوڤلیشی 'پایزە خەون' بەغدا ١٩٨٧.

- رۆمانی "پێگا" - سوید ١٩٩٤.

- چیرۆکی مێللی کوردی - سوید ١٩٨٨.

• ئەم دەستنوسانەکانی ئامادەن بۆ چاپ:

- رۆمانی "کاروان و سەگەو".

- شانۆگەری "پیلان".

• تالیستۆ ژانیاریەکی ئەوتۆ لەبەردەستدا ئێبە دەریارە ژانی "مەم"، کۆچی بەمەلەکیان لەدئی سینگانی سەرپەرێزەکانی شۆی پۆزەمەلاتی کوردستانەو بۆ شەقلۆدە لەدوازی یەکەم شەری چیپان، تەرس و گەری سەنور و پەریسەو لەناخیدا پەنگان خواربوو، ئا ئارامیەکیان دروست کردبوو کە لەمەلسوگەوتی مەم دا ڕەنگی دابوووە. بەجۆرێک کە دەتبیستی دەتزانسی دەریارەکانی داخراوەو وەل ڕەشەبا لەتاوەو پانی پێوەدەن.

• چەند چارێک چۆتە ئەوروپا و ئاوو هەوا تەمازی لەتەن زۆر سەرنجی پراگیشاوە.

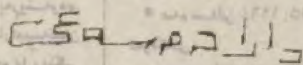
• دوازی منداڵانی یەکی درێژ لەگەڵ جۆرەما نەخۆشی پۆزی پێنج شەمە ١٩٨٧/٥/٧ لەبەغدا کۆچی دوازی کردو لەگۆرستانێ گەری زەیتوون لەشەقلۆدە بوخاکە سێنێدرا کە هەر زەرەبەکی ئیلامی چیرۆکی پێخشیبوو.

• یەکیکە لەپێشەوانی چیرۆکی ریالیستی کوردی، و لەبەرھەمەکانی دوازی ئا ریالیستی تێکەل بە سەحری کوردی، ئەو تێکەل بوونە کە خەیاڵی ئاوان لەپشت دروست بوونداوە ریالیستیکی سەحری داینا و لە "پایزە خەون" و "پێگا" بەروونی دیار کەوتوو.

• ئەندامی یەکەم کۆنگرە یەکیکی ئوسەری کوردی ئەندامی دەستە دامەزرێنەری کۆمەلە هونەر و ژیانی کوردی و سەری لای هەولێر کۆمەلەکش بوو.

• مەم سالی ١٩٦٤ (ئافەرین) خانی هێناوەو ئەوەکانی:

هونەر (ئێستالە سویدە)، سۆزان (ئەندازیارە لەهەولێر)، بۆتان (لە ئەلما دەرزی)، سیامەند (هەولێر)، پلەند (خوێندکاری کۆلیژی یاسایە لە هەولێر)، پێشوا (خوێندکاری ئامەییە)، سۆزان (ئەندازیارە لە هەولێر)، لەیلی (دەرچووی کۆلیژی پەرورەدە) بەشی دەروونناسی.

پەنجە فەلس...

ئەو بەیانىيە، ئەمەن و ئەكە
مەخمۇد، چ كامىيەكان ئارەزووى
لەناو جىگا ھەلەستامان ئەدەردە!!
وامان ئى خۇش دەھات، كەھەتە
ھەتە... ھەر لە ژۇر نوئىتە
شەركەتەن پال كەوین. مەن ھەر
لەگەن سەپىدەى بەیان، لەگەن پانگى
(مەلا)، ھەر گەوژم دەداو ھەستەى
ئازارنى ئادىار بەلەشكى گران.
گەرووئەكى ووشك و تال دەكرد!!
بەرم لە ئازارى لەشم دەكردەو.
خۇزى سۆزىم قووت دەدايەو،
كاتىك كاكەشم. خۇى خستە سەر
تەئىشت، چاوى ھەلەلەنەن، بە
دوچاوى لىئ و بەرووئەكى گەچلاو
سەپىرىكى كىردم!! ئەو كاكە پۇژ
قەلەتە بەرزە پىرەكەى مەروئەرى
خستەو ژۇر تىشكى خۇى و
زەردى ھەلەلەندىو.
- بەلام، ئارەزووى، لەناو جىگا
ھەلەلەنەن چى بەگەن!!
خۇ ئەو بەیانىيە، جگە لە ھەموو
بەیانىيەكانى رابورەووسان. چ
شتىكى بۇ خوارەن دەستى بدابايە
نەمان بو!! نەمان. تە شەكرى
چاى. بۇ ئەردى ئان و چاپىك
بھۆين. ئان و چاى. كە تاكە
خوارەنە خۇشەوئەستەكەمان بو.
دوئىنى تاسكو پۇژئاو،
ھەردووكەن لەگەراچ چاودەنوارىمان
دەكرد، كەس و كارمان. ئە. ئان.
نەپارە. چ شتىكىان بۇ نەناردىن!!
وا ھەردووكەن كە لەژۇر نوئىتە
شەركەتەن ئى دىرئى بېووين.
داماوى ئەوئەش بووین كە دەمى
بۇچ مەچپان بۇ رەوانە ئەكردىن!!
ئەمەن ئەوانىش ئارەیان ئەمانى!! يان
شتىكىان بەدەستەو ئەمەن!! ھەموو
شتىك دەپس، ھەموو شتىك لەم
گرانىە دەوئەشتەو، لە جۇنەتەى
خۇزانە ھەزارەكانى وەكو ئىمە!!
ئەگىنا جاران ھەر ھەقتە. بە ھەقتە،
يەك جۇركى پى ئورەدەنەمان بۇ
دەھات، ھەندىك جارىش، كەمىك
دۇشاو وەيا مىوژ و گوئىزىشى
لەگەن دەبوو، بەتايىيەتە ئەگەر

ھەقتەى دوايە مانگ بوایە. ئەو
چارىگە دىنارىكىشيان، ھەر بۇ
دەناردىن. ئىتەر ھەقان بوو كە
قەوماوى ئەو ھەقتەى، لە
دەريانىكى پىرى قوئى ترستەن،
ئوقمان بگا!!
ئەم خەياتانە، ھەلەيان
دەگۇفتم كاتىك كاك مەخمۇد
بەين. پىشەكى يانگى كىردم:
- كاكە. مەم، كاكە. مەم،
بەلەستىن بچىنە مەكتەب، بەخو
ئىمەق دەرسى گران گرانمان ھەنە،
شەوى رابورەووش، بەزكى برسى
نەمانتوانى بەسەر دەرسەكانماندا
بچىنەو تىگۇشائىك بەگەن.
كە ئەو دەمى لىك دەداو قەسى
دەكرد، زىگم قۇزەى دەھات، پىچى
دەكرد. مەئىش دەستەم پىندا
دەھەلەن دەپىرد، وەكو بەمەوئ
ھەنەى بەكەسەر، لەبەر ئەو
بەچاكى لە قەسەكانى كاكە. ھالى
نەبووم بۇيىن. لەو لەمدا گوتم:
- باوەرە پىن، كاكە مەخمۇد،
لەبەر ئالەو دەنگ و ھەرا و قۇزەى
زىگم. زىگى برسىم، گوتم لە نووسكە
نووسكى تۇ ئىە. دەنگت ھەندىك
بەزەكەو تا بگاە گوتم.
چونكى چارەمان نەبوو ھەر
دەبايە بچىنەى قوتابخانە بۇيە
زۇرى پىن نەچو بەلەشى گران،
زىگى تەووپەو وەرس بەخاوى
ھەلەستەن سەرپىن، ئەختىك خۇمان
ئىك كىشايەو، پىن ئەردى ھىزى
ئەوئەشمان پىن ھەندىك ئاو لە بىرەكە
ھەلەلەشپىن و، دەست و چاومانى پىن
بشۇين، لە دەمى خانوورە قوئەكە
بەرەو كۇلان، خۇمان ھاوئەشتە
دەروە و رىگەى قوتابخانەكەمان
گرەتە پىن.
بەدەرئەى كۇلەتە تەنگ و
دەرئەكە بۇنى ھىلكە و پۇن و
پەئىرو ئاسكە ئان. گوشتى بزاو.
چاودەنەمەنى خۇش خۇشمان
دەھاتە كوئە لووت بەمەموو ھىزەمان
ھەناسەى دەرئە دەرئەمان
ھەلەلەكەش. بۇ ئەردى. بەر بۇتە
خۇشانە سەپەلەكان بېوونىنەو
ھەندىك شۇرشى زىگەنى پىن
دەمەركىن!! ئەبەر ئەردى. مەن
بچووك و كورتە بالابووم، توانەى
بزوئەو دەو پۇشەتەم لەكەك
مەخمۇدى دەرئە. لاواز زىاتەر
بوو. ھەردووكەن لەرو لاواز بووین،
بەلام مەن قوتەو تىك چەقوئە ئىشك
ئەستووبو. ئەو زىاو كشاو بو!!
بۇيە مەن بەدورەم ئەدەزانى ئەگەر
رەشەپەكى بەتەن ھەلى بەكرەپەى
كاكە مەخمۇدى رادەقەنەند، ئەگەر

مەئىشى وەك تۇپەنە بە
دەشتايەكەى نژىك قوتابخانەكە
گۇژ ئەكرەپەو! بەلام لەم لایەو
بەختیار بووین! چونكە شەوى
رابورەو باراننىكى بەمارى كۇچەو
كۇلان و دەشتايە خۇلەپەكەى
(تەمراو)ى چاك رشانەبوو، لەبەر
ئەو بۇ خۇ راگرتەن ھىزەمان پىن
تەدەوئەست، مەگەر بۇ ئەردى پىمان
بگوتەنەو.
كە نژىك قوتابخانە بووئەو
لەناو قوئەكەى بەدەم چاوم
بەپەنجا فەلسەىيەكى سەپى كەوت!
بەپىن بىرەدەو بەمەزىكى سەپىر
وەك چۇن پىشەى بەلامارى ئىچىر
دەدات ئەناو پەلامارم. وەكو
لەو ترسەم لەبەر دەستەم بەزى!
ھەلم گرتەو. مەئىش قوئەشم
لەگەن ھىناو بەپىن دەستەى خۇم
خستە ئاو گىرفانم!! ئاوپىكى
گىلانەشم لە كاك مەخمۇد دایەو،
بۇ ئەردى بزانم ئاخۇ چاوى لە
چۇنەى مەن بوو!! و ئاگادارى ئەو
ھەرايەم ئەم راو رارەكارەى.
يان. ئا!! وادىار بوو كاك مەخمۇد
پەووردى ئاگادارى چۇنەتەكەى
كاتىك بەدەمەنىك ئىك ئالو گوتم:
- ئاى ئەو پارتە دۇزەو!!
چەندە بوو! پەنجا فەلس!!

ھەردووكەن كىرەمات بووین،
لەخۇشيانا زامان بەستەر، مەن وام
دەزانى ھەموو دىنام دۇزەوئەو!!
لەبەر چاوى خەيالەدا ھەزار چەشتە
خوارەمەنى رىزەكر!! ئاوايە
دەمەو بەرى ئاخافەنى ئى گرتە،
وايە ئومەد، مەز كە ترستەكى ئى
دەركەوت بەشەوى شەوئەنگ،
بەخەيال. ئەخشى ئەوئەندە وور.
وور. دەرەست دەكا، كە پىساو
بەچاوى راستەقەتە پەنەوئەو
بەردى ئاكا! مەئىش كەوام دەزانى
بە پەنجا فەلسە ھەموو خوارەمەنى
خۇش و بەتاس جىھانم ھاتۇتە
چىگ. ئەو كاكە خۇم لەبەرەترىن
تۇپەكى كەراش دەدەت!!
ئەگەر چى بەچاكى ئاگادارى
چۇنەى كاك مەخمۇد نەبووم وە
ئەم دەزانى لەچ بىرىك دایە، بەلام
سەرم ئەو سورمابوو، چۇن دەما
زىو، ئەشى سورك بوو بەشاقوى
بەسەرىن. گورج. گورج.
بەرىكەدا ھەلەبەزەو!!
كە زەنگى قوتابخانە ئىرا، زۇر
دەخۇش بووم!! دال پىن. خۇم
بەخۇم دەگوئ:
- ھەركىز. برسى ئىم، ئاى چەند
تەرم!!
وەدەق ئەردى بزاو بەخۇم بەگە،

گورج قايشه كەي پشتم شل
 كردهوه!! كەبەياني كوينيكم ئى
 گورج كردهوي و لەسر زگەدا توندم
 كردهوي!! هيچ شتيك پەستى
 ئەكردهوي كاك مەحمود نەبىت
 كە... دەم لەدەوى دەم لەناوەندى
 دەرسىش بوايە وای دەزانی زۆر بى
 مۇش! كە بەيى لىكەندەوه و لەسر
 خۇسەرى دەخستە بىناگويم پۇ
 ئەوى هەرجارە پىم بلىن لىم
 دووبارە بکاتەوه:
 - ئايا... ماوه!!
 بى ئەوى ئاگای لەوه بى كەم
 هەر لەبەيانیەرە دەستىگم لەو
 گىرفانەدايە كە پەنجا قلسىكەم
 تىنى خستوو و هەزاران جۆرە
 یاری هەلپەركىم لەگەل كردهوه!!
 جا... ناچار، دەبايە: هەرچەند
 دەقیقەك بە بىناگویتدا بچىنم.
 - بەلى... ماوه.
 تا... وای ئى هات هەراسان بووم
 جىگام ئەبوى خۇمى تىدا بشارەوه،
 وەبىرى ئەوم بۆ دەهات كە كۆشك و
 ئەلارى ئومىد بچوینم. لەركى
 كاك... و لەپیش چاوى ئەو
 پەنجاپەكە توند هەتا دەستم دەروا
 توند... دور تىنى هەلەدم!!
 بەتایبەتى كاتىك هەستم بەوه كرد
 كە لە وچانی دووم بەتیرى

لەلایەن كاك مەحمود چاودىرى
 دەكرىم!! خۆ ئەگەر بەتایبە بەرو
 چاپخانە یان دووكانەكەى مەكتەب
 چووبام، ئەوا كاكە... پێشى پى
 دەگرتم و بەخۆشى یان ناخۆشى
 بەرو پاش دەگىرامەوه. كە دەرسى
 سىنیم ئىرا، ئەى كە دەرسى
 ئەلەكيات بوو... هەرچەند مامۇستا
 خەرىك یو باسى رۆژ ئاسمان و
 زەمینان بۆ بکا... من ئاگام لە هیچ
 نەبوو!! دوروت ئەبى... قۆرى زگى
 برسیم و پەنجا فلسىكەى خۆى
 لەگىرفاندا مات دابوو.
 سەردەمىك مۇش هاتەوه بەر
 مامۇستا باسى پێكەتانی بەهێزى و
 چۆنیەتى پراوەستانى بەهێزى
 (جاذبە) ی بۆ دەگىرايەوه. بەلام
 من هەر ئەوام بۆ دەهات كە زەمین
 و ئاسمان هەمووى لە پەنجا فلسى
 پێك هاتوو، وە لەسەر پەنجا
 فلسى، بەهێزى پارە پراوەستارە.
 رۆژم لەلا ئەوەندەى پەنجا
 فلسىكە پى جوان و پرشنگدار و
 پرسوود نەبوو. هەرەما ئەستێرە
 گەرۆكەكانیش.
 لەدەرسى چوارەم هەر چەندە
 مامۇستا باسى چەند بێكەى
 ئەندازارى بۆ دەكرىن، شەرح و
 لىكۆلینەوى دەكرىن، مەن هەر
 ئەوەندەم لەلاپاست و ماقول بوو

كە بێكەى هەموو ژانێ ئەك هەر
 پارەسى و پەنجا فلسى هەر
 خوارەمەنى. لەپەر مامۇستا كاك
 مەحمودی هەلستاندە سەر
 تەختەى رەش، لەسەرەمى
 قوتابىكەانى پۆل پایگرت،
 پرسىاریكى ئى كرد، چاوەنواى
 ئەنجام و وەلامەندەوى دەكرى، كە
 كاك مەردوو چاوەكەانى زەق
 كردهوه و پێشواى و پەلە ووتى:
 - پەنجا... فلس!!
 قوتابىكەان هەموویان لە
 پێكەتانی بەرو پشتم بوون، شى
 هەلگەران، مامۇستاش بۆ دەمارى
 ئەگىرا! بۆ تۆرە نەبوو!! دەستى بە
 پووى كاك مەردۆ كردهوه هەتا
 هێزى لەبەر بوو زلەىكەى
 لەبناگویت دا، كاكە لە زەبرى زلەكە
 پاچەكەى و وەكو هاتىتەوه مۇش
 خۆى، و هەستى بە تاوانىكى زۆر
 كردهى بە هەنگارى ئالۆز گەرايەوه
 جىگاكەى لەتەنىشت مژدا.
 لىت ئاشارەوه كە بەراستى
 منیش پێكەنىم هات، جا ئازام
 پێكەنىتەكەم بەكە مەحمود و
 وەلامەكەى و بەسەرەتانی ئەو كاتەى
 بوو، یان دەنگەندەوى بىر هەستى
 خۆشى ئەوه بوو كە پاش
 نىوسەعات خۆم لە چىشتخانەىك
 دەدۆزەوه.
 بەلام كە ئاوپێكم لە كاكە
 دا، هەرەم دیم ئا زابو چاوەكەانى
 لالیوه كانی دەلەزىنەوه، ئەو هەستە

خۆشەم پلۆوى تى كەوت... دلم
 سارد بۆوه، كە مامۇستاش پشتم
 لە ئێشە كرد، لەسەر خۆ بە
 بەزەییەرە بەناگویتدا چرایند:
 - برا خوا كەرمە، گریانی ئاوى.
 دوو فرمىك لەسەر پوومەتە
 گەرداویكەانى خزیس... لەسەر
 چەناگەى لىكیان دا، هەر... تە... تە
 پۆلە سەر تەختەكەى بەردەمى.
 ماوهیەك كەرى لىووى داين،
 تاكە خۆزىكى تالى قوت
 دا، هەرەم دانی بەخۆى داكرت، هێزى
 دا، خۆى، بەدەنگىكى نووساوتر
 لەبەيانی ئى پرسیم:
 - ئەرى... دەرسى دووم چیمان
 هەیه!!
 ئەركانە بۆم دەركەوت كە
 گەپشۆتە گەرۆ، خەرىكە ئى
 دەركى!! بەستى دەستم بۆ كاك
 مەحمود دێركرد، پەنجا فلسەكەم
 خستە ئا دەستى.
 كاكە پێرى گەش بۆوه، و
 زەردەخەنىكەى گریونكى لەسەر
 زار دیارى دا... منیش هەستم بە
 هینىك... هینىكەى خۆش كرد،
 هەستم بەوه كرد كە بارىكى گەرۆ
 گرام لەسەر شام لا دا.

چرای گوندەكەمان

-۱-

شیرین ترین ئاوانی ئەوه یو
 كە... بخوین... بخوین، چوونكى لەوه
 بىن گومان یوو، كە خۆندەوارى
 پێگای مەزۆف لە ژياندا پووناك
 ئەكاتەوه.
 بەیانیان كە كۆلینگەكەى ئەنايە
 سەرشانى و بەرو كارەكە ئەكەوتە
 پى لە تەنىشت قوتابخانە
 بچۆنەكەى گوند كە ناوى ئابوو
 (چرای گوند) ئاوپێكى دلسۆزانەى
 ئەدايەوه، ئاھىكى دورو و درێژى
 هەلەكیشا.
 لاویكى ژىرو و لە لاى
 دانیشتوانى گوندەكەمان بەرێز و
 خۆشەویست یوو. نىمە

هاوتەمەنەكەانى كردهويانە
 (سەردەستە) و بە كاكەلا، ئاومان
 ئەبرد.
 پۆزىك لەناكاو لىمان بۆر بوو
 كەلپێنگى فراوانى لە دلى ئىمەو
 خەلكى گوندەكە كردهوه!!
 هەموومان پەرزىشمان بوو... بۆى،
 دايكە پەرەكەى ئەبىت كە بەهینى
 ئەبوت:
 - بای... لەتارىكى پزگارى بىت،
 دەبا بىتە چرایك نىشتان پووناك
 بکاتەوه.
 وا كاكەلاو چوو شار بۆ
 خۆندن، بەرۆز كارى ئەكرد و بەشەو
 خۆیندن، تاكوو گەشتە پەلى
 دانەشگە هەر لە پێشەوه بوو، چەند

کۆسپ و تەگەرەي ئەهاتنە بەري، بەکۆشش لای ئەدان هەر، ژال و سەرکەوتو بوو، تا ئەر پۆژەي لەشکری دیندەي دۆزمن هیزشی هێنایە سەر پۆلات ئەر سەردەمش کاکەلەر، پێنگای بۆ پوون ببوووه وه بەچاکي بەدی ئەرکەر، ئەر چرایەش کە بەهێوای ترووسکێک لە پووناکیەکی بوو، خۆی ببوووه بەکێک لە هەلگرانی، یوو پێشپەر بۆ گەل لێ بەر بەرەکانی دۆزمنی ژۆردار، تێپێکی لە هەقانی هاورێرەکانی دانشگە پێک هێناو دەستیان دایە چەک و چوونە پێزی خەبات، لێ پێشواي سازادی نیشتماندا.

٢-

ژۆر بە ئارەزوو گۆرم لێم چیرۆکی، رەشەي برادەرم گرتوو، وام بۆ ئەهات کە پووداوه کانی بەمشێکن لە ژانیان، لێەر ئەر، ژوو، ژوو هان ئەدا، کە، بێگەینێتە نەتاج، هەر کە رەشە هەستی بەهە کرد، ئی پرسیم: - رەنگە لەلێ خۆتا، بربارت دایبێت ئەو کاکەلەرە بناسیت، وانی پە ١٩٩٠.

وه چاوی پوین لەچاوما، یزەیک لێسەر زاری پەیدا بوو، هەندیک لێم هاتە پێشپەر، دەستیکی لێسەر شامە دانای چەند جارێک پای هەژاندم!!، نیشانی کۆمەلێک کامەرائی لەچاوه کانی دیاری ئەدا، ئەمەش پەوشتی کاکەردەش بوو، لە دانشگەش، کە دلفۆش بوايە واششانی ئەرگرت و پای ئەهەژاندەوه.

ئەر کاتە تارێک و پوینی بەیان بوو مەن و رەشە نیشک گرتووین، ئەگەل تێپێک لە پێشپەرگە لێسەر لووتکە پێ نازو فیزەکی هەلگورد چاوه پێزی جولانەوهي دۆزمنان ئەکرد، وه وهکو راهات بەم چەشنە سەرپورده خۆشەکانمان لەتەهەشی شەو ئەپچراند.

دەستی پەشەم گرت، بەسنگەرە قەسەم ناهە سەر دێم، کۆمەلێک پێرەوهي پالەپەستی مێشک بپوون شۆڕشێکی بەتێن لە دەروونا گری سەند، پێرەوهي و یادکردنەوهي ئەر دیمەن و قەوماوه پێ سام و سەتەمانە کە دۆزمن پەسەر

وولاتەکی هێنا بپوو!!، وهک بپرووسکە لەشیمان ئەتەزاندا، وهکو هەزاران سووژنی ناگرین لەچەرگما ئەم دیوو ئەوهیو ئەپوون؟ دیمەنی ساوایانی لەدایک بپراو خەڵاکی وولاتەکە کە وهیەر شیلگی گولە توپ و بۆمبا سووتێنەرەکان کەوتن و لەژێر داروو پەردووی گۆندە وێران کراوهکان ئەنجن، ئەنجن، بپوون خەکان!!، یادی هەقانیە شەهیدەکانم کە بە خۆش، بەرپەرچی دۆزمنی هێرش هێنەرمان کردو گیانیان کردە سوپەر قەڵان!!، ئەم هەموو پێرەوهي دیمەن و یادگارنە لە دەروونا پەنگیان ئەخواردەوه چنگلیان ئەدا، و ئەپوون بەتێپێکی گەرە، ئەپوون بە تورپێک کە بۆ رێی هەناسەم لەگەڵیا نووسا، وه پشیم ئی هەما، لەتاران هەنەستامە سەرین، تەنگەکەم نایە سەر شام، کەوتە هاتوچێکردن بەدەوهي رەشمانەکی هەقانیەکانی ترمان لە نایا ئەهەسانەر، بایکی ساردی گەزێنەر، لە پاکوور ئەهات و ئەیدا لە پروومان، ئالاکەي سەر رەشمانەکی ئەلەراندەوه، سەر

هەنێری لە قوولایی ئاسمان پامام، ئەستێرەکان، دوور و بناسەتەم بریسکیان مابوو، وورده... وورده لەدەریا شین و قوولەکە نەقووم ئەپوون، شاپێکەم لە پۆژەلات دایەرە شەهەق تازە ئەپشکووت، کوردستانی ئەو دیو دێهاتەکانی لاجان، هەرگەوه، مێشتا تەمی بۆری تاریکی بەچاکي لێسەر نەپەرەي بووهوه، چیا بەرزه سەرکەشەکانیش، وهکو دیوو... دیوی زل، زل، خۆیان بەرە ژوو ئەکشا، گۆی (ورس) وه چاویکی گەرەي لێن لە ئاسمان پاشما، پۆزیش وهکو فرمێسکی خۆنێن لەتایا قەتیس مابوو... پەشەي برادەریشم لەولاوه وهستابوو چەنگەي کردیوو سەر لوولەي تەنگەکی لێر خۆیوه گۆزانی سەرکەوتنی ئەگوتەوه.

(١) بەرەیان پێش پۆژەلات، کە هێشتا دوتیا تارێک، ئەگەر پەکیک لێسەر لووتکەي هەلگورد سەیری گۆی ورسن بکات بەمێنی پۆل لە تاريا وهکو ئەو دیمەنی سەرەرە دیارە.

ئەو گورگەي.. یووسفی خوارد

شەوێکی تاریک بوو... وهشەوان ئەهەچو! چرایەکان ئەوتیان ئی بپاویا گۆزەکان ئەکۆزابوونەرە. بەلام.. پووناکیان ئەهەدا!! دەرگی هەراو مۆریاییکی بێز، مێنەي قووت ئەدا.. ئەوا هەرایەکە دەرگی ئالو ئازار دەپێست... مەکیئەکان دەسپوران، گەریان ئەدا، بەلام پۆناکیەکان ئی پەیدا ئەهەبوو! کابرا.. لێەر خۆیوه دەرگوت: - ئاھ.. چ کابووسێکی گران و بەدقەر!!

هەولی ئەدا پێتوور لێسەر چاوه کانی لایدا.. دیسان هەولی ئەدا پەرە.. تێنی ئەدا پەرە بەرخۆی پێلۆدەکان بەچاوه کانیوه پەرچ کرابوون! بێن چەسەر پوون، ئەهەدەوه شەهەنەرە.

هەردو دەستی هەنێرین، ئەهەندەي دێزێکی دەرگەن، ئەهەگە پێشتە چاوه کانی ئی دەستەکانی لە ناوچەرگەي ئەو

تاریکیەدا.. هەر دێزێدەپوون.. وهک دوو ستوونی بێ دواي.. دێزێ دەرپوون.. هەلەدەکشان!

کۆزێرە سەری پەهەموولایێک دا دەچوولانەوه، هەستی بۆ دەوروو سەری رادەگرت، هەر چەتالەکەبوو، هیزێ ئەدا پەرە خەوێ، دەستەکانی رادەوه شاندەوه.. پێلۆدەکان پەسەر چاوه کانیوه لەحم کرابوون!!

بێرێکی بۆ هات لەمێشکی دەرگی ئەدا پەرە:

- یا.. پێلۆ لێسەر چاوی مانگ لایدا، پووناکی لە مانگەرە بکێشم. دەستەکانی پتر بۆ ئاسمان رایەل کرین، چاوه کانی گرانیان گرتیوو، ئەتای پێلۆدەکاندا، ئەخۆدەچوون! ئەوانای جوولەیان ئەماوو! گۆی رایەل کردن، بەوه پەسی بەخۆی گوت:

« هەر.. بۆگەنی ئەم.. و..

لەر مەیدا ئەدا.. ئەزەم ئەشی ئیوه مەردو بو، بەلام سەری پەهەموو لا.. دەچوول! ئەتای ئەشکەوتی مێشکی، دەرگێک پەزێدەپووه.. دەرگەکە ئەتادەهات.. گەرەترو پەزێر دەرپووه.

دوو ستوونە دێزێدەکان.. هەر پەرە ئاسمان دەرکشان.. دوو دیواری ئەفسوونی سەختیان ئی پەیدا.. دەپووا ئەتای هەردوو دیواریەدا، پێگایێکی.. باریک.. باریک، وهکو داو سوو.. باریک، خەتی پەرە ئاسمان کێشاپووا ترووسکەيێکی کێن، لەوسەري پێگایەکە.. سێس ئەهەدەستار لەقوولایی مێشکی دووبارە دەپەرەوه.. دوو تارەسای پەریگا باریکەدا.. پەرە ترووسکایەکە دەرکشان! هەتا پتر دەرچوونە پێش،

ترووسکایەکە گەرەترو.. بەشەق تر دەبوو.

تارامایک بانگی کرد:

- خۆنێسی یووسفی کۆپم.. دەو!!

تارامای دووم لووراندی:

- لوور.. لوور.. زڕ.. زڕ..

گورگەکە سەندم کرا بوو هەر دەي لووراند:

- لوور.. لوور زڕ

پاقووب سێهەري پدێتەکی

بەسەر دیوارە ئەفسوونایەکان

هەلەپەرەوه.. هەر بانگیشی

دەرگوت:

- خۆن کۆرەگەم!

گورگەکە، دەي لووراند،

لوولەيێکی ئەستووری ئەبن هەنگی

دەرکشان! لوولە ئەستوورەکی لێک

کردەوه، کلکی لوولەکە لە خوارەرە،

بەلووتی کابرا دەرگوت.. کابرا

دهستی نه مایوون، کلکی لولکه که
له سهر لووتی لایدا! به زار قووی...
توند... توندی دهکرد، لکه ل بای
قووی زاری کلکه درژده که،
دله رایوه... لاده چوو...
دهه رایوه، له لووتی کابرا... گیر
دهه رایوه! کابرا... له سهر خویهوه
دهیگوت:
- نه گهر بستیگ، کورت
کرایه یوه، لووتی بزگاری ی دهیووا
به قه لسی شاهیکی هله ده کیشا!
گورگه که... له سهر رخو...
تووماره که ی ده پچایه وه و بانگی
ده کرده وه:
- له ناو گورگه کاش، لکم
دوئیایه... به کیگ ده می به خویتی
یوسف نمیه!
وه دهیگوت:
- تووماره که... وای ئی
نوسراوه!
له گه ل قسه کانی گورگه که،
کلکی تووماره درژده ورده
ورده له سهر لووتی کابرا...
لاده چوو...
یاقوب... گوتی:
- یانزه بئی نادم... دیویانه
ده می گورگه که به خویتی یوسف...
سوور بو!
- یانزه، دهنگ... قسه که ی
یاقوبیان ده گپرایه وه...
یانزه بئی... نادم
گورگه که دهیپرسی:
- چو زانیتان، سوورایس ده می
گورگه که... خویتی یوسف بو!!
گورگه که... پرسیه وه:
- ما... وه ی سوور بئی،
خوینه!!
- یانزه دهنگه که... بانگیان کرد:
- سوورایس ده می گورگه که،
خویتی یوسف بو... خویتی برامان
بو!
گورگه که... پرسسی:
- ما... دهنگی خویتی یوسف...
سووره?
یاقوب... گوتی:

- نا... نا... سهره!
- یانزه برایه که، به ته نگاوی...
بانگیان کرد:
- بابه
گورگه که... گوتی:
- نهوان ده زانن، دهنگی خویتی
یوسف چونه... نهوان... نهوان
ده زانن! یانزه برایه که... ده میان
کلل درا!
یاقوب، سهری ئی شینوایوو،
ههر به نه وره ی خوئی دا،
وه رده چرخایه وه!
گورگه که... گوتی:
- له تووماری... پوژانسی
گورگاندا! له پوژئی یوسفی
تند اتوایه وه، گورگی برسی، له ناو
نیمه... نه بو!
گورگه که... گوتی:
- نیمه نه گهر برسی نه بین
نادرین!
- یاقوب به وودلی... برسی:
- نه دی، نهو شاهیده!!
گورگه که... گوتی:
- هه موویان، له یک به گه وه
پروان... هه موویان نه وه ی تون!
گورگه که... گوتی:
- کوپ... پرا... باب، بویه کدی
به شاهید ناچن!
گورگه که... گوتی:
- نه... یاساییکه، خوژان...
داتان ناوه...
گورگه که... گوتی:
- نیمه یاره ی، به به کتری... به
باوک و براتان... به خوژان ناگه!
یاقوب... زمانه کلل درا!
ترووسکه که هه تا ده هات
گهره تر دهیوو، شهوقی پتر
دهیوو، یگا باریکه که ی به رین تر
دهکرد... زه لایک ده هات که لشی
بئی نادم و سهرکی گورگ بو!!
دهنگی هله ده ستا، به دهنگی
گورگه که دهچو ده ی گوت:
- نادم زاده... که خوئی ده گپری،
سهرکی گورگیک به که لشی خویهوه
دهکا!!

گورگه که، پووی لریه یاقوب
دهکردو دهیگوتوه:
- بهم دهنگه... دهیوئی، خوئی
له خوئی... بشاریته وه!! گورگه که...
داوای دهکرد:
- ده بین نه نه ریت به گپری، ده بین
به دهوان... بکریته وه! دهنگی زه لام
له ناو ترووسکایه که هله ده ستا،
دهیوه قاتساییکه گهره وه
له دوئیایه که... دهنگی دهیایه وه:
- قاه... قاه... قاه... وه بانگی
دهکرد... دهیپرسی:
- نه دی نهو گورگه ی یوسفی
خواره!
یاقوب ده می کلل درابوو،
چاره کانی لیل بیون، گلینه کانیان
وهک فرفرک ده سوورانه وه،
کوژانه... نهنگوستیکی یو گورگه که
درژده کرد!
گورگه که کلکیکی راوه شاندا،
کلکیکی تووندی له پووی یاقوب
گیرکرد! و ئی پرسسی:
- قایل و هایل... ده ناسی!
یاقوب ویستی وه لام بداته وه...
گورگه که ریئی پئی پری، و بانگی
کرده وه:
- نه دی... مسیح!
یاقوب ویستی دم لیک
بکاته وه، گورگه که، کلکیکی تووندی
وهک قامچی به پووی داکیشا... و
بانگی کرده وه:
- نه دی... نه هریمه!
- نه دی... نیرون!
- نه دی... هیتله!
یاقوب... ویستی دم بجولینن،
گورگه که ریئی نه داو به گوتی دا
لووراندی:
- خویتی... سوورده کانی
نه مرکا
- خویتی... ره شه کانی نه قریقا
- خویتی زه رده کانی ناسیا...
وه به توره میوه... برسی:
- خویتی یوسف کانی
هیروشما... به ده می گورگه کانه وه
بو!!

- خویتی یوسف کانی
پوژیه لات... به ده می گورگه کانه وه
بو!!
- خویتی یوسف کانی دهشت و
چپایه کانی، به ده می
گورگه کانه بو!!
- خویتی... پوژ و شه رده کان...
به دانی گورگه کانه وه... پوژ!
- یاقوب ده می لیک کرده وه...
ویستی قسه ییک بکا...
یانزه برایه که ش، ده میان بهش
کرده وه، ناسیه بوون، لاسایی
باوکیان بکته وه!
سهرماییکه به تین، هه لی کرد،
دوئیای گه رانده وه چاخ
به سته لک! قسه کانی باروک و
کوپه کان، ههر له ناو ده میان وه
مه بین، بوون به سهول، نه گه یشته
دهروازی زاریان!
ترووسکه که هه تا ده هات نژیک
تر دهیوه وه، گهره تر پوژستر
دهیوه وه...
شهوقی تاریک بوو گلپه کانی
وهک چاوی برسیه کان ده ناسیان،
به لام روناکیان نه ده دا، دهنگی
مه کینه کان شهوقی گلپه کانیان
دهمژتن!
سهرمایه که، به تاو... به ناو ریگا
باریکه که دا، وهک تیر به رهو شار
ده هات، دهنگی مه کینه کانی دهکردن
به سهول، کپی دهکردن...
ترووسکه که... کم که مه...
گهره تر و پوژن تر دهیوو،
شهوقه که ی له پیلووی کابرا
دو به ده ردهیوون و له گینه ی
چاوی دهچه قین! گلینه کان
دهکوتنه گورزان، دهکوتنه وه گپ
و مل ملانن... پیلوه کانیان... پیلوه،
په رجه پوژیه کانیان ده ته قاندرن...
کابرا به هه موو تین و توانای
چاره کانی زهق دهکردنه وه چاوی
هله ده میانه وه...
تیشکی پوژ سهریان له پوژیه لات
هه لینه بوو، تا چار بردهکا به ملیون
لهو تیشکانه به توولایی

ئاسمانەكەدە ھەلەمچوون، چاوی ھەلگۆلۆت، تاپاۋى شەكەى رابوردوى لەبەر چاۋ قىت بۈرۈدە! سەرى ھەلپى، لەبۇر دەنگىكى دەھاتە كۆي:

- دىيانگوت لەگرانىيە گۈرەكە، چەناۋەرىك پەيدا بىو، لەشى بىنى ئادەم و سەلگى گۈرگىكى پىۋە بوا.

بانگەكەى پىن سەرىنە بىو! دايكى... لەسەردەمى مىنالىسى حىقايەتتى ئىشە دەھايەسى بۇگۈرۈپەدە.

ويستى لەتۇر ئۆيەكەى ھەلستىن، لەشى گران بىو، بىرى بە ويئەيىكى ئىكە، بەستراپەدە!

- ئەو گۈرگ و دىندانەى، سەلگى بىنى ئادەمىيان پىۋەبوا!

- ئىشە دىندانەى سەلگى بىنى ئادەمىيان پىۋەبە!!

ھەر بىر، كىرەدە، ھەر بىرى كىرەدە، بىرى كىرەدە تاكو لەپەر لەگەل خۇى بانگى كىر:

- ويئەكەى، پىدەبىۋارى چايخانەكەى "مەلا ھەلا" دا ھەلۋاسراپوا!

بەخۇى كۆتەدە:

- دەلېن ويئەكە ھى سەردەمى ھەزەتتى سەلھانە، سەلھانەى ھەمويان پىنى ئادەمى، ساقوون، ساقوون! بەلام گون و، سەت و كەك و، چىۋار پەل دىندانەى پىۋەبە!! ويئەكە، لەمىشكى... لەدەروۋى چاپ بىو!!

سەلەى چاپچى بە خەلگى چايخانەكەى... دەگوت:

- ھەزەتتى سەلھانە، پۇجىم بەقىدى بىن، لەم دىندانەى ۋەزىر گىزىر... قوماندان و كۆنخا و...

مىزاشى دادەمەزاندە كاپرا... لەتۇر تەۋرىنى ئەم ھەم شەكەبوسىيانەى بەمىشكىپە ئوسايوون، لەشىى گراشتر دەبىو، ئارەقەيىكى پەش و شىنى دەكرد، لەگەل خۇىپەدە دەگوت:

- ئاى... چ... كابوسىكى پەش و گراشە... چ كۆمىكى لىخنە تىيىدا توقوم... بوم!!

تەكانى دەدايە خۇى، بەرگەدە خۇى لەناو جىگانەى ھەلەقەتاندە دەى مەتاند:

- شەيتان، بەلەغەت پىن ئەغوزوون، بىلا.

چەند جارىك ئەمەى دورپارە كىرەدە، ئاۋرېكى لە دەوروو بەرى خۇى دايەدە، چاۋى لە ئاسى پۇرۇلات چەقن، پۇرۇ بە روۋىكى گەش بەگۈندەكەى پىن دەكەنى،

شەنەبەى ئىشە بەيانيە، داروبارى شەنەبەى دەلەرانەدە، رەھبەكە ئەسپ و جۋانى، لە خىرگە سەۋزەكەى بەرامبەر گۈندە، دەلەمەران، ھەلەپەرىن جىلتىبازيان دەكرد... كەلەگەيىكى ئەقۇلا... لەناو ۋەردەكە، دەى فرمەند... پىن كۆلى دەكرد، كۆنە لووتى بەل بىوون!!

لىپكاۋ لە لاغۋەكانى دەپرا!!

كاپرا، فېنكەيىك بەدلىپەدە نووسا، لەناو ئۆيەكەى راپەرى... و لەبەر خۇىپەدە دەى مەتاند:

- پەككۈ... كىۋە... خۇ ئۆيى بىانيەم دۇرا.

قوۋچە

ئەسەردەمە، پۇرۇ، ھىشتا مىنالى بوا، تازە گەگۈلەى ئىكەدە، ۋە لەسەر كەۋانى تاقى درگەى ئويناكە ئووسراپوا:

ئەم شارە ھاۋتەمەنى پۇرۇ، ۋاتا مۇرۇ ھىشتا سەرى پىشى بەسەر ئويناكەدا ئىگرتىبو.

خاكى شارەكە قەرمەنى دابو، قوۋچەكە گۈرەكە دروست يەكەن، بۇ نىشان دانى ھىز و جەپەروۋى، بۇ نىشانەى بىوون و ۋىجودى، كە لە پاستىشدا نەبىو، ئىتر ئەۋەبىو، خەلقەكە، ئەسارە دەستى پىن كىرە، قوۋچەكە دروست يەكەن و كەچى پۇرۇ، ھاۋ پىرىيت، روى لۇچاۋى و زەرد بىو، مۇرۇش پىشى كۇماۋ پىشى پەيك درىز بىو و سىپى ھەلگەرا، خەلقەكەش ۋەك شارە مۇرۇلە، ئەجۋولئىنەدە، بەگۈرچى بەرد لەسەر بەرد دالەتەن قوچەكە ھىشتا دىۋارەكانى تەۋا نەبىو.

خاكەكەش ھەر بانگ ئەكەت، زەبەر ئەۋەشتىن چاۋى ئەۋەندەى بەرۋايىك، زەق بىۋە، چاۋاۋىك چاۋاۋىك... ئەم ھەمەى ئويناپەى گىرتۇتە خۇى، ۋورد و درشت لەتاۋا پەۋرەسى مەل ئەكەن، پەل ئەكۈتەن و مەل ئەكەن.

ئەكە، كە چاۋى بەمەن كەوت، سوۋاپەدە و مىنى دايە پىشت خۇى. لە پىشتىپەدە دەرگەيىك ئەكرەپەدە، و مىنى بانگ ئەكەد، دەرگەى پىشتى كراپوۋەدە، لەتاۋا

دىندەيىكى زەلام چاۋى ئەپرىسكانەدە، ئەشكەۋى دەمى لىك كىرەبىۋەدە... ھا... ھا... ھا... دەنگى پىكەنىنى ئەگەپىشتە شارەكە، ۋەكۈر ھاشەى رەشەپا، و گىرەى ھەرى بەھار لە دىۋارى قوچەكە دەنگى ئەدەپەدە، چاۋەكانى بروسىكەبوون، خەلقەكە لەگەل تەرى ئەۋ دىندەپە، ئىك قۇ... قۇ... كەرتەلە ئاۋەكە و پەپەلە پەل... و گۈرچ تىر، بەرددارو كەردەستەيان ئەپىر بۇ لاي قوۋچەكە... ۋەستەپەكان، دەستەيان ھەزار پەنجەى تىرى ئى رۋاپىو، بەھەزىكى ئەفسانەى دىۋارەكانى قوۋچەكەيان ھەلەنە، ئەكە، روى تىن كىرەدە، ئاگر لە روۋمەتى ھەلەستە، چۆلەكەيىكى بەدەم ئەپچىرى، بە خۇنى چۆلەكەكە لىۋەكانى سۈور ئەكران.

زۇر بىرسىم بىو... لەبەر گەرمەيى روۋمەتى ئەكە دەروۋن ئەكەل تىۋەتە ھەناسەى بىم.

ئا... ئا... بانگ ئەكەد، دەم بەش كىرەبىۋەدە... ئەكە چۆلەكەكەى، فرى دايە ئاۋ دەم، بەلام تىۋەتەم ئەشكا.

گەرمەيى مېشكى پەنمانە، لە تاران خۇم ھاۋىشتە سەر سىنگى ئەكە، لەسەر سىنگە پان و بەرىكە خۇم خەست، دەم ھەتتا ئەھات پىر لىك بەش ئەبۋەدە و تىۋوتەر ئەبۋەم.

لەسەر سىنگى ئەكە، دوتىشكى سىپى بەرەو زۇر ھەلقۇن، تىشەكان ۋەكۈ سىتوون ھەلگەشەن و روۋناكىيان بەرەو ئاسمان ئەپۇشت، لەپاشان ئەپىر بەبەران، لەسەر خەلقەكە پىرووشكەى ئەكەد، ئەبۋە... لىشاۋ... لافاۋ... قوۋچەكەى ئەۋەتەندە... ئەم گوت ئىشتاكە ئەى پىروخىنى ئەى پىروخىنى و لوۋ ئەدە، كەچى تەنھا خەلقەكەى لوۋ داۋ گەلىكى ھەل لوۋشى.

ۋەستەپەكان لەسەر قوۋچەكە، دەستە ھەزار پەنجەيى يەكەيان، بەرەو زۇر دىزىزىر، دەستەكانىيان ھەر دىزىتەبوون و پەنجەى پىر ئى ئەروان گۈرە ئەبۋەن بەلەپ... پەلامارى پۇرۇيان دا و پۇرۇيان گىرە ئاۋ لىپان، بەرەو خۋار پايان كىشا.

مەن ھەتتا ئەھات تىشۋەم ئەبۋە، گەروم ۋەش ئەبۋە، ئەۋەستە بىخىكىم، ئەفەسىم ئى بىرا، گەۋم

لەسەر سىنگى ئەكە ئەدە، لەسەر سىنگە پان و بەرىكەكە گەۋم ئەدە، ئەكە دەستىكى دىزىزىر و مىنى گىرە خۇى لەسەر سىنگى بەرەى كىرەدە، خەستەپە ئاۋ پەيكە لە سوۋاپە سىپە ئورنىكان، قىرساندىم پەسنىگەدە، بەھەز قىرساندىم پەسنىگەدە، دەم ھەتتا ئەھات ئەكرەپەدە، بەش ئەبۋەدە، و گەۋرە ئەبۋە... بانگ ئەكەد.

- تىۋەمە ئاۋ... ئاۋ... تا خەستە سەر يەكەلەۋ سوۋاپە سىپەنەى سەر سىنگى ئەكە، سىتوونە تىشەكەكەم قوتەدا... ھىمىنىكەم بۇ پەيدا بىو، ھەناسەم ھاۋتە دۇخى خۇى، ھاۋتە سەر ۋىنى ئەدەمەزاد، ھاۋتە سەر ۋىنى جارام.

دەستە لەسەر سىنگى ئەكە كوتە، ھەستە بە خۇشەيىكى زۇر كىرە، خۇشەيىكى تەنھا لە مىنالىيە ھەستە پىن ئەكەد، كاتىك كە خۇم بە سەر سىنگى دايكەدە ئەقەسەند و دەم ئەنە بە سەكى، مەكىم ئەمەى، مەكىم ئەگىرە ئاۋ دەم و ئەم مەت

لەسارە كەۋتە خەۋىكى خۇش، خەۋىكى قوۋ، خۇم لىپان چو، خۇم ۋون كىرە ئىشتاش ئازامە كۆمە.

خەلگەكە

چۆن بوون بە گا

داپىرەم. گوئی:

سوارى چىرخ و قەلەك بووم.
بەتاقى ئاسمان ھەلچووم، تاكوو
گەيشتە پەلە ھەردەكان!!
باسى ئەسەردەمى ئەكرد كە
مىژو ھىشتا باسى ئەكردوھ
چونكى ئەو سەردەمە مىژو لەدايك
نەبوو بوو.

داپىرەم لەمىژو كۆن ترە، ئەك
تەنبا لە مىژو كۆن ترە... بەشكەم
مىژو ئەو دوستى كردوھ
مىنى زۆر خۇش ئەويست،
لەبەرە باسى ئەو سەردەمە دووړو
قولەى بۇ ئەكردم!!
لېم پرسى:

بۇچ ئەودەمە شتى وا ھەبوو،
وكمو قىزىكى ئىمىزۇ پىنى بىفرى
وھيا بەمۇيەو لەشارىك بۇ شارىكى
تر بەزووى بگوزىتەو!! داپىرەم
پىنكەنى و پوړو چوړچ و
لۇچاويەكەى تىن كىردم و

چاۋەكەكانى تىن بريم و گوئی:
بەلېن كوپم، ئەو سەردەمە،
ھەمو ئەوشتانە ھەبوون و
پىرشى كە لە عالەمى ئىمىزۇدا
ئەيان بىنى بەلام، ئادەمزاڊ خۇى
تېك و پىكسى داۋ دونايەكەى
پوڭخاند بەسەر خۇيا، بە چۆرىك
كە ئەودى ھەى بوو وون بوو... وھ
بەسەركانى دواى ئەوان ھەتتا
دوھەزار سال ئەيانتوانى
ئەوشتانەى لەوسەردەمە وونبوون
بىدۆزىنەو، و ئىستى خەرىگىن
ھەندى شتى ئەو كاتە پوڭخواو
ئەمىنەو كاپە.

ئەى بۇچ وا تەفرۆتو ئابوون!!
وھنىشتانەيان ئەما!! كە ئەم
پرسىارەم يە رووى داپىرەمدا.
لەوئەلا گوئی:

كسورم، سىتەم، زۆردارى
بووھەوى تېك چوونى ئەو ھەموو
پىشكەوتە يان و بەرزو بەرىشە،
پىراشكى لەبىرا ئەكرد. كوې باوكى

ئەدا بەسەرزا، گەورە بچووكى
ئەخوارد، بەھىز بىن ھىز كۆمەى پىزى
بىو كرمى تىن كەوتىو بۆنى
دەرئەچو بەلاداهات چا بىن گومان
ئەنجامى ئەم چۆرە ژيانە ھەر ئەمان
ئەبىت و پوڭخان.
داپىرەم كە ھاتە ئىزەوھ.
سەرىكى دانەواندو لەبەر خۇيەو
بە بۇلە گوئی:

گوئی بگرە پوڭداۋىكى سەبرى
ئەو سەردەمەت بۇ بگىرەمەو: مەن
ھەمو لەشم كىردىو، بەگوئی. كە
داپىرەم داپە قسە:

قەماندەرەكەى ئەو دەورە، بە
ئارەزووى مىللەت ئەھاتىوھ سەر
كورسى قەمان رەواىسى. بەشكەم
بەزەبرى چەك و بەزۆرى و فېئىل و
تەلەكەپازى وەكسو مىزەد زەمە
بەسەرلاشەى مىللەتەكەسە
ئىشتىبوو. ھەتاسەى ئى بىرېو،
لەبەر ئەو ھەرگىز بىواىسى يە
گەلەكەى ئەكەرد. تاۋاى ئى ھات،
مەترسى لەھەموو خەلگى
دەورەبەرىشى ئەكرد ئا بەشكەم
مەترسى لە نىزىك ترىن كەسى
خۇشى ئەكرد. شەو لە خەو
پانەپىرى، خەونى پەرەو نەبىنى
كە خەلگەكە، پىرى خىراپى بۇ ئەكەن
و پلان دانەئىن بۇ لەناۋىردىنى.
لە پاستىشا وابوو. بىن گومان
چۆن خۇى سەپاندىبوو. ئەبوايە
واش لاچىن!!

چاھەر بۇ ئەودى گەلەكەى
بەچاكى ئابلۇقەدا، وھەتتا سەبرى
بكات، لەسەر ھەرىكەى دووچارى
دانابوون، چوۋلەو بىزۆتەوھى
خەلگەكەيان ئەمارد.

بەمەندىش ئەودەستا، قەماندا
كە ھەموو خەلگى شارەكەى
كۆزىكەتەو و ئاۋ ئووسىيان بگەن و
ھەرىكە مۆرىكەيان بە باسكەرمېئىن
بۇ ئەودى بناسرىنەو و چاۋەدېزى
كردىيان ئاسان بىت.

خال مىكايلېش بىن گومان يەكېك
بىو لە مۆركراۋەكان. ھەر لەبەر
ئەودى خال مىكاي. مۆزىەكى پىر و
دونىا دىتە بىو، وھ چوۋىوھ
قولايى تەمەنەو، ئەو مۆركردە
يەكبار قەلس بىو.

ھەر لە پروى دالئاسكېوھ، كات
لەدواى كات لەبەر خۇيەو ئەيگوت:
بەخا قەت شتى وا ئەبوو،
مىزى، مۆزى دىلەيتى پىنو بىترىت
وكمو ئارزەل ئىشان بگىرىت وھ
ئەودى ھاتەو ياد كە چۆن كاتى
خۇى، كە تازە گەنج بىو، لەگەل
باركى رەجمەتى، ئەچوړە جەلەب
كرىن، باوكى ھەمو ئارزەلەكەى ئەى
كرىن بۇ جەلەب ھەروكمو ئەوان و

ئىستىتان "مۆزى ئىچەكەردن،
لەدوايىشا دالە ئاسكەكەى
ئەكولەوھ گولنىك قەرمىسكى
ئەپىت.

ھەر خال مىكايلېش بىو كە
بەتەندى، بىنەزمان و كىردار. بە
ئاشكرا بەرھەلىستى ئەو مۆركردەو
دىلەى ئەكرد، كەچى خەلگەكە
ھەرچەندە زۆرىان ھەروكمو خال
مىكايل بىرىان ئەكردەو، بەلام ھەر
بىرگەردەو ھەروكمو...
ئارەزاىى يەكەيان لەچاۋچىوھى
مىشكىيان ئاھاتە دەرەو، چا
ھەندىك لە ترسا و ھەندىكى تر
لەبەر بىدەسەلاتى، و بەشى
زۆرىشيان ھەر لەبەر ئەو كە،
ئارەزوويان ئەكەرد، ئەو پىنچ و
دو پۆرە ژيانەيان شىلۇو بگەن و
تائى بگەن و بىشەلەقېئىن و خۇيان
بەختە بەر زەبىر و زەنگى قەمانبەر
و قەمچى بەدەستەكانى.

سەفەرىكەيان مام مىكايل بۇ
كارىكە لە مال ھاتە دەرەو "چونكە
ئەم مەگەر پۆزىكى وا يە ئاچارى
ئەبوايە ھەر لەمال ئەتەھتە دەرەو،
وھ بەشارەكەدا بەدواى كارىكى
گىنگى خۇىدا چوۋ. ھەرچەند
ھەنگاۋىكى ئەماۋىشت چارنىك
ئەيان پىشكى و باسكىيان پووت
ئەكەرد و مۆرەكەيان بەسەر
ئەكردەرتا خال مىكايل لەگىيانى
خۇى وەرەس بوو، لىتر باسكى كىرد
و لە ئۆتۆمبىل ھىنايە دەرەو و
وكمو دارى ئالا، لەجامى
ئۆتۆمبىلەكە بەرەو شەقام بەزى
كردەو.

بەرىكەت، لەشەقامىك تىن
ئەپەرى كەرا قەماندەرە كە خۇى
ئەكاتە لىوئە وەستاۋو، كەچارى
بەخال مىكايل كەوت بەمچۆرە، زۆر
پكى ھەلىستاۋ چاۋى چوۋنە
تەوقىسەرى، وھ واى ژمارد كە
خەلگەكە گالتە بەقەمانەكەى
ئەكەن.

بانگى سەرۆك دارۇغانى كىرد كە
خال مىكاي دابەزىئىن. كە خالۇيان
بىردە بەردەمى قەمان رەوا ئى
پرسى:

ئەوھ بۇچ دەستە لەجامى
ئۆتۆمبىلەكە درىزىكردەندەرى،
ئايا گالتە كە كىردەو مى دىت
و مياچى!!

خال مىكايل لەوئەلا گوئی:
قوربان. ئەمە بۇ گالتە نىيەو
شكاندى قەمانى تۇش ئىيە،
بەشكەم سەرچەماندە بۇ قەمانت،
وھبۇس باسكم وا پووت كىردوھ
دارۇغانەكان ماندو ئەنە بە پىرسىار

و ولام و بەزووى مۆرەكەى دەستم
بەدى بگەن.

حاكم بە ولامەكەى خال
مىكايل پازى ئەبوو بە تەورەى پىنى
گوئ:

ئەخىر. وانىيە، ئۆدىارە
پىاۋىكى چەتوون و بلخى، ئە
قەمانى مەن ياخى ئەبىت!!
خال مىكايل ئەخىك گوى
گران بوون. لەبەر ئەو يەكەم چار
لەروئەكەى حاكم حالى ئەبوو.
بۇئى لە خەلگەكەى پرسى:
ئەئى ئەو پاشا چ شەكر
ئەشكىن!!

كە چوۋنەتە كە تىن گەيشت
دەنگى بەزى كىردەو و رووھ پاشا
گوئی:

گەورەم گوى بگرە لەم
سەربوردە كە بۇت ئەگىرەوھ.
پىۋىستىش بەتوۋرە بىوون و
زۆرىش ئاكات. خۇ ھەر پىشتى
ئىمە بوو و دارى تۇ. كەس تواناى
ئەبوو لەودى تۇ پىست چەند و
چۆتسى بىكات. چا تۇش چ
ئەفەرموى ئەو دارەكە ئەدەستە.
ئىتر خال مىكايل وا دەستى بە
چىۋەكەكى كىرد:

قوربان ئىمەى چوۋتىار.
گامان زۆر خۇش ئەوئە بەتايىەتى
كە ھىشتا جۋانە كاپە، و لەسەر ھىز
و تاقەتى خۇيەتى. چوۋكى
ئاشكرايە كە گاجوت زۆر شت
ئەكەمەن بۇ ئىمەى فەلاح زەوى
پىن ئەكەن، چىللى ئى چا ئەكەن.
(ئەوھ ئەگەر رەسەن بىت) وھ لە
پىۋىستىا بارىشى ئەكەن و كارو
كردارى تىرشى پىن ئەكەن.

گا. لەگەل زەوى لىك
بەستراۋەتەو. زەۋىش ھەموو
شەتېكى ئىمەى چوۋتىارە، واتسا
ژيانەمان وابەستەى زەوى و گاجوتە،
بۇئى حسابى زۆر بۇ گاجووت
ئەكەن، خۇراكى باشى ئەدەننى
لە چىگاي پاك پەروەردە ئەكەن،
تاۋاى ئى دىت وەكسو يەكېك
لەگەسانى خۇئانا سەبرى ئەكەن!!
وھ دانىما ھەل ئەدەين كە قەلمو و
بەتېن بىت تا بىگارى چوۋت و
كارمان بەچاكى بگەنەن. ئەكەن
دروۋىو كوتائەوھى دغۇدان

ئەوھ. ھەتتا جۋانە و
لەسەرھىزە، خۇكە پىرىش بوو.
ئەوا ھەر سەبارت بەوھى ماقىكى
زۆرى بەسەرمانەو بىو، دلمان
تايەت سەرى بىرىن و لىتر ئەيەين
گوند بەگوند ئەيگىزىن تا لەگوندىك
ئەفەزىش، كاپاراي كىرپارىش لىتر
كەيلى خۇيەتى چى ئى شكات
ھەرلەبەر چاۋى ئىمە ئەبىت. بەسە.

مامۇستا دەمئادەم ئاۋرىقى لە پاش
خسۇي ئەدايەمەمۇ كە چاۋى
بەتە ماشاكاران ئەكەت مەۋسەيى
ۋاى بۇ ئەھات كە لە گەلىيا بىزەيىك
لەسمۇ زاربا پەيدا ئەمبۇر كە
پروۋىكى كۆڭلەيەمۇ پەردە لادرا لە
دەيمەنكە دوو كەس ئىشان دران،
يەككىيان ئەستورۇر قەلەۋ قوتەيتەو
ئەمى تىريان بارىك و لازۇ درىژ،
مەردوۋىكان لە تەۋقى سەريانەو
زىئى پۇش بىرون چەكە لەمى،
ۋەكس سوارمەكانى چاخەكانى
ئامراست ئەھاتتە پىش چاۋ،
مەريەكە شىشۋىرىكى قانۇنيان بە
دەستقەۋە بىور، ھەر يەكەيان
سىيىكى ۋەكس قەلغان لەخۇ قايم
كەربىور، مەريەكەيان بە خۇى و باب
و باپىرى خۇى ھەلەنگوت:
يەكەم
مەم پىتۇل تەم چاخە
مەن سەرسەخىم لە ئەم شامە؟
مەم پۇستەم بەزىن
كەلە تەزىن
دوئىا لەزىن
بومەلەزە كە ئەم بىيىن
لەركان دۇش دالەمىنى!
دوۋوم
ۋا ديارە تۇ مەن ئاناسى؟
ۋەي بىن ئەقلى زۇر كاسى
ئەكە خۇت يىن بىناسىم
بە يەككار وات ئەتاسىم
پۇستەم لە بىر لەمچىنىم!
مەن پالەۋانى زەمانەم
خاۋەنى ئاۋىلەو شالەم
مەم ھەر كاتىن دەر كەوم
لەيىن بىلگەي مەل سەركەوم
شەك و پىشپە و زىنەوار
ئەكەۋنە داد بۇ رۇۋ ھاوار
تالە دەستەم ئەين پەزگار
كە بەسەريان يەنەزىم
ھەموو گەرەك ئەشەققىم
خانىۋان بەسەر ئەرمىم
لەتەرسا ھەمەركەي بەھار
دەنگى ئەنۋوسىن و شەرمەزار
يەكەم
قۇر بەسەر، شەك و مەرى چى
كوندەر ھەمەيانەي پارى چى
گەربىيىنى دەست و بازووم
گەر لە پۇت ئاشكەركەم پىروم
لەتەي پىرسەكەي چاۋاش
"ھەي باۋان ھەي باۋان"
ئاگر لەلاشەت بەر ئەيىن
لە زەمىن يوركان دەر ئەيىن
ھەموو زەۋى ئاگر ئەدەم
گەشت سەردارىك بى سەر ئەيىن
دوۋوم
ئەوانەي تۇ ھەمەيەنە دايە

بايىك لەھەمەيەنە دايە
بەلەم مەن مەن ھەر
كۆۋەكەي سەرخەجىم
ئەو بايەي مەن ئەيىكە بەفۇر
ئەو قورۇي مەن بىكەم بەتۇر
كە دارستانىك ۋاقەئى
كەشارستانىك ھەلەمىن
پىۋىشكەيىكى ۋەكس تۇ سوۋك
لەويەر دىيا بە ئوۋكە ئوۋك
ئەتەۋىتە دىيائى ئەبۇر
ئەپۇى ئەپۇى بىن سەرشۇن
يەكەم
بارك و باپىرىنى بىر يور
ئەم شار ئەۋشار بەيىن ئەچۇر
ھەتتا گەيشتە پۇخ دىيا
دوئىايان لە زۇر پىنى خۇئا
ئەتجا بەرەش ئەۋەستان بەس
چوۋتە تاسەننىش بەھەۋەس!
سوۋرى ھەمەيانە ئەمبۇر
كە پۇر ئەۋاتى چاۋ پىن كەوت
ھەلەنگوت و دەماي دەم كەوت
يەزەيىيان ھات بەرۇژا
ئەۋە بوۋ لىتەر لەو... پۇژە
پاشە پاش بۇي كىشانەو
ھەمەيانەيان فشانەو
دەسپا تۇ ھەي ياتە مەن
تۇ ئاغاي زەۋى ياتە مەن!
دوۋوم

ئەۋانەي تۇ كاۋىزات كەرد
ھەمەيەنە پارىكى مەن بىو ئەيىكە
ئەي دايەيتا يەكەم ھەمەيان
يەكەم كەس بىو چوۋ بۇ ئاسمان
لەھەمەيەننىش زۇرئەر ماۋە
تا ئىستانش ۋا لە سەماۋە
ھەر مەن ئەۋەي ئەو باپىرىم
ھەر مەن گۆلگى ئەو كاۋىرىم!
يەكەم
ئا. مەن گۆلگى ئەو كاۋىرىم
دوۋوم
ئا. مەن گۆلگى ئەو كاۋىرىم
با دەس ئەكەم ئەم شىرەم
شەكەي پەتەم ۋەك شىۋىنى
بىكەم بە بىرەۋىنى لوۋنى
بۇ باپىرت بىت ئىرەمەو
تاۋەمۇش خۇى بېيىتەمەو!
يەكەم
ھۇشت يىتەۋە سەر باشە
دەك ۋا ئالامى ئە پاشا
تەراش بىن مەن ئەلەم ئاشە!
شەيەكەي تۇ كەيىن شىرە
ۋەك نان بىرئىشكەي دايىرە
كەي پۇلەي ۋەك مەن ئەمبۇر
ۋاى شىتە شەر بۇ خۇى ئەكەي
ئا. مەم... مەن
ئا. مەن... مەن
ھەر لە سەر ئەم شىۋىيە بۇي
ئەرىسەن، ئاكو ئىك ھەلەنگوت ئەۋەو
دەست ئەدەتە شىۋى قەلغانەكەنيان و

تا مەندوۋ ئەمەن و دىنەۋە سەرىن
ھەلگوتىنى خۇيان. سوۋىتە بەخىۋى
باۋو بايىر خواردىيان ھەر لەيىكەم
دەيمەنەي بەشۋىكى زۇر
لەتە ماشاكاران دەستيان كەرد بە
پىكەئىن و ھەللا ھەللاۋ فېكە
كىشان. خۇلە بەرىنكە لە دەنگى
كەلەشۇر و پىشپە و گاچورت و زۇر
چۇرە ئاۋەلگى ئىر پەنگاۋە
مامۇستا پىتۇل لە جىگاگەي
ھەلەسەۋ ئەخىن خۇى لەقەنەي
لەپاشا چوۋە سەر كورسەيەكەي
پاۋەستا، بە شانازىتەكە سەيىرىكى
تەماشاكەش كەرد لە جىگاگەي
دەتەشتەۋە و لەپەر خۇيەۋە ۋوتى:
- ئەمەيە شانازى، ئەمەيە
جاۋىدەي و ئەمەي، ئەمەيە خۇمەت
بۇ گەل، ئەمەيە قەۋى ھونەر... لە پەر
پوانىە كورسەيە چۇلەكەي تەنەشتى
ۋە زەۋىرى كەرتە مەرت.
- ئاى ئافەت ھەر ئىۋەن بوۋەتە
ھۇي ئازار و ئالەبارى زۇر تىرىن
قەلەسۇف و كەۋمەكانى جىبەان
بەلنى ئەۋە ئەلەتۇن كەلگە شەر
ژەكەي دەرگەي مەللى ئى ئە
ئەكەردەۋە و تەيەيەيە يە كەساسى
لە ئازۇ كۆلەن ئەسەرەيە، ئەۋا
قۇلستۇي لە كاتى گىيانا ئايدە ئەۋا
مال مەندالى ئەدەس ژەكەي سەرى
ھەلگەرت و ھەلەت. بەلنى ھەر
ئافەتە ئەيىتە ھۇي ئازار و شىكاش
پىيار!
لەپاش كەمەن ۋەستان دەستى
بە مەرتە كەردەۋە لە خۇى پىرسى:
- بەلەم. ئايسا ھەر ئافەتەيىش
ئەيە بوۋەتە ھۇي ئىلھام و بەھەرى
ئەو گەرە پىۋانە! بەلنى... بەلنى لە
ستورۇرى ژىيالى ھەموو كەۋمە
ھەنەمەندەك، ئافەتەك ھەيە!
"ۋا ۋەلەي پىرسەردەكەي خۇى
ئەدايەۋە" ۋە بەدلىشكەۋى و بە
پەروشەۋە خۇى بەخۇى گوت:
- لە بەدەخىن مەن كە ئافەتەي
ژىيالى مەن، ئەم ژە، ئەم پەيزادەيە!
كە ھىچ رىزى ئازانى و حساب بۇ
گەرەيى و زانايى ئاكات و ھەندە
زائە ئەسەرىي ۋاى كەردەۋە كە
بەتەۋەۋى ۋاى تەرسىت. ئەو پۇژە
لەسەر گەردەيى ئازە چى كەرد
ئەو كارى جىرە مەن ھەيىكەم ئارەك
ۋ جىلەكەم ھەموو پۇژە ئوتتور
ئەكەي ئەۋە پىۋىستە ئەسەر
ھەيىكەيىك. شىكاش پەرداخىك بىكا
بەھەر! تاخۇى ۋا ئىقناع كەرد كە.
- پىۋىستە مەيىش ۋەك ھۇگسۇ
پۇشكەي ۋەك شىۋىلى، شىۋىيان
ئافەتەيىكى ۋام بىلەتە رىكا كە سىيە
ھۇي ئىلھام بەھەردەم بۇ شەۋەي

رنگام بۇ ديارو روڭ بىكاتهرو بهرو
گه رهيرو نه مري
ماموستا پيتول مهر لىم
خه ياتنه دا يوو كه چووه خهويكى
قوول خهوشى به ئافره تىكى
ژيانيمه نه يىنى كه نهين چوڭ
ئافره تىك بى؟ وه لهوانيه خه يالى
كرد بىت كه نه شىت نه ئافره ته
به كيك بىت لهوانى كه لىم
شانيمه دا سه يري نه چيوكه به روڭ
پي هونه رى نه كن؟! خه لكه كه

وورده وورده به گالت
قه شمه خياري نه كشانه مو
هۆلگه يان چوڭ نه كرو تا
سه رده ميك كه ماموستا له خهوي
شيريڭ ههستا هيج كه سيك
له شانوكه دا نه مابوو.. جگه نه دوو
كوتسواره كان. ههركه ئارويكى
له داووهي دايمه بۆ نهوي چاوي
به ئافره تىكى خه يالى بگوي سهرى
لهوه سورما كه له خوي بهر لاره
چاوي به چ گياتله بهر يك نه كرت له

هۆلگه دا. رووي وه رگيزايمه لاي
شانو هيشتا دوو زريداره كه له سهر
شانو نه ماتزو نه چوونو نه رهيان
نه مات:
- من هه من
نهوي تريان ئي وه رگيزايمه
- من هه من
وه شيره فافونه كانيان له ييك
هه لكيشايوو، هه ريكه به باوكو
با پيري خوي هه لكه گوت.

ماموستا به ريز نهو قهواوهي
زور لاگران هات و پي ئافره ته
پسو زوري ليك دايمه وه هه موو
پيريكي كرد كه بوويته هوي چوڭ
كردنى شانوكه له لايى
ته ماشاكراته وه، تهنيا پيري
نهوه نه بىت، كه خه لكه ئارموزوي
نهوه يان كرد بىت كه ماموستا
خوشه رىستو مهن له خهونه كه
نهكه نه به هيمنى و بيهست
بكشيتنه وه

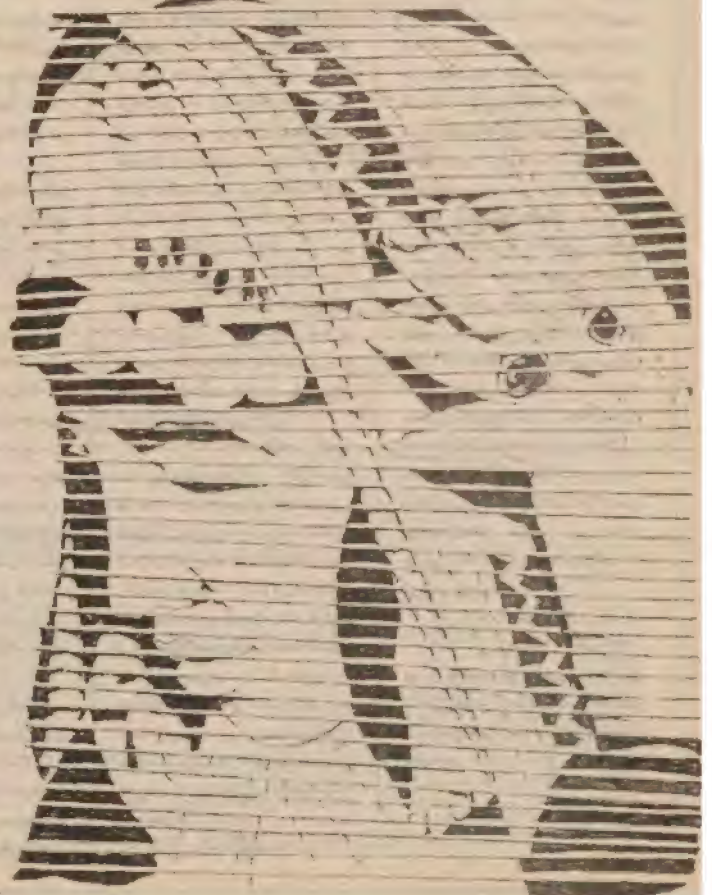
شهوى.. هزار و دووهم

موا بۇ خوا بىن شاهيتى له
نيهاته، حاجي شيخ مهلا

عبدالقدوسى قازى شارى جابولقا،
كه دواچكه رى.. به ماتى شىخ

قوتبه الدينى، خاموتى دين و
دونيائى سهرده مى خوي بوو،
پياويكى.. راست
گۆ.. و راست پۆ
بوو زورچار
له گهل خويدا
دهيگوت:
- بۇ كن، خۆم
بگۆم، هه تاكه
راستى لىم
خه لكه به شارموره؟
سه يارهت به چى..
خۆم شه رمه زارى
دونيائو قياسه ت
بكه م؟
شهوه بوو، له
دواييدا بريارى دا
خوداى خوي بازى
بكاو ويژدانى
به سى ئيكته وه.
هه روا بارى نازارى
قه برىش له سهر
باب و با پيرانى
سوك بكاو..
نه ميته كه
ناشكرابكا؟
له نيوه شهويك،
پاش شهوى..
سورته و
تهراويحه كه
به چن گه ياندى،
له سهر بهرمان
هه لىست،
به پنهان كاني
دهستى ردينه
سپيه دريژكه

شانه كرد، هه موو سه تاي خواي
كرد، ليچكي بهرمانه كى هه دانه وه،
پاي كرده لاي ديواره كه، دهستى بۇ
دهلاقه كه دريژ كورد،
كتيپه كونه كاني، نه م لاو نه ولا
كردن، هه لى دانه وه.. و داينا نه وه،
تا.. پيچراوه ييكى زهردى پيري
نه ناو دهره يانان توڭو خوله كى ئي
داوه شاند، خستيه بن ههنگلى و
گه رايه وه جيگايه كى.. سينيگ و
به رچىر و.. لاشانه كاني و دامه نى
جويبه كمشى داكوتان. بى شهوى
ليچكى بهرمانه كه ليك بكا ته وه،
له سهرى دانيشته وه. چاويلكه كه
له چاوي كرد، له سهر خۆ
پيچراوه كى ليك كرده وه، ئاوپيكي
له دهرود پيوارى حوچره كى
دايمه وه، به دهنگ دهستى به
خويندنه وه كرد:
- له شهوى هه زارو دووه مدا،
شههره زاد له سهر تهخته
به نده كى ئي پاكشايوو.
چارچاره تركه ييكى ده كورد،
به دهنگيكي تاسك دهى شالاند،
ژووره كى له ناو كۆشكه گه ركه دا
وهك پۆ دهره وشايمه وه. ئو شهوه
شهوى پى نانه دونيائى، به رى
شيرى شهوى و دلسوزى و
يكيه ونى بوو له گهل شههر ياردا
به رى هه زارو يه كشه وهى پير
كامه پاشى و دلتيايى.. بپروا ناوات
و هيو.. بوو
شههر يارش له سهر يكانى
ژنه كى، ژنه خوشه رىسته كى
دانيشتيو، به رى دهستىكى له سهر

هەتتە گەرمەکی پاڭرتیو، ئاۋ
ئاۋەش دەستەكە دەگۈزەتە سەر
پوۋمەتە سوۋو ئەرمەكانى، بە
بىزىكى گەش دەيدۇ ئاۋ، پازو
نىيازى ئەگەز دەگۈزەتە.
ئەتە ئەم پازونىزەدا، ئەپەر
سەردەستە جارىەكانى كۆشك،
دەرگە كىرەدە! چىپەينىكى
بەگۈزى شەھىرىدا كىردا،
شەھىرى دەستەكە سەر پوۋمەتى
شەھىرىدى كىشاپايەمۇ.. ئەستايە
سەرىيىن، ژورەكەنى بەجى
نىشت.
شەھىرى زۆر ئىلى بەگۈزە
چاۋەروان كىرەكەنى خۇش بو،
كاتى خەيلى ئەپەز پاپورەۋەكانى
پىش ناسەپنى شەھىرىدى
دەگىرەدە، شەرىكە دى دەگىر،
ئازارنىكى دۇر دەگۈزە
دەروۋىيە، پەشەكانى ئەسەر
پروى دىارى دەدا، ھەر ئە پىشاۋ
داپۇش و پەش كىرەنە شىۋى
ئە پۇزە پاپورەۋە بە بۇنى ئەم
پۇزە پىزەشە، دەنگى داپور
ھەر چ، ھەكىم و شالىپ، پىشك
و زانا، ئانا شىخ و كەشپىش و
پىپاۋاقول و ئاتانى چوار
قۇپەنى ۋاتى، بانگەشەشتى
كەپور، ئەمانەنى كۆكەردىنەرە
مەتا، ئە ئاھەنگى ئەدايك بوۋى،
جىگەرەكە، ھەرىكە پەپى تۈنەۋ
زانايى، ئىۋەشەنەۋە
شەھىرىيەن، ھەر بۇنى بۇ ئەۋە
مەدەكەنى بەرىك و پىكى، سىگىر
(كەم كۆتۈ، ئەدايك بېيەتە)
ئەمەلە فراۋەكەنى كۆشك،
ئەمەر دەرگە ژورەكەنى شەھىرىزاد،
ھەزەن لە، زانا دانا، ھەكىم
و پىشكە، قەيسەۋەق
ئوۋسەر، پۇزەمەچى، پىپاۋ
ماقۇۋلە، پىزىيان بەستىۋو،
چاۋەنۋاپى ئەدايك كەۋەتى،
شاۋەچىيان، دەگىر!
زانايەكان كىشەكانىيان ئىك
كەپورەۋە، دانايەكان سەرىيان
بەسەر پىشەيان داگرتىو، ئەگەل
قەيسەۋەكان، سىن و دوۋيان بە
پەنجە ۋەق و تىۋو دىۋەكانىيان
دەگىر! ئەمەر دىۋە عىلم و فىگىر
ۋە ئەسە، ۋەشەمەلىيان دەگىر!
ھەكىم و پىشكەكان چەقۇۋ
شەھىرىكانى دەسۋىن! ھەزى و
دىۋەشە سىۋىۋەكانىيان تىۋ
دەگىرەۋە، خەلىقە دەروۋىشەكان،
شىۋو، زەرگ و پەكانىيان ئاۋمەل
كەپورەۋە، بىرەمەلىيان ئەمەلەستا

ئەستىۋەۋەكان، گىر ماسى و
چوۋىيان ھەلەۋىشتى، ئورسەر
پۇزەمەچىكان، ئەۋاۋ قۇپەش
كراپور، چاۋو گۈچكەن كەپور
بەرادا!
ئەپەزەكانى دىكەش، سىر
ۋا، ئاغا، قومانداۋ، بازىگان،
فەرمەپەرو قۇتتەراتچىەكان، دەمەل
بىزە خۇشى ئى دىپارى، بەلام
كەس ئەپەزەنى، دال و دەروۋىيان
چى تىدەپە!
ئەۋاۋ ئەمانەشەۋە، پىزى گۈل
بەدەستان، دىارى ھەنگەن، شەپو
بۇخۇرەپىز، ئەۋەكەدا جىگەنى
خۇشان گرتىۋو، ئە دەروەى
كۆشكەش، دەرگەۋەكان لەپەر تاقە
گەرەكە، خۇشان چاندېۋو، چەك
بەدەستان بەدەروەى كۆشكەدا
دەسۋەۋە، تە، ئاچەز و..
دوۋىن، شەۋە، دىۋەۋەنچ و!
ھەمەۋ ئەۋەنى ئىيىيان
دەرەشەۋە، زىيان بەگۈزە
ساۋايەكە بگەپەن، ئە ئاۋىيان
بەرنو، تەقو تۈنەپان بەن.
ئەۋاۋ ئەمانەشەۋە، لۇتى،
مەپەنەۋە، دۈلەنگۈ، تەتەپازو،
بۇزى ۋەن، چاۋەش و سەماكەۋە،
ھەر پىزە، پەپى پەپەرىك خەۋا،
پىن داپور، دەروى خۇشان
دەگىر!
ئەپەش پاشەۋەش، جەمەۋەرى
خەلىق ۋەت، ئە گۈزەپەنەكەنى
پىش تاقە گەرەكە، ئەمەدەكانى
شار، ئاھەنگەن سازدەدا، پەرمەيان
دەگىر، دەرگە سىۋى و
سەلامەتى، شازادە تازەۋ
شەھىرىزادى دايگەن دەگىر،
شەھىرىش ئەمەپەۋە فراۋەكەدا،
ئەۋاۋ پىزەكان دەمەت و دەچو،
زانو گەۋەپەۋەكەنى دەۋەندە،
پروى خۇشى تىن دەگىر، بىزە
شادى پەسەردا پلاۋدەگىرەۋە،
ئاۋەش، بۇ سەر باقۇنەكە
سەردەگەۋە، سەرىكى
ئەمەشامەكەنى بەرتاقى كۆشك
ھەلەكەشە، پەروۋىياندا
دەگەشەۋە، بەدەست ئەمەنەنى
بۇ دەگىر.
كاتىك كە دەنگى، ئەمەقا
ئەتەقا، ساۋايەكە لىۋەرو
شەھىزاد پەزىۋەۋە، دەرگە
ژورەكە كراپەۋە، پىزەۋە سەرسىپە
پىۋەزەكە، بە، پەلە دەپەپە
دەرەۋە، بۇ شەھىرى، ئوشتەپەۋە!

شەھىرى لەخۇشەپەدا پاپەرى،
پروى كەۋەكە، بانگى مۇزەدى
پامىشت!
مۇزەپە، كۆپەكان پەرو
شازادەپەكان پەرو، ئەگەل ئەۋ
بانگە، ۋەلە فراۋەكە، ۋەگەۋە دەپە
شەلەقا، پىزەكان، مۇنچ، مۇنچ،
كەۋەشە مەلەلەۋە پالەدان ھەر
پەكەپەن، دەۋى ھەرىست پىش
ئەۋە تىرەگەنە خەمەت، شەۋ
شازە! ۋە بەدەۋەنى مەلۇتەكە
پىزەكە، شادىپەن، ئە ئەمەقا
ئەۋەنىان بىرەۋە بەپەكەۋەتەنى
پىزەكان، گەلەكە پىش سىپى و پىن
ھەزە، دەرگەۋەشە پىشەيان!
ھاۋەپەن ئى ھەلەستا، ھەكىم و
پىۋەۋە پىشەكەكان، چەقوۋ
ئەتەۋ، دەرناۋىس و ئامرازە
ۋەۋەكەپەن ئە مەلۇتەكە
ساۋايەكە، خەستە كارا قەيسەۋە
ۋە دانا، زاناكان، چىگانە لەلەشە
ناسەكەنى كىپەرد، شالىپ و..
بازىگان و ئەۋەنى دىكە، كە خۇشان
لە دەرە دەۋە، تەنگەۋە بۇۋە، بە
پاشە دەرە لەسەر خۇش پىزەكەشە
دەرەۋە تەلەپ، بەگۈر خۇشان
ئەپەزەكانى پىشەۋەپەن دەدا،
پىزەپەن دەدا، پەتەكان، بەل..
كەپەپەن ئەپەزەكان دەخەست،
خۇشان ئە كەپەكەشە دەپەرد،
تاكو دەرگەپەشە سەمەلۇتەكە،
مەلۇتەكەپەن لەپەۋەشە دايكى
ھەلەگەۋە، ھەرىكەپەن
دەستەكارى خۇش تىدەدەگىر!
ئەمانە ئاچەقەپەن ئەپەرو،
دەسۋەۋە، ھەرىكەپەن ھەزى
دەگىر خەمەتەك پىشەكەش بە
جىگەرى شاپان بەن و.. ھەرەۋە
شاۋ شەپەش پازى بەن!
بەم پەنگە پەكەكە لۈۋەنى
ساۋايەكە دەگۈشە، تاپاستى
بەكەۋە، ۋە دەۋەۋە گۈندەپە،
خەۋە دەگىرەۋە، پىزەكەكان
ئەۋە كۆپەكە سەكەپەن ئە
پەگەۋە دەگىرەۋە! ئەۋە فرچىكى
دەدا، ۋەپە پەۋەشەن، چەرگ
ۋە ھەۋە ساۋايەكە دەلەقەند،
دەستە پىن ئە، گەدەپەرد!
پەكەكە گۈچكەنى دەخەۋەند، ئە
بىناگۈزە ھەلە دەقەنى!
ھەكىمەكان لاگۈنىكى
كۆپەساۋايەكان ئى كەدەۋە..
دەپەگەۋە!
- لۈۋە زىنە گۈشە!

بەسەۋەۋە لاپەشە
لەخۇشەۋەشە شاپ شازەدا،
ساۋايەكەپەن ئىك دەكەشەۋە،
تاكو، شەۋە خەۋەۋە كەۋە
كۆپەكان كەۋە! كەپەكەشە
دەپەكە، ھەمەۋە شەپە دەچو
بە، پىن دەمە ئەپە!
شەھىرىزادى دايك كە ئەمەنى
بەچاۋى خۇش دىتە، ئەمەۋەكان
پەكەشە، ئەمەش خۇش چو!
شەھىرىش خۇش پەرى چاۋى
گەرت، ئاگەكە كەۋە دەروۋىيە،
ئەپەكان، فەرمەدا، بۇ ئاچەچاۋە
دەرگە زىنەنى پەشە و مەرى،
زىۋەۋەنى كۆشكە، بەمە سەر
پىشت، ۋەلەسەر مەۋە
ئوۋسەكەشە كەۋە ئەۋەشە،
ئەدەۋەشە شاپان بەمەلەكەنى
تورمار ئەگە، ۋەلەمەۋە مەۋە
دەۋەشە ئەۋەسەردەمەش
بەپەپەن!
بەم پەنگە، ھەتە نىشتاش،
ھەمەۋە دەرە، ھەزەۋە پەكەشەۋە،
دەچوۋە دەپەۋەۋە كەۋەزى
دەكەۋە، كەپەكەشە خەپەرى
ئەم شەۋە شەۋەزەكەنى ھەزەۋە
دەرەمەن، ئە، شىخ قەيسەۋەسى
قازى شاپان (چاۋەلە) و ئەۋەنى
شىخ قۇتەۋەپەنى گەۋە، كە ئە
خۇشەۋە بۈۋە، ئوۋسەرەكەنى
پىچەۋە، پەچاكە لۈۋە داپەۋە..
ئەسەر بەرەلەكە ھەلەستا، خەستەۋە
جىگەكەنى پىشەۋە لاپەشە
دەلەكەدا، ئەۋە ھەر بەپەۋە،
ھەتەپەكەنى قىنەنى تۈۋەند، و
دەرەۋە، دەرەۋە ھەلەكەشە پەكەكە
خۇش ئىك كىشەۋە، ۋەگەۋە بارىكى
گەۋە ئەسەر شاپان لاپەشە، ئەۋە
ئەشە سۋەۋە پەرو، بەپەۋە..
ھەلەۋە گەپەۋە سەر بەرەلەكەنى،
كاتىك لىچىكى بەرەلەكەنى ئىك
دەگىرەۋە، پىن پەكەچاۋە
دەۋەۋە، دەرەۋە، دەرەۋە
داپەۋە! مەۋەكە ھەستە پەگەرت،
گۈۋە راپەل كەن!
- قوۋ، قوۋ، قوۋ، قوۋ، و..
كەلەشەۋە بەپەۋە بانگە دەدا،
پروى دەقەۋە كە، فەزى پەپەنى
بەجى مەش، ئەسەر بەرەلەكەنى
گەۋەۋە كە، تەخەۋەنى قوۋ
بەدەۋە

زەوى كچى رۇژە

ھەيۇ نەبو، لەو سەردەمى
زەوىكەي، ئېمە مېشتا لە دايەك
تەبىو، داپىرەم بۇي دىگىرەمە
دەيگوت:
- پۇژ بانگى مەدالەكانى كەتە
سەردەمە، پۇژ كۆمەلەك مەدالە
ھەيوون، يەككەكانى ئاوى (زەوى)
بو.

داپىرەم دەيگوت:
پۇژ مەدالەكانى بانگى كەتەخۇ
كەتەن، پىنى گوتەن:
- پۇژەكان، كەدەچە گەمان زۇر
لەدايەك خۇتەن دور مەكەنەمە
دەتە دىوى گەورە، دەتەن رەتەن!!
مەدالەكان بەقسەي دايەكان

پىنكەن:
- ھى.. ھى.. ھى..
چونكە دەيانزانى، دىيور ھىو
نەبو، دايەكان دەيانترەتەن ھەتە
ئۇ دور مەكەنەمە!!

لەراستىدا پۇژ گالتەي لەگەل
مەدالەكانى دەكەنەرىش دەيانزانى
كە، دىو و مەتەنە، بەلام نەگەر
بەدە نەيتەساندەن كە (دىيوى
گەورە) ھەيە، مەدالەكانى لەقسەي
دەردەچوون گوتەكانى لە
ئامۇنكارىيەكانى نەدەگەتەنەمە،
دەچوونە سەر چىا بەرەكە

لەويش دەكارتە خوارى و بانگۇز
دەبوونەمە!

چارەك مەدالەكان پىنكەو يارىان
دەكەن كە زەوى پىنى گوتەن:

- بابۇزىن بېزىن بېچىنە سەر نەو
چىا سەررە، بەسەر تۇپكىسى
ھەنكەپىن، لەويۇتە تەماشاي
عالمى ژۇرەمەن بگەين!!

مەدالەكان بەزەوىيان گوت:
- شەدى دايەكان نەي گوت
لەكاتى يارى كەتەنە، دور
مەكەنەمە دەتە دىوى گەورە دەتەن
رەي!!

زەوى بەخوشەك و پىرا
بېكۇلەكانى گوت:

- دايەكان دەمان ترەتەن دەتە
ئۇرەش دەزان دىوى گەورە دىوى
گچەنە، دايەكان دەيەن، ئۇي
دور نەگەيىنەمە چوونكى ئېمەي
خۇش دەي.

مەدالەكان گوتەكان:

- دەباشە، كە دايەكان
ئېمەيخۇش دەي چوونكى قەسەي
بىشكەن!!

زەوى يە پستەپست پىنى
گوتەن:

- قەيدى ئاكا.. ئا.. كورە خۇ
دايەكان، ئاكا ئېمان نە!!

بەين دەنگى، بۇ خۇمان دەچىنە
سەر شاخە بەرەكەو زو
دەكەپىنەمە!

لەسەر خۇ پىنى گوتەنەمە:

- دەلەن سەرتۇپكەي چىاكە
ھەتە بەرەمە ھەتە خۇشە
لەخوارەمى عالمىكى زۇر زۇر
جوان و سەير ديارە بابچىن دەي.
بابچىن.. دەي.

مەدالەكان خوش و براپەكانى
(زەوى) يەوە پارى تەبوون بېچە

سەر چىايەكەو لەقسەي دايەكان
دەبېچن و بە (زەوى) ئى خوشكانى
گوت:

- ئېمە لەگەلت ئايەن بۇ
سەرشاخەكە ئېمە ھەر لەكۆشى.
دايەكان لە ئىك دايەكان
لەئاسمانى پان و يەرىن يارى
خۇمان دەكەين.

- زەوى قەسەي دايەكى شىكانە،
لەمەدالەكان چوودا بۇدەمى
بەشاخەكەو ئا.. ھەر سەركەرت
ھەر سەركەرت ھەتە ئىككى لوتەكە
بەرەكە بەدەمە، كە گەپشە سەر
لوتەكە بۇندەكە، وپستى سەيرى
عالمەكەي ژۇرەمى يىكات سەرى
سور.. سەرى سور.. لەپى پىنى
ھەزەل و

- كىر قور.. و رى

كەوتە خوارەمە، ھەتە ھەزەل
دا خۇي پى نەگەراپەم!! ھەر ھاتە
خوار ھەر غلۇر بۇدەم.. زۇر
ماوارى كەدە دايەكى، بانگى براو
خوشكەكانى كەدە بەلام، نەدايەكى
ئاگاي لەو بو كە (زەوى) گوتەي
نەدەتە ئامۇنكارىيەكانى و چووتە
سەر شاخەكە!! نە مەدالەكانى
دەكەش گوتەكان لە ھارارو يانگەكەي
زەوى بو!!

ھەر غلۇر بۇدەم.. ھەر ھاتە
خوار.. دەست و پەل بەھەمور
لايەكە دەگىران شىنكى بەگوتە
چەنگ خۇي پىن بگوتەمە، بەلام
دەستى لەمپى گىر نەبو ھەر ھاتە
خوار، نەبوتانى خۇي بگوتەمە،
ھەتە لەچىگاگەي ئېستاي
جىن گىرەبو!!

ھىوارە كە مەدالەكان گەراپەمە
لاي دايەكان (زەوى) يان لەگەل
نەبو!!

دايەكان ئۇي پىن:

- پۇژەكان.. لەدى نەو كوا
(زەوى) ئى خوشكان!!

مەدالەكان بۇ دايەكان گوتەپەمە،
كە چوون زەوى خوشكان چووسەر
شاخە بەرەكە، بەلام نەمانىش
تەيان دەزانى كە (زەوى) لەشاخەكە
ھەلەنەمە كەرتۇتە خوارى!!
دايەكان دلى تەنگ بو، دەستى
بەگەران كەدە كچە خۇشەويستەكەي
نەلاواندەمە لەگەل فرمىسەك
پۇژەنەمە دەي ئالان:

- ئاي كچىم، چارەم نەم گوت
لەدايەك دور مەكەمە، ھەي
پۇژىكۇلەكەم پۇ.

دايەك دەيانزانى تازە كچەكەي
پۇشەش و چارىكى تە ئاگەپىتەمە!!
ھەر بىكەكەي دەكەي
فرمىسەكانى دەبوون بەستىرە،
ھەمور ئاسمانىان پى دەكەد.

پۇژ زۇر پەرتۇشى كچە
جوانەكەي بو كە بەين ئاگاي نەو
چوە سەر چىايەكەكەوتە خوارى
و چارىكى دىكەش ئاگەپىتەمە لاي
لەبەر نەو برىارىدا، كە ھەمور
بەيانىك سەر لە (زەوى) ئى كچى
ھەلەنەمە پەتەشكە زىرەكەكانى
بېگرتە باوەش كە شەويش دادىت
و پۇژ دەگەپىتەمە ئەستىرەكان كە
فرمىسەكانى دايەك تاكو بەيانىكى
نوبى ھەر جىرەويان دىن چاويان
ناچىتە خەد دلى زەوى دەدەنەمە
كە بەيانىكى ئوتەش دامەت
ئەستىرەكان دەخەن و پۇژ سەرى
ھەلەنەمە پەتەشكەكانى دىسان
زەوى كچە خۇشەويستەكەي،
دەخاتەمە ئامىزى دلسوزى.

مۆمەكەي.. شەماشە دىنچە

چيان ئەۋىت!
بۇچى ۋا ئەكەن.. چيان ئەۋىت!

كابرەيەكى پۇشتەي پىۋىنەي چورچ كە پىشەۋەي ئۆتۈمۈيەكەي گرتىبىۋ بىمەۋى ئاۋىنەي ئۆتۈمۈيەكەي لىگەل ھەر جولانەۋەيسەكى لاپۋىيەكى شەماشە دىنچە دەرئەكەت، چار لە دۋاي چار لەر پىرسىارانەي دۋىيارە ئەكەرنەۋە!

كابرەيەكى پۇشتەي چورچەي پىرل لىۋىس بىۋ ئەگەرچى زۇر كۈيۈزنى لە پۈرى خۇي سۈۋى بىۋ

كە پىرەكەي داپۋىشەيت كەچى لۇچى بىئاگۇي بەرغەبايسەي سىمىنى ۋەسەدارى پىتر پاسى تەمەنپان ئاشىكرا ئەكەرد

چيان ئەۋىت.
چى!

جگە لە ئاغاكەش دۋو كەسى تىر لەگەل شەماشە دىنچە.. پىشتەۋەي

ئۆتۈمۈيەكەيان پىر كىردەۋە ھەر دۋوكيان چەكدار بۈۋن!

شەماشە دىنچە ئەگەل پىرسىارەكە بىنەشەۋى چاۋى لە دەۋرەي خۇي ئەگىترا.. ۋاي بىۋ ئەھات كە پىرسىارەكە لىم ئەكەي! شۇڧىزەكەش ئۆتۈمۈيەكەي ۋەك با خىستىۋە گىر ۋ لەبەر خۇيەۋە مىنگەي ئەھات ۋ ۋرە لاۋكى

نەگۈتەۋە ۋەكو پىلنى ھەر گۈيۈشى لە پىرسىارەكە نەبۈۋىن!

كىن سازاشى چيان ئەۋىت!! ئەۋەي خۇي گۈل ئەكات، دىيارە كە مەسەلەكە پەۋا ۋ ئاپەۋا ۋ زۇردارى ۋ زۇر لىكراۋىيە! شەماشە لەگەل خۇي ۋالىكى ئەدەيەۋە.. ئارەزۋى بىۋ بىم جىۋەۋەۋە لاسى ۋەدەست ئاغاكە بىئىت، بىلەم بىۋى ئاكرى ئەۋەي ئەدەۋەۋە ئىيەتى دەرىشات ۋ بەدەستى خۇي مالى خۇي ۋىران بىكات! دۋو زەلە تەلەتگدارەكەش كەۋا دەرئەكەت پىۋاي ئاغاكە بىۋىن يەككىيان بىستەزەۋە،

دۋاۋىيان پىن ئەھىنا كات ئىۋارەيەكى دەرەنگى يەھار بىۋو، شىنپانى دەشتەكەي داپۋىشەۋە، زۇر ۋەك چاۋىكى خۇيىنىسى سۈۋر ھەلگەراۋىۋ لە لۈكتە بىرەزە بەرەتەكەي سەفەن رەنگە سۈۋرەكەي دۋىبارە ئەبۈۋەۋە. ئاغاكە ۋەلەمىكى چەنگ ئەكەت بىن دەنگى دايگىرت، ئەفەرەكان سەردەمىك كىر ۋ جگە لەمىنگەي شۇڧىزەكەي لەگەل پىرسىارەكاشى كابرەي چورچەي پۇشتە پىر ھىزى دايە ئۆتۈمۈيەكە ۋەكو بىيەۋىت زۋوتىر دۋاۋى بەرەنگەكە بىيىتىن ۋ ئىتەر گۈلە

فۇزەكان ئەگۈزەتەۋە. ئاغا لەبەر خۇيەۋە ھاتەۋە دەنگ!

كىن تۋانپىيە شەۋى چۈكەمتان بىكات، دەبا بىيۋىن دەي. ھى. ھى. ھى.

جگە لە پىنگەنپىتە ئىۋەمۈكەكەي كابرەي پىشتەۋە كەس قىسەيەكى ئەۋو بۇ ئاغا! شۇڧىزىش لەگەل دەرەكەۋىتى فۇزەكان ئۆتۈمۈيەكەي ھىزى كىردەۋە پىنى لە سەر بىنەزىن شىل كىردە! ئەمىنگەي ۋەستە. ھەر كە فۇزەكانىش لەپەنا چىياكە ئاۋا بۈۋن بە پەشۋىكارى ۋ بەفېكە ئۇسى

سۈۋرۋىتىكى ئەگۈتەۋە ۋۋرە ۋۋرە پىنى لە بىنەزىن تۈنەد ئەكەردەۋە. شەماشە دىنچەش چاۋى بىۋىن لەمىشەك كە بىجەمى پىشەۋەي ئۆتۈمۈيەكە گىرساۋو ۋ تەكەش ئەدا بىيىتە دەۋەۋە، چار لەدۋاي چار كە ئەكەرت بەجامەكە ھەلنەچۈۋەۋە خۇي پىندا ئەقساندەۋە، ھەر كە گۈلە لىكەي شۇڧىزەكە بىۋو، سەردەمى قۇتابىيەتى ۋ قۇتابخانەي ھاتەۋە بىنا، فېكە كە سەر تىزى سىرۋىك بىۋو لىمەندالپىدا لىۋو

سەردەمە شەمىش لە قۇتابخانە خۇيىندىۋى! بىرى كىردەۋە بىرى كىردەۋە! ئا گۇرانتىيەكەي بەمىشەكا ئىيەي بۈۋەۋە: نەۋرۇز بىۋو ئاگرىكى. ۋەھىاي خىستە چەرگەۋە لاۋان بەمەشۋى ئەۋچىۋە بىرەۋو پىرى مەرگەۋە

پىرسىارەكان تەبىئەتەۋە، جگە لە مىنگەي شۇڧىزىر ۋ لە ھازىر باي دەرەۋە كە لە بۇشايىن جامەكان ئەھاتە گۇ ھەست بىيۋىن تا لەپىر كە دۋو فۇزەكەي تىيىرەۋ لە ئاسمان دەرەكەۋىن ھەمىۋان لار بۈۋەۋەۋە مىليان بۇلاي جامەكان دىرۋىكەرد ۋ چاۋىسان دۋا بىە دۋاي پىرەۋى

بەپىكەنپىنكى خاۋى گىلانە ھەستى خۇي دەرپى:

ھى. ھى. ھى. ھى. ھەسەپىر لۈۋەي تەلەنگەكەي كىرد لىۋى تىشپان كىر سەرى دانەۋاندىۋو، بە لاچاۋى سەرى شەرىكەكەي ئەكەرد، چارچارەش لەجامەكەۋە دۋور ئەپىرانپە دەشتە بەرىنەكەي زىنجىرە كىردەكە

زور نارەزەوێ بۆ ئەگەڵ شۆڤێر دەنگ بەرزکاتەوهو بەسەر گۆرانیەکیدا بچیتەوه؟! ئەو سەرەدەم دەنگی خۆش یوو ماوسستای کردیان بۆی بە سەرەستەیی تێی گۆرانی پۆل. سەیریکی تەقەرەکی پێشەوهی کرد لەدەلی گوێ:

- بۆی، ئاکری ئاخیکی هەلگێشا

- چۆن مانی خۆی بەدەستی خۆی برێنێ؟ هەژاریکی وەکو ئەم ئەگەر دەستەلاتی هەبوابە لەخۆندن ناگەڕایەوه! ئەگەڵ خۆی دا ئێکی ئەدایەوه. دووبابە چاوی برێنەوه. مێشەکی تێ پەرەکانی لێک ئەدان و هەولی پزگاریبوونی ئەو! ناوڕێکی لە دوو ئەقەرەکی تەنیش خۆی دایەوه. ئەوەی پۆخی ئەو لایەنگەکی بەدەرگاکی هەلپەساردبوو و لەلوتکە چاکانی بەرامبەری ئەپروانی کە پۆژاوا تەنیک سوری تەلخی بەسەردا رشتیوو لە بیرێکی قوول نەووم بیوو.

ئەوەی ناوەندیشی تەنگەکی لە ئاو لێنگ و لەپێن گرتیوو، وەکو خەوتوو چاوی لەسەر یەگەر دانابوو. لە ئاوێنەدا لاپوڕیکی لوسی لۆ چاوی ناگاکی ئی دەرکوت، سەیلە و سەمدەرەکی وەک تێسکە سوێ بۆ ئەواتە بەرچاوا!

- دەم و چاویشی هەر لە بۆنە گروێ ئەکە!

شەماش ئەمە یەخەیلدا هات لە دەوریشیوه قینکی ئەم ئەقەر جێگیرە بوو.

- هەر لە ناگا کەچەلە سەیل و سەمدەرەکی گۆندەکەمان ئەکات! ئەگەڵ خۆی وانیکی ئەدایەوه. ئەوەی هاتەوه یاد کە ناگا کەچەلەکی گۆندەکیان چەند بێ شەرم و ئاپوڕە! کاروگاسی پێگا بە ژنان گۆتەوه بە یەبانی تا ئێوارە لەسەر پێگای کانی گۆند شەپ بە کچەکانی تەفرۆشت! دەستێکی بەتۆچەوانی داوەتە: هەناسەییکی درێژی خواردەوه:

- بانگی خوا بکە ئەمە هەموو زەمین!!

پووی وەرگێتیا لێ جامی ئۆتۆمبیلەکه پوانیە دەرەوه. زەمین لە ناودەمی گەورە پۆژاوا. مەلە ئەکرەو گەردێکی بۆی ئی نیشتیوو. - ناگا کەچەلەکی گۆند شەری بە (شەین)ی دەسگێرەکی ئەمیش فرۆشت تا پێگاکانی پێ بێ! کە

شەینی دەسگێرانی هاتەوه بەر چاوا وەکو ئەگەسێکی تەنایی دوور وڵات هەلگێکی بدۆزیتەوه. وادە تەنگی و هەستی بێ کەسیەتی و تەناییی بڵاویان تێکەوت. هێمنیەکی لەسەر پووی پەیدا بوو.

- بەیانی ئەو پۆژە کە بەرەوشار ئەهات چووە مانیان چاوی ئی تێکردن.

شەماشە بۆهینک گرتی کە ئەوەی هاتەوه یاد. چۆن بەزۆری دوو چای زۆر خەست و شەینی دەرخواردان. هەر چەندە گوێ و گۆنێوە کە چای خواردنەوه دانێکی ئەهات پاش تەسار کێشەبەکی زۆریش هەتا بەوه پازی بوو بە دوو چایە وازی ئی بینی.

- بەلام کێس لەو شەیرێتر خۆشترە!
ئەویش بوو کە هەستایا بەر دەرگا بەرێی کردو پای سپارد دەستەبێک مۆسی رەنگار پەنگ ئەگەڵ خۆی بێنێ تاشەو لە "سوو رەحمان" بە ئۆمیدی خۆشی دوا پۆژیان لەسەر گۆرە پیرۆزەکه دایان گرسێن.

- تا خوا بەمرازان بگەییێن گۆرە کچی زۆریان پێ بێخەشێن (شەین) وای راسپارد بوو.

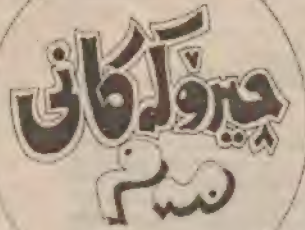
دەستی بە خەلی داگیرا خۆی دانیایا کردەوه کە خواستی دەسگێرەکی جێ بەجێ کردو. دەستەبێکی پتر مۆسی کرییوو بۆ ئەوەی ئەمیش بۆ ئاواتێکی تر لە دەورپوشتی سوورخەمان دایان بگرسێن.

- بۆ ئەوەی خوا پووانێک بێخەشێت بە وڵات و گۆندەکی ئاسوودە بکات، لەستەم و قەزاو بەلا دروری بختەوه ئەو سەتەم و زۆرداریە ئەو پۆژانە گەیشتیوتە پارەبێک ژن و مەدالیش بگرتەوه ژن و مەدالیش سازار بەرێش و لە بەندیخانە قایم بکێش. پیرۆش سپیش دانیایا بکێش!!

- قەشە پیاوی خوا کەسی مێ گرتن و تێن هەلەدان بوووە قەسە تاشیێنی پێ گوتراوه!! مەلای پێش سپی چۆن بە مێزەرەکی پەتە کراییو!! ئەج دەوری زەمانێک ئەم ئاپوڕەبێه پووی داوه! شەماشە سورەلگەرایوو و هەناسەیی تەنگ بیوو. فرمێسک لەچاوەکانی زایوو، کە دیمەنی پۆژەکی هاتەوه بەرچاوا دوو گەنجەکیان لە لولەیی درێژی تۆپی تاک بە شەبەندی خۆیان هەلیان راسپوو، لولەیی تۆپە گەورەکیان بۆ ئەم لای لولای

بەیارمەتی ئەمینداری گشتی ڕۆژنێری و لاوانی ناوچەیی کوردستان چاپکراوه

محمد مولود (مەم)

بەرگی دووەم

١٩٨٤

شەقامەکه ئەجۆلاندەوه! شەقامەکه گیان ئەبەری تێ ئەمابوو، خەلکەکه لە ترس و ئەتای گیانیان و بۆ ئەوەی چاویان لەم دیمەنە رەشمانیە دوور خەتەوه گۆنیان لە هاوار و ئالەو داد خواستی لاه دێلەکان ئەبێت بە بێ دەستەلاتی خۆیان شارەبۆوه.

- بەلام، ئەهوانێک ئەمیشک نەخشاو چەمبەیا بە ئاسانی تاسرێتەوه رەش ناییتەوه!! بیا لەمەرچاویش بێز بوبیشت! بیاوکی پیاو، دایکی مرۆ لە بەرچاوی پۆلەیی ئیهاستەبکێت!! بیاوکی پیرۆزی مرۆف، بێز نابووانە پێ شێل بکێت!!

لەج زەمانێک ئەمە ئەکراوه لە دارستانی پووانەت دەروونی شەماشە وای ئەنگی ئەدایەوه

- بانگی خوا بکە ئەمە هەموو زەمین

دوو فرمێسکی گەورە لێ چاوەکانی یارین و بەسەر چەنگەکیدە پۆژانە ئاو کۆشێ، خۆزێکی فرمێسکاوێ لێ گەروونکی تال قووت دایەوه. ئەو کاتە لە لۆفەکانی (بەنی بێرەم)

سەرەکەوتن، شۆڤێر لە پێ بانگی کرد:

- ئاگادارین، ئێزیک نوختەیی پشکنینەوه بپوێن ئەوەی شتی قەدەغەکراوی پێیە... بیا فریادی دات!!

ئەگەڵ ئەم بانگە شەماشە دێنە راجەلەکی، رەستی بپوێ خەیاڵەکانی ئی پچران، سەری هەلپێ، شۆڤێرەکه تۆمۆبیلەکی زۆر لەسەرخۆ ئی ئەخوێر یەکسەر چاوی لە مێشەکه چەقینەوه کە بەرەرسە هەولی ئەوەی ئەدا لێ جامەکه پزگاری بێت، نارەزەوێ ئەوەی بۆ هات کە لە شۆڤێرەکه داواکات ساوەیدا مێشەکه دەچێ؟! کە شۆڤێر بە دەنگ تووسی.

- کەس شۆمەکی قەدەغەکراوی پێ نیه!!

زەلامە چەکدارەکی پۆخ دەرگای پشتهوه گوێ:

- شۆمەکی. قەدەغە! چی!!

- شتی ترسناک و زیان بەخش!!

شۆڤێر وەلامی دایەوه

- بەرێ وەلێن من ترسناکترین و زیان بەخشترین شتم پێیە!

شۇڭىز بىتەنگاۋى ۋە بېيەلە
پىرسى
چىيە "چ" دەي بىيەۋىزە
فرىي دە!
ۋە ئۆتۈمۈبىلەكەي
راگرت.
شەماشە دىنەش
كەۋتە گومان ۋە لەبىر
خۇيەۋە لىكى ئەدايەۋە
- ئەم تەنيا چەند گەز
پاتالى بويىكى پىيە لەگەل
شەندى خەنەۋ ئوقل ۋە
شەققەتەۋە پلۇڭىر ۋە
توپىكى چورگىش بۇ
مىدالە چورگەكان تەنيا
ئەماشەۋە دورى پاكىت
جگەرەش بۇ ھام قەشەۋە..
شا. دورى دەستە مۇمى
پەنگاۋەنگىش تارمايى
ترىمىكى مادىيار بالى
بەسەرداگرت، ۋىستى
پىرسىارنىك بىكات كە لە پىر
كابراي چەكداۋە لەۋەلامى
شۇڭىزەكە كوتى:

- تەنگە تەنگە تەنگە تەنگە
ترىسناك ۋە بەزەرەر تر ھەيە!
چەكداۋەكە تىرى تەنىشتى ۋە
ئاغاي پىشەۋەش دايان لەقاي
پىكەن. شۇڭىزەكە دىار بىر رۇر
پەست بىر ۋەلامى كابراي بەگائە
پىن كىرەن ژمارد، لەبەر ئەۋە سورور
بىۋەۋە كەچى خىۋى گىرت ۋە
بەتۋەپەيى ۋە تەۋسەرە كوتى:

- تەنگە تەنگە تەنگە تەنگە
ترىسناك ۋە زىيان بەخش نىيە،
بەتەپەستى لە دەست نىۋە
ۋەقەكەي گىرايەۋە شەماشە
دىنەش پەئاسايى ۋە بىن ئەۋە بىر
بىكاتەۋە چى ئەلى لە شۇڭىزەكەي
ۋەرگىرەۋە لەبەر خۇيەۋە كوتى:

- نىۋە تەنگەكان بۇ خۇتقان
ھەلەكەتۋە بەكەيى خۇتقان
بىكارى ناھىيىن! نىۋە بەشپىكىن لە
تەنگەكە!

شۇڭىزەكەش بىدەنگىكى
گائەجاۋى ۋە بەننىيىگەۋە باڭگى
كرد:

- لەۋە قەدەغە ۋە ترىسناكە،
شكەرە، چاپە، گەنە، ئانەدەرمانە،
قەلەم، كاغەز، ئەۋە، رۇناكە
ۋە دەرگاى ئۆتۈمۈبىلەكەي كىرەۋە
دايەزى ۋە دەرگاى بەتۋەندى لىك
دايەۋە مرقاندى:

ھە پياۋ كوشتن ۋە سوتاندىن ۋە
مال ۋىزان كىرەن. قەدەغە نەپىت..
ۋە

شەماشە دىنەكە ئاۋى ئەۋەت ۋە
پروناكى بىست دىلى كەۋتە خىيەۋ
ترىس:

بۇ سورۇمجان ھەندىكە مۇمى
پەنگاۋە رەنگە لە شار كىرەۋەن. ۋە
دور دەستە مۇمە چورگە پەنگاۋ

رەنگەكانى لە باخەل ھىتائە دەۋر
لەئال لەپىدا رايگرتن. شۇڭىزەكە
بەۋەدى ۋە بەزەپىكەۋە بەدورچاۋى
كرادەۋى ۋەشك سەپرى دەستە
دورۇزە كراۋەكانى شەماشەي كىرد،

پۇرى گىز بىر، نىۋەكانى كىشت
بىورن، دەمى گىرا، ئەپتۋاشى چ
ۋەلامىك بەداتەۋە، شەماشە كە لە
چۈتەيتى شۇڭىزەكە تىن گەپىشت پە
پەۋزىش سەپرى مۇمەكانى كىردن،
ۋەك بىرۋەسكە ۋىنەي (شەين)ى
دەسگىراش بەمىشكا رايۋىرەۋە بىرى
بە (شېخ سورۇمجان) ۋە بەسترا..

لەبەر خۇيەۋە لىكى دايەۋە:
- بىن گومان، شەين پىم بىر!
ئەكات، خۇ سورۇمجاننىش ھەر مەن
نىم ھەزارانى ۋەك مەن نىمەشە
پروناكى ئەكاتەۋە مۇمى لەسەر
دائەگىرسىنى. مۇمەكانى ھايىشتە
سەر شەقام پىش شۇڭىزەكە.

- شەرت بىت، گىشە دارىك پەم
ۋە نىمەشە لەسەر سەرى سەرۋەي
ئەشكەۋە كە ئاگرى پىن بىكەمەۋە،
ئاگرىكى ۋا كە مىلۇنان مىلۇن مۇم
پروناكى ۋە تىنى ئەۋ ئاگرەيان
نەپىت. لەبەر خۇيا ۋە ئەي مرقاندى.
شۇڭىزەكەش پەكەزى، سەپرىكى،
مۇمەكانى كىرد كە لەسەر شەقام
گەۋزىان ئەدا، ئاخىكى ھەلگىشاۋ

بىن دەنگ سۋارى ئۆتۈمۈبىلەكە
بىۋەۋە، دەستى كىرەۋە
پەنگەمەنگ.
- مەلىكى مەلىكى

ۋە بەگۈم پىنى لە بەننىزىن
گىرگىز، ئۆتۈمۈبىلەكەي ۋەك تىر لە
ھەۋرازەكە ئەفەند. ئەفەندەكان
لەگەل تىرۋەۋى
ئۆتۈمۈبىلەكە پارچەكەي ۋە
ھەر يەكەيان خۇي
بەجىگاگەۋە قىرساند بىر
ۋە دەستى لە ئاسەنكەي
پىشەۋەي تۈند كىرەۋە،
كەسيان ھەستىكى نىۋە
نەنەمات. كە لە ئوخشى
پىشكىنەۋەش پىزگارىيان
بىور، ۋە لە تەشۋەكە
سەرۋىزىر ئەۋەۋە ئاغاى
پىشەۋە بۆلەندەۋە:

- ئەدى ئەۋەيان ئەۋەت،
دە كەنكى لەم رىگايە
ۋابورە!

كەسى تر دەنگىكى نىۋە
نەمات بۇ ۋەلامانەۋەي
ئاغا، شەماشە دىنەش
پىر دىلى تەنگ بىر ۋە لەۋ
قېتى لەئاۋيا جىگىر بىر
تا ئەھات بە ھىزىر بىر،
زۇر شارۋەۋى بىر كە
بىۋانەش ۋەلامىكى

ئەفەندەكە پىشەۋە بەداتەۋە، لەسەر
خۇ جامى ئۆتۈمۈبىلەكەي كىرەۋە
مىلى درىز كىرد.

- خ ك ت ف ف

ۋە
خۇيىكى گەۋرە فرى دايە
دەرۋە، چەرخەكانى ئۆتۈمۈبىلەكە
بەگۈمچى سورۇيان ئەخۋارد
پىنگەكەيان ھەلەلۋوشى پۇز
بەئاسەش شۇنى بەسەرۋەيىكى
سەفەندە مابور ئۆلەكەش تا
نەمات بۇرتر ئەۋە ۋەك سەرى
كۈچ كىرەۋە ۋە كەۋتەۋە دەرياي
قولى بىرگەنەۋە ئاۋات خواستىن.
مىشك ۋە دەۋرى ۋەك مەنچەلى
سەر ئەكولى ۋە ھەلەچۈر، لەگەل
خۇيا بىرى ئەھىۋا ئەۋە ۋە لىۋى
ئەداۋ خاۋى ئەكەدەۋە، تا دۇنيايى
پەيدا كىرەۋە كە ھەر گەپشەۋە
گۈند يەكسەر پەيمانەكەي بەجىن
بەگىننىت ۋە لە سەرى سەرۋەي
ئەشكەۋە دىزىنەكە ئاگرە كە
بىكاتەۋە، ۋە لە پىش چاۋى
خەيالى، ئەۋ شەرۋە سورۇمجان
ئەۋەۋە يەكسەر پارچە پۇناكى ۋە
ھەۋاران ئاگر لەدەرۋەپەريا لە چاۋى
ئاسمان ئەچەقەن، ۋە لە ئاۋ مۇمى
پەنگاۋ رەنگ ئەدەرۋەشەۋە.

(۱) بەكەكە لە ئاپەتەكانى (تەۋرات)

(۲) سەۋزىكى پىۋزە ئەشكەۋەۋىكى
دەزىن لەۋەندى چىاي سەۋزە، مەلەشەش
بە پىۋزى ئەنانىن.

د. احمد سرعی

پايزە خەۋن

سەيدەكان- ئابى ۱۹۴۸

ئەيسە پىڭاۋە لەگەن خۇي دەدوا دەيگوت:
- خۇا خەمە چاۋەش يىگىرى دونا بۇچ ئەۋەندە
گىر دەپورم.
پىشۋى ئىۋەپۇ، چاۋەشەكە بە كىرئىكارمىكانى
گوتىپور:
"ئىمىنيسار لەشبارەۋەدى و مانگانەكەيان
ۋەردەگىر".
ئەگەرچى مانگە مېشتا چەند پۇرۇنكى تىن
سابورن... ۋا، ھەرگىز تەشەش قەۋمايو، پىش
تەۋاپورنى مانگە، مانگانەي كىرئىكاران بىلەن..
بەلام چۈنكى تىزىك جەرنى قورىپان بىو..
ئىمىتۋانى بىوا
بەقەشەكەي
خەمەچاۋەش ئەكا:
- ئىمە، لەۋانەيە
گەۋرەكانىش ھەستىيان
بە چۆنەتەي ئىمەن..
نارەۋوويان كەلەيئ
لەبەر خاترى چەرن
يارەتەيمان بەن.
- كاك رەشىد بەم
پەنگە دلى خۇي
دەدایەۋە
كە ھىۋارەش داھات و
ئىش پايدۇرۇ لىكرا،
كىرئىكارەكان بىلەۋەيسان
ئىكردو يەۋەر
گۈندەكانيان گەۋانەۋە،
تەنيا ئەۋ چاۋەروانى
خەمە چاۋەشەي
دەكرد!!
كىرئىكارەكان دەيانۋانى:
"ئىرۇ لەۋاى خەمە
چاۋەش ئىۋار
خۇارەتەۋەي"
تەنيا ئەۋ چاۋەروانى
دەكرد
ئىزىمەك پۇرۋاۋاش،
كەچاۋەشەكە بانگى
كاك رەشىد كىر:
- ھا جەردە..
دەلۋى پەتەماتى ئەم
ھەيىيە بگەيىتەۋە

مان!

چاۋىنكى يە كەلەش كاك رەشىددا ھىنان و
پىگەنپىنكى ئىزەۋەۋەكانى ئى بىرپور، ئەركاتە
جەردە ھەستى بەخۇي كىر، بۇي ئاشكارابو كە
خەمەچاۋەش چ درۇزنىگە
بەخۇي گوت:
- غەلە ئىختەۋ ئۇمى ھاۋپىئى، ھەروا
كىرئىكارەكانى دىكەش پاستىيان دەكرد كە
دەيانگوت:
- قەسەكانى خەمەچاۋەش، ھەر تەنيا "با" يەر
چاۋەشەكە لەزگى خۇي دەرى دەكا.

خۇيىنكى تالى قوت داپەۋە ئەرمە ئامىكى
ھەلەكەش، بەپكەۋە چاۋەكانى لە خەمەچاۋەش
گىر كىرەن، بىلە دىلساردىگەۋە پورى
ئۈۋەرسوۋانەۋە، بەپن ئامانچ سەرى بۇلاي
"سەفەن" ھەلچى.
پورى گۈزەتەۋە لاي "پىرەم"
پۇرۇ خۇيىنكى لە پۇرۇشاۋادا پۇرۇس. پەلە
ھەۋرى سېى ۋەك "كولىك جۈانەمرگ" بەدرىزىيى
ئاسۋى پۇرۇشەلات، قۇپەنيان بەستىپور، بەپن
دەستى خۇي ئامىكى قولى ھەلەكەش پورى بۇ
تەلەۋە پىڭاۋەكەي بەردەمى گۈستەۋە.. لەبەر
خۇيەۋە گوتى:
- پەيانى ھەيىيە.. ھەر دەپن سەر لەمەلەكان
بىدەم
بەپن ئەۋەي سەركارەكەي دىۋىننى، يان
ۋەلەمىكى بەتەۋە، كەلەش جۈۋالەندەۋە، مىلى
بەپىڭاۋە ئا.
* * *
پايزىكى دەرەڭ بو دارو دەۋەنى ئەۋ ناۋە،
لەگەن ھەۋاى پىرەپاين، ۋەك فرىمىسك گەلەيان
دەپىزىن
دەنگى قاسىيە تاقە كەرىك، لەگەل شەنى با،
لە شاخكەۋە دەھات و تىكەل بەخشەپەي گەلە
مىرەۋەكانى ئۇر پىزى دەپور.. دەيدا لە پەردەي
گۈنچەكەي
بىرى بۇلاي تاقە كەۋەكە.. فرى.
لەخۇي پىرسى.
- دەپن بۇچ لەۋەۋە داپاين?
بىرى بۇ ئەۋ چۈۋ كە ئەم كەۋە، لەۋ كەۋە
كۈچەۋەنەكە بەھارن پىرەۋ كۈنىستان
سەردەكەن، پايزانىش لەگەل گەلەپىزان بۇ
گەرىمىان دادەپەنەۋە.
- دەپن بۇچ لەۋەۋە خۇي بەپن ماين?
پىرسىارەكە لە مېشكىدا دوپارە بوۋە.
- ئاۋارەيە.
- ئەمىش ئاۋارەيە بەسەر ئى شىۋاۋى سىنكى
داۋەتە ئەم شاخ و كەپك و ھەلەپىزانە.
ۋەھا لەگەل خۇي دەدوا.
لەگەل ئەۋ پىرەنەۋە لىكەنەۋەپەشى.
سەردەمى ئاۋارەيى خۇي ھاتەۋە ياد.
ئەۋ سەردەمە مىندالىكى فەراۋى بوو.. كە
لەشكىرى دۈزەن ھىزىش ھىنايە سەر گۈشە
جۈانەكەيان و سوۋاتەندىان و وىرانىان كىر، باۋكى
لەگەل پىۋارەكانى دىكى گۈند چۈۋپەۋە غەزاي
دۈزەن.
خەلەكى گۈندىش، پىرەۋەك كەۋەتە.. ئۇو
مىندان، ئەۋانەي لەسۋورتان و وىرانىارەكە
پىزىكانىان بىپور، پورۋان كىرە چىپار ئاۋارە
دەپەدەر بىپور. ئەۋىش ۋەك كۈمەلىك مىندانى بىن
سەرو دەۋر بىن دەسەلات.. پاۋەك دايكى وون
كىرەن، لەناۋ ئەشكەۋەكان، لەناۋ دۆل شىۋو.. و
دارستان، لەناۋ چەمەكان كەۋەتەۋە سەر پور.
- ھەرگىز دايەك و خوشكە چكۈلەكەي
نەۋزىنەۋە، فرىمىسكىلە قولىنچكى چاۋى
قەتەس ما

- دوتۇن زۇر خەلقى ئەمەل بىر
پەشىد... ئاممىكى ھەلگىش، خۇزىكى تالى
قوت داپەم.
قەبۇ قەبۇ، ئاقە ئىزەكەمە، بىلەردى
بەيرىگەندەي كىر
سەرىكى ھەلگەمە، مەۋەيىك گۆنى يەندەي
دەنگى كەمەمە... ئارەن.
سەرى بىلەن يەنە يەكەنى دائىرەندەمە.
ئىگەرەننىكى بەلدا ھات.
دوتىا لىپىش چارۋى تەنەيىكى زەرد لىلى
دەپۇش ۋە تەنگ تەمەم.
بەپەسە يەنە ئازەننىكى تونۇد، بەرگەكەمە
دەچۈرە پىش، ۋەكە بىلەن چۈنەتە تەمەم كات و
سەتە يەندەيەمە بەنچەن بىلەن
چاۋەكەنى پىش لىپەكەنەمە ئالابون،
دەپەيەست خۇزى لىپەكەنەمە يادگارەنە
بشارتەمە.
بەنچە دەستى خۇزى دەستى كىر بەرەندەي
ھەتگەكەنى:
- يەك... دوت... سە... شەش... چىل و چوار...
ھەتتارەش... تەمەمە... سە
كە دەگەشە سەدەش دىسان لىپەكەمە
بەسەرىدا دەمەتە:
- يەك... دوت... سە
ۋەكە ھەمەمە زەمەكەنى دوتىا لىپەكەمە
كۇتايان پىن بىلەن.
ھەتتە دەشچۈرە پىش پىش ئەمەل زەمەكەن
گەمە لىپەكەمە دەمەتەمە خۇزى ۋەن دەگە.
كە لىپەكەمە "دەمەتەمە" سەپەمەمە
گەشە بەرەمەمە "شەمەمە" ۋەنەمەمە
ھەلگەمەمە، مەلەي گەمەمەمەمەمەمەمەمە
"بەنگى شىۋان" ى دەمە، دەنگى مەلەمەمەمە
ۋەكە شەنە زەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
ۋە گەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
لەگەل بەنگەكە خۇزى دۆزەمە. سەرىكى
لەقەند، تەزىكى سەرد بەلەشى داھات،
بەسەلەۋاتىك، پىشۋازى لىپەكەمە شىۋان كىرە
لەپەخەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- لىپەكەمە "لەدەمە".
ۋەكە تەزەمە سەردەكە شازارى بەلەشى
گەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
چاۋەكەنى بۇ تەمەمەمەمەمەمەمەمە
دەستەكە خۇزى لىپەكەمەمەمەمەمەمە
رەش لىپەكە داپەم، داپەمەمەمەمەمەمە
لەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
چەمەمە، سەرىان ھەلەمەمە.
چاۋى بۇ بەرەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەلەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- لىپەكەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- خۇم گەمەمەمەمەمەمەمەمە
- ئۆزى شىۋاننىش ئەمەمەمەمەمەمە
لەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
كىرەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
بىخوات
مەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
گەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە

كاتىن مەچەستى پىش دەتەمە سە
بەردەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
دەپەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
- چەند خۇشە. مەلەشى سەردەمەمە
لەگەل خۇزىدا يەنە دەمەمەمە
- پىش پىش سەي گەمەمەمەمەمە
"باۋكى پەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
چەستەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
زەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
سەچۈپى كىش بىلەمەمەمەمەمە
رەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
"گەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
تەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
تەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
كەشەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەچەكەمەمەمەمەمەمەمە
لەشكىرى دۆزەمەمەمەمە
ۋە دەمەمە:
"سەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
سەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
چەمەمە"
ئاممىكى كۆرتى ھەلگەش ۋە خۇزى گۆت:
- ئەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
تەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە
لەگۆنى دۆلەت ۋە دەست ئەستۈرەكەن تەمەمە
بەپەمەمەمەمەمەمەمەمەمەمە

سەرىكى بادا:
- كۆرە سەپەمە سەپەمە! خەلگەكە ناۋى
مەمەمەمەمەمەمەمەمەمە!
- ھەتتە چەمە چاۋەشى سەمەمەمە
بەنەمەمەمەمەمەمەمە
- ھە چەمە.
بەدەمەمەمەمەمەمەمەمە
- چەمە چەمە چەمە
ۋە بەنچەمەمەمەمەمەمەمە
دەپەمەمەمەمەمەمەمەمە
چۈنەتەمەمەمەمەمەمە
مەمەمەمەمەمەمەمەمە
لەدەمەمەمەمەمەمەمە
دەمەمەمە.
- لەمەمەمەمەمەمەمەمە
بەسەف ۋە بەرەمەمەمەمە
لەگەل خۇزى لىپەكەمە
- بەلەمەمەمەمەمەمەمە
ۋە دىسان لىپەكەمە
- چەمەمەمەمەمەمەمە
بەنەمەمەمەمەمەمەمە
بە دەلەتەمەمەمەمەمە
- كەمەمەمەمەمەمەمە
چەمەمەمەمەمەمە
بە ھەنەمەمەمەمەمە
سەپەمەمەمەمەمەمە

دېسار دېيښکي ژور ونه رڼه تر سينگوه خوی له قسوه
چونډه يې سن زه لاسه گڼل کرد بېسملايښکي
خوښد، په پټه پال پټلوه کاني په سهرين
کرده توره بوی گڼل بووهو به جوړښکي شالي
سوراپه و، کاتڼ له زاري مرگوتکه دهره پهرې
به دنگ به خوی دهگوت:

- پياو کشفو کهوته پڼگاو سغه ر خوی
گرينه کا باشه!

ملي پڼگای گرتوه
گونده کي به چيښت...

به گورجي به گرده که هله ده گسراو به ورو
گونده کي خوی پڼگای ده پياپه و.

به تڼي چاوي له يې پڼي خوی بريښون
له گڼل نالوژي سره ساميه کشي، قورت و
کوسپه کاني پڼگای به چاکي به دي دکرډن،
له مښکي خوی قسوي کابري مرگوتکه کي
ده چوتنه و:

- نه دي له ماني ناغابڼ پاروي چوره.
سوي لوه نه يو گه لای نه دايه ديوانخانه ي
ناغای گوند

سهرينکي هه ژاند، وکو بيه وڼ مښکي
هله کښن و له خيال و بيرانه پاکي بکاته و.
پروي به پڼکرده و، له بهر خويه و مر تاندی:

- باشه مانگش و، هه چن چن به تاريکي
ده گيشتنه و مال؟

مښتا به هه وراره که سهر نه که و تڼيو، هستي
به بريسيه تڼيکي ژور کرد پروي بۇ ناسمان
هه لږي، شويکي کشورهات يو.

ناسمانی نهو شوه، به دهر پچه يښکي ليوار
خواب خڼي شين و ساف ده جوړ.

سانگ وکو کوليچه يښکي گسره دي ژور
له اوړي د مله دکرډ!

خوښيکي قوت دايه و:

- هه پټه کي پښو چوار سينی کوليچه ي
مالي مودير به يگي برده فڼه کي وهستا رفيع
ناتو!

چهره نه مهي

وهر خۇ مڼايه و

- که کوليچه کان

به سوور گراوي

برده و، خانم هردو

باخه لي پرکردم له

کوليچه!

- مقدالکان له

خوښيان دا شاگه شکه

يوون

- هه تاوره وکو

پژانده سن و دوو

هه لږي کڼيان له گڼ

کوليچه کان دکرډن

تارماي به يه يکي

بالشکار له سهر زاري

هه لښت

- من و نايښو کښ

هه يه که مان چوار مان

به رکه وڼ

که وينه ژو و

مقدالکان له خه يالدا

دوباره يوونه و هستي به غر بيه يښکي ژور
کرد.

به که له سهر لږ هه لږي و کوراپه و
کاني سوز و خوښه ريسي له دهر وڼ دا

هاته کولڼ و هه چوون.

ده ستيکي بولاي پروي به پڼکرده و.

به تي ده سته کي و به لاکچي چوخه له کي.

تڼيکي له قوليچکي چاره کاني روش کردنه و.

- کاتڼ له شکره کي دوزمن به سهر شوړي و

به زيوي له گوند کشايه و، باوکي دزيه و

دنيا قات و قبي يوو له گڼل باوکي به ورو

کونستان سهر کڼ وڼ

له وڼو ده چينه مالي مامت، هه تا خودا

دهر گايه که مان لي دکاته و.

- باوکي نه واي پڼ گوت

له وڼو له مالي مامي، له گڼل نايښه کولڼي

ناموزاي پڼکه و گوره بوون.

- هه تا گسره ش ده يوون پتر مڼگري يه کتري

ده يوون

- به هارن له گڼل خوږو کيژاني گوند ده چونه

پڼواس کردن

- هه جوته يارنک، باسکيان له باسکي يه کتر

دنه لاند له و کڼو و هه لږانه له گڼل کڼوي

له گڼل قهله ندوړو پڼواس و ترش وکه و گيار کولڼي

به هار پژيان به ورو پژانوا گوز دندا

- پايژانښ، پڼکه و به کومل و جوړته

به تا دارستانه کان بۇ مازو چين پلا و ده يوونه و.

- له سهر تانه، به ده ستان و چاوبازي

به اوتاني يه کتري و گوز گوزاني مڼرگه کانيان

ده يوون دندته و.

چهره خوښيکي تاهه زري قوت دايه و

- نه و پژانه پژاني تاهه يون به هاري

تاهه يون

- هه رگيز تام و بوي نه پژانه لاناو خوږ و

مښک، لاناو دهر وڼ دا ناچنه و.

که توه تاو شه پڼي يادگار کاني.

- له گڼل ناموزا کاني وهر و شوړي زهويه کاني

ده کردن دهيان کڼان تڼيان دندا.

به زري گهغه به هاريان ده چاند.

- موده يک شواني سهر مالا ته کي ماميشي

کرد

- له گڼل شوانه کاني گوند له کوښتاتانه

وعلساتي ده چاند.

- نيوه پڼيان بۇ يڼري ده گراڼه سهر چاره کي

ناکار

- له زير دار به ورووه کان، ناره له کانيان سؤل

دندا.

- نايښه گول شنه گيڼري واني نه ويو

- بيه هه رکه کاني پڼ خوږ وڼ و ناره ورو،

که پڼرڼک باوکي پڼي گوت:

- کوږم په شو، خواي گه ورو، تزو نايښکي

ناموزاي بۇ يه کتري خولقاندوون.

وه پڼي گوت:

- نيوه ناموزاي يه کڼ، له يک دهار و خوږ وڼ

دروست بوون، له يکدي دهره شينه و.

- پوهه ته کاني نايښه گول سوور هه لږه پايوون.

- سينگي هه نڼک به رزتر دهاته به چار.

- مامه کاني خبر کرد يوون.

- وک چورزه سهر تان هه لږه و.

- رکه يان له گڼل کراسه خامه کي ده کرد.

چهره نه و کات و ساته ي نه ير نه مابو که

له تاو و ده ژيا!... گه رابوه و سهر ندم و پژاني

سهر زه کاري. هه تاهه يښکي پڼ فراموشسي

خوارده و.

گه رابوه تاوه و خوي:

- مام و ماموڼم، نه وانيش پڼيان خوش بوو

له گڼل نايښک بيڼه هاسه ي يکدي

بيڼ ده ستي خوي، ده ستيکي وهر ووي خوي

دانيان، لاجانگي به پڼچه کاني خوراند، وکو

بيڼ وڼ ته کاني

رابي ورو و نه و

سهر ده مهي له خه يالدا

پروتر بکاته و:

- که دنيایه که ش

دانه زاريه و

شهر و شوي قاتي دوايان

پڼ هات، ده ستي

نايښه کولڼي يووکي گوت

و له گڼل باوکي شويک

له سوور نساو يوون:

گه رابوه گوتنه

جوانه کي خويان

له وکانه گاک ره شيد

نه و ديمه تانه ي

ده جوړته ورو

لاپه رگانه کاني نه و

ژيانه رابي ورو ورو

هه لږه دانه و.

نه وکانه له نه يښت

گوتنه "کاوانيان"

را ده يوور.

سگه وڼکي گهرم و دريژ

[illegible]

بىگاتىتوۋ. بىن ئەۋەي، فاتىھايىك بۇ كىيىنى پاكىيان
 رەۋانەتە يىكا.
 لەندىرۈشنى خۇيىدا. ھەستى بىگوناھىيارىيىك
 دەكرىد:
 - خۇدا.. ھەمەچاۋەش و گىيسىكە بۇن بىگىرى،
 دىما كەنگىنە لە ئەرتىت و دەستۇرى مۇسلمانەتنى لام
 داۋە؟
 ئەمەي لەگەل خۇي گوت و لەغەرەكەي پىياو
 چاچىكە ئاۋابوو. بۈۋى لەئەيلىكە كىرد. دەستى
 بەفاتىجە خۇيىند كىرد:
 - ئەلھەمۇ. لىلاھى. رەببۇل. ۋەلى.
 لەماۋ فاتىجە خۇيىند دا، ھەستى بەگىرىيىك
 كىرد. ئەندەۋ بەرى مەلىھە. بۈردە ووردە بۇن
 ئاۋاشان و لاپەراسوو. پىشت و سىيىنگ و زەك و
 ھىتا كىلىزەي بەرۋىزىي و پائى. بۇردەمبۈرە،
 چاۋ ئوچاچىكە لەفاتىجە خۇيىند وەستىا. بىرى
 ئەۋەي بۇ دەھات. كەگىيسىكە لەغەنگە بەسەرى
 دىمىرتىن.
 بەرەبىرگىرەنەۋەيە. زۇر قەلس بوۋا
 جەردە ئوۋىتى لە خىستە كار. بەمشەمش
 سىيىنگ و ياخىل و لاپەراسوۋەكانى خۇي بۇن
 كىردن. نەپۇنى سىزىز كىردو ئەمەستىيىشى
 بەتەرائىيىك كىرد، كەلەۋە دىلچابوو گىيسىكەبۇن. بىن
 ئوۋىزى ئەندىرەۋە. بەھىمىنى لەگەل خۇي گوتى؟
 - شەيتان بەلەندەت بىن. ھەي،
 ۋەلەسەر فاتىجە خۇيىندە بىرەدوم بوۋا
 - ئىھىدىئال. سىراتال. مۇستەقىمە.
 ھەستى بەگىرائىيىكى زۇرى كەلەشى گىيسىكە
 كىرد..
 بىرى چۈۋەۋە لاي گىيسىكەنى سەرەلى.
 لەتارەۋەي بەزىيىكە ھەلستىا
 بەخۇي گوت:
 - بە ۋەلەۋەي بىيىست ھۇقەش دەبىن
 ۋەيە خۇشنىكەۋە بىرى كىردەۋە:
 - بەشى قارۋەيە زىستانان دىكا.
 - بەتەرى دەمان گەيەنئە ئەۋۋىزىش
 وىستى لىسەر فاتىجە خۇيىندەكەي بىروا..
 بەلام نەپۇتىنى كەگىيسىكە چىرتا دىكاۋە،
 ھەتا دەھات بارەكەي سەرەشانى گاردا دەبۈۋا.
 ترويش ھەر بەغىرىزە ۋەيە دەۋابە بەرۋى تىنو
 تاقەتنى بەخۇ دىدا. پىنى دەچىقانان خۇي
 لەئىزارەۋەدە دىكرىت
 كىاتىك ۋاي ھەستى كىرد. كە گۋانىس
 چىپەيەكە سەلىن. ھەمۋى لەز گىيسىكە بەدەۋە
 كۆپۈنكەۋە بەسەرەشانى ئەۋان داداۋە! بەم حالە
 زۇر دەۋىس و قەلس بوۋا، چارچارە بەلچاچارى
 پىشتى لەئىز بارەكەدە دەچەماندەۋە.
 جىگە لەگىرائىك كەلەشى گىيسىكە. ئەۋەي كە
 چەردەي ۋۆرۈ گىئۇر. پەشۋىكاندوۋ. ۋ. دەھات
 ۋەيە پىن بىرىدا. ئەۋەبۈۋ كە جۈۋتە گەۋەكانى
 گىيسىكەبۇن. لەغەر چاۋ. ۋ. ھەستىدا. ۋۆرەۋە.
 ھۆرەۋە. لىيىك دىكەشمانەۋە پەل دەۋبۈۋن و
 دىمەتەمان ۋ. بەسەر پەراسوۋەكانى سىيىنگىدا،
 شۇن دەۋبۈنەۋە!
 سامىك پەرەي گىياتىۋە. ئاگاي لە فاتىجە
 خۇيىند بوۋا.
 بەۋرى لەگەل خۇي بىرى دىكرەۋەۋە دەۋا:
 - بىگىكۈ. بى گارە گران!

[illegible]

چاوي لمدار چتارهكې مږگوت نالاشوره
دارچناره زلامكه لهبر چاوي دا، وډك
نه زده يايكي هزار نهست هلموړيوو!
په مېنه دريژو گرنداره كاشي، لمدار چهره گي ناسمان
گير كړيدبون.
له تاوله سري داره له فسورنا يه كشم، "شيخ
مهلا عبدالقدوس" ي موفتي، له شپږوي "حاجي
له قله قيك" - هلمنيشيوو. بانگ لمدواي بانگي
دودا.

"خليفه سمرسوز" يش، په بهر موړ فسوړو
هوريكه موړ چوړيوه پيستي "چرك" ټكي ژل!
سواړي دولكي كړي، سمره وې، داره كه بيوړ!
دوليتگي ساريكي ټيكله بهر چرچه دريژو
خداويكه ييويون - سري بهر موړ لاييكي دا
دهمه ژاندهوه.

شرويش زيكرې دكودا... هايوو... هووي
له دككورت و نوله كاشي سفين دمنگي دودايوه،
له سمر همرليكي داره نه زده يايكه كشم، يه كيك له
درويش و سولي و حاجي و شق و... دوش و
پروتي گوندكې هلمنيشيوون، لمدامش له گڼ
خليفه سمرسوز - بهر مې شو - سمر مليان بيوه
چولاله.

شروانش زيكرېان دكودا... هريه كه شيان
شپږوي هلمنيكي دهرگريووا! همدنيكيان چوړيوه
پيستي "توش"، همدنيكيان ره شوله، همدنيكيان
"كركان" همدنيكيان "زهر دوشاسي".
همدنيكيان قله نه رېش، همدنيكيان شپږوي
"داركوره" سوليكيه "په پوس سوليانكه"
همدنيكيان شپږوي "گوند بهو" و "گيرزوله"
و چوله كاني دهرگريوو.

چهره... جگه له موفتي گهره و خليفه
سمرسوز... گه نكي له خلكي گوندكې خوي،
له سمر كدو لي و پوښي... داره كه تاسپته ووا!
په شپك لمدامه... همر هوسن و دوس و خرم و
پرادرو درواوسي خوي بوون.
له وياڼ، درويش قانده

- لهويشيان... مهلا كوزره يه
- ته يره كې سهر شو لقي كهباي پايز دې
هرلننه توه سولي مېلورده
- له وې ديشيان... هلمني سوليمه
- له وې له سمر لکه دريژكې: ژماني وډك
نه زده يه بؤ سمر حوزو كه دامنيشتوه... عه زيز
په ك.

- له سمر لکه ورورده كاني بنه و... خدره لال
و ميسو... و مستا رسوولو قوتاس وبرايم
بنجو و... عولا گواني... تاسپته وډه.

چهره... يه ووق وپساوي، مشغولي
ناسپته وې ته يره كاني سمر داره له فسورنا يوه
يوو... دهام خوي يزيگا... نه كې له سمر ملي
هلمنيستايوه.

ه... چهره... چهره... چهره
سمنگي گونام... چنده
له گال نام نه مش... له پير له سمر دارچناره
نريزيا شپږوكې مږگوت... نوازو كه دوو باره
بهر بوډوه.

شيخ مهلا عبد القدوس... له سمر ټيكي داره
له فسورنا يوه... مل و دهنوكه دريژكاني بؤ
ناسمان هلمنيشين... به له قله... بهر چوار لاي

خوي دا دې سوړانده توه بهر دمنگي ياريكي
پشيلانه بانگي دكودا:

ه... چهره... چهره... چهره
تسپوتاري سمر كدوله كانيش... سسرو
پيشيان بهر موړ لاييكيان دا... دهمه ژاندهوه
په يه دمنگ... به شپږوي "كډال" ټك له جه نايي
شيخيان وهر دهرگريوو:

سمنگي گونامي چنده
چهره... دمنگي خليفه سمرسوزي، لمدار
هموړ دمنگه كان تاسپوه! دمنگي شو... له بهر موړ
دمنگه كان گرتر وچموړي بهر موړ جوښتر بوو...
شته كه عاجبياتي بوو، سري له چهره
دهشيوانو... سام گرتوو... و وروگريزي دكودا،
هر چنده له ژر شم هسته بريندرو...

پريازاره دايوو، گرانايي كه شش گيسكه
بوريش نه قسي تنگتر كړيدو... دهماري له شي
كهم كهمو له سرخو... شل دهيوون... چو ككاني
تووش سې بهر كړيدوون، بهام هيشتا هستي
له گيسكه بؤ نه دهيوو... بهر مې سوي په شوكي
چوړلايوه.

په بهر نكاري گران و لهنگ... بلزوتار... يوي
"گردي ديره" له شي دهگريان توه وچوړوه
پيش... دمنگه دمنگي تارمايه كاني بهر دمنگي سمر
له هلمنيكاني دودا، بهرگاني و بهر وپستي خوي
ناويكي بؤلای چوپي دايوه.

پوليس و شپانه كان... باليان ټيكله
هلمنيشيانو، بهر موړ پيز... له سمر ملي يه كزي
كؤبو نه ووه و مستا پوښ... قوچكه ييكي خوي
پلنديان دروست كړيدو... موليير بهگ و
قوميسيز... له سمر سمره وې قوچكه
كه و مستا پوښ... له سمر يه لاق... سهايمان دكودا.

له مچي كانيان وډك فرؤك دهسوړاند بؤ همر
پايان دهو شاندين، ووششه له مچي كانيان
هلمنيست، همر وروگريشيان... درو قولي و
به دمنگي گهره مارشي دميان نه راند:

ه... چهره... چهره... چهره
پوليس و شپانه كانيش... له ژره ووه... شان و
مليان هلمنيست كاندو... وډك گاي گيره... بهر موي
خوياندا وهر دهرچرخان و بهر مومل و بهر ناييكي
وډك كؤريسيكي مارش نوازو كانيان دگريزيو:

سمنگي گونامي چنده
هؤ خدرې زينه!

چهره... همراريكي تريش راهيشت،
چاره كاني بهر موي خوي دا دگريان... وډكو
چاره نواړي خدرې زينه يكا بگانه هاروا!
هؤ خدرې.

ژوي له خوي كړد... بهر موي و گران و
به ناستم دهجوړلايوه... كه له شش خوي و
گيسكه بؤري بهر موي پيش دهگريان توه، كه دهرگا
فراوانه كې ديره ديريته كې ئي دهر كوت... سام
قهه "نيستيان" چوار تاق لمدار كوانه ي دهرگا
گاوره و مستا پوښ... همر ورو پالي به راست و چوپي
بؤ و كړيدو توه وينه "خاچ" ټيكي دهواند.

خه لنيكي ژوريش له پشت خانو دكاني
گوندوه هه تاي سمر دهرگا يه ك... پيز بهر پيز
و مستا پوښ... له پيزي پيشه و... شه ماشه نه و...
شه ماشه كاني ديكه بهر جلكي "كه منوتي" و

له دواي لمدامه شوره... بهر موي ئي و پياو
جوانه كين... پير و... مزال... همر زه كار... پير و
كه توه... لال... شل و كور... سيقه... گوندكانيان
داپوشيوو... دتگوت پوښي همره...
چهره... گيلانه لهبر خويوه پير و:
- په كوك... لمدامه بهر موي... له كوي گه شسته
نيزه؟

ساره زوي دكودا بانگيان يكا... داواي
يارميتان ئي يكا... هارويان بوييا بانگي كړد:
- هؤ

پتر له حشاماته كه وروډ پوهه... له ريزه كاني
داوه... توما سليواي هاروي تاسپته وډه...
ييزي كړيدوه.

- نه مانه... تيسر له گال شو... له ريزه كانيكه
كاريان دكودا!

- له و... دهيازياني، درؤ لاي حشمه چاووش
ناو خور دتوه يه...
- وډكو من... خويشاوره نه.

- توما... توما... كور... سليوا!
په بهر موي هلمنيست هاروي كړد، بهام و هلمنيكي
وهر نه گريستوه... بانگه كسي... دمنگه تاسپته وډه

نه ناييكي نه يوو... شپاني... داخو دمنگي ناكا
يان خلكه هستي پي ناكه...
دويارو... سې باره... بانگي كړيدوه... بهام

هموړي بې سوډ بوو، ميشك و دهر موي پتر
بريندار بوو، زمنگي كليساكه... له مې و مستا ئي
دهراري، مام قه شش همر به يايي بلوي... لمدار
زاري دهرگا گهره كه... دهجوړلايوه... چنده
هلمنيست هلمنيست پيشه ووه... له سمر تاته بهر د
زهلامه كې... پيش دهرگا... راهستا... سري بؤلای

چهره... دايه كړد... ملي درويست له له شپږوه
دهرنيشيانو... چار له دواي چار... سري بؤلای
كړيگاره كې خاشاماته كې سمر گوندكش
دهمه ژاندهوه باره كې سمر شاني چهره... نه وډنه
گران و بهر سگه بيووه... قندي له گال نوشتابوه،
گوندكاني گيسكه بؤريش هه تاد دهام پتر

دهاوسان و بهر دهيوون و له سمر ناو كوه بؤري
چو ككاني... شپوډ دهيوون سوه... گوندكاني
گيسكه بؤري... وډكو دور كونده زلام زلام... بهر ملي
چهره هلمنيست پوښ... له ژر نه ياره... قورس و
تاخوشه... سواړي نه وې بؤ نه مابوه...
له چوښتي خوي بهر لاره... بتوانس پير له
پور دواوه كاني دهر يكا توه.

چوښتيه كې... پيش دهرگا يه ديره كونه كې
له چوښتيه كې سمر گريه كه... ته نيا وډك ديمه نيك
له گيلني خوارو كاني چسپا پوښ و دوو باره
دهيوونوه... بهر موي و سام گرتووي و شيتانه
همر پيل دهكوتان... همر ملي دودا... له ژر نه ياره و
له و دژرخي دهر موي... لمدار هستي... شو
ترسي له دهر وني دا چينيوي... پزگاري بې، دم
شادم... خوي پادسته كاند، له گال سهر
خو هلمنيست كانيش... لسوړي له كوي گيسكه
دهخشان.

چهره... هه ناسي تهنگ بيوو... خهر كې بوو
چاره كاني له كاله سري دهر پير، خكه خنكي
گهر موي دهام... دهخشا... له ژر باري شازاري
لهش و گيلاني ميشكي تهزي بوو... گيرزوله خهر

پەرە: پۇل، تىپ، تەنبا بۇ مەل و گيانلەبىرى
خوڭن گەرم بەكاردىن
فەراڭى: مېزىندال

كولىك جوانەسەرگ: گولنكىسى سىچى گەشى
خۇڭسەك: دەرەنگە پايز بەقۇيەن لەبنار شاخ و
گوڭى چىم و مېزىگ و بەزۇرى لەتاو باخچەكەنى
شەقلاۋە مېزىگەكەنى بىشار سەفەن دەپۇن لەبىر
ئەۋەى لەپۇزائىكى سارد سەر لەزەۋى ھەلەدەن و
سەرماۋ سۇلە زور پىنى دەگا، تەمەنى كورت دەپىن
و ھەر بەگەشى و جوانى ھەلەدەۋەرى و لەتاو
دەچىن

قۇيەن: كۈمەلە گول يان گيا يان دەۋەن
دەرماناۋە: شاۋى كاتياۋىكە لەسەر پىنگاى
نىۋان گوندەكەنى كۆزى و گىرەچال كە بەرەۋى
شەقلاۋە دەچىن

شېرەسوار: دارىستانىكى چىرو جوانە،
دەكەۋىتە نىزىك پىنگاى سەلەخەدىن و شەقلاۋە،
مەزىرىكى پىرۇزە و خەلىكى ئارچەكە شارى
ھەۋلىز لەپۇزائى چوارىشەم و ھەيىنى پۇۋى تىن
دەكەن، كاتياۋىكى ساردى زۇيە سەيرانگاىكى
رەنكىگە

پىن خەف: ئويۇن
گىرەچال: گوندەكە لەسەر پىنگاى سەلەخەدىن
و شەقلاۋە. شېرەسوار ئارقىرى ئەۋ گوندەپە.

بانگى شىۋان: بانگى مەقرب، لەتاۋچەى
شەقلاۋە خۇشناۋەتى و لەزۇر شۇنى دىكەش
لەھەرىتە شاخاۋەكەن ئەم زاراۋەپە بەكار دەمىنن،
پەنگە ھەلەپەر ئەۋەۋى پىن بلىن چۈنكە نۇدىيە
خەلىكى ئەۋ ھەرىتەنە خۇراكى سەرىكەيان
لەۋكەتە دەخۇن و پىنى دەلىن شىۋ.

كەندىز: سەركار. لە ئىنگىلەزەكان ماۋەتەرە.
گۇرايى خاۋزاد: لەسە تىۋىكى سەفەن
گۇرەپانىك بەم ئارە ھەپە بىرلىكى لەشاخ
ھەلەكەندراۋى تىدەپە: دەلىن خاۋزادە خاتون
فەرمانزەۋى مېنىشىنى سۇزان، ئەۋ جىگاپەى
كردۈۋە بەھاۋىتە ھەۋارى تاپەتەنى خۇى و ھاۋىتان
لەھەرىرەۋە كە پايتەختى خاۋزاد بوۋە ھاتۋەتە
ئەۋ كويستانە.

كاكى مېراش: بەشىخەكەنى گوندى ھىران، كە
مەركەزى ئاخچەى خۇشناۋە دەلىن- كاكى ھەلى
شاغىرى دلتەپى ناسك و سۇقى كورد. كەك
مستەقلى شىخى ناينى- پىنگاى قادىرى- گوندى
ھىران بوۋ.

شەھچە: شىخارە، لەبادىنان و برادۋىست پىتر
بەكاردىن.

كاۋانىيان: ھەرىر/ ھاۋەران/ زارۋى/ زىبارۇك/
بەھركە/ شاۋى شۇيىن يان دىنھاتن دەكەۋە

ئارچەكەنى شەقلاۋە و ھەرىرۋى سەلەخەدىن و
مەنكاۋى ھەۋلىز.

ھۆپە: لەھاتۋچۇ گەرميان و كويستانىياندا،
پەۋەندەكان ھەر كۈمەلە مالىك لە پىنگاپەنى
ھەلىزۇردراۋ پەشمال ھەلەدەن، بۇ چەند شەۋىك
دەمىننەۋە دىسان بەرەۋى كويستان باردەكەنەۋە.
ئەم كۈمەلە رەشمالە پىيان دەلىن ھۆپە، ھەر
ھۆپەش سەۋىك و برا گەۋرەى خۇى ھەپە.

پەشەۋلاخ: ئەۋ ئازەلەنى لەپەچەلەكى گىاۋ
گامىشەن.

بەزە: نەسپ، ماين، بارگىر، ئىستىرە ئىۋاتەى
لەم رەچەلەكەن.

رەلسان: مەۋى مالاۋ.
سەنگۇ: جوانگا.

كەلر: بەردى گەۋرە، تاشەبەرد.
سەرمەيدان: بەردى كۈنتىن، دوۋشۋىنن

لەبنارى سەفەن.
ئىسكۇردىن: ساتە بىردن ساتە بىردن.

گەردى زەيتۈن/ شەقلاۋە/ گەردى ئەسحابان:
گۇرستانەكەنى ئىۋى و كۆلى ئىسلامەكەنى

شەقلاۋەن.
گەردى بارىان: گەردىكى دىزىنە لەشەقلاۋە

كەۋتە بىنارى سەفەن
كۈنە چىۋەك: ئەشكەۋىتىكى ئۇر زەۋىيە بەسەر

گەردى باۋىتەرە
لەپ: پانايى دەست.

دەنگارە: سەرچاۋە ئاۋىكى جوان و پەنگىنە
لەبنارى سەفەن ھەلەدەۋولن دەپىن بە پوۋبارىكى

بەكۇلەۋە بەناۋ شەقلاۋەدە دەخۇزى و بەرەۋە
باخچەكان شۇر دەپىتەرە. سەيرانگاىكى گەشى

بۈۋ بەداخەۋە شارۋانى شەقلاۋە لەم دۋاپەدا ئەم
پوۋبارە رەنكىنەنى لەتاۋ لۈۋەلى ئاسەن دىل

كەردۈۋە شۋىنەۋارە سەيرانگاىكى كۈيەر
كەردۈتەرە

بارتەقا: مەقايىل.
كامپ: جىن مۇلگاى كىركار.

جىك: دۋوانە، تۇم.
بۇرايى: تارمايى

چەلەندىن: لەۋمەلەندىن.
ھىۋرايى: مېمىن.

كالەك: كىلاش، جۇرە پىلاۋىكى خۇكردىيە.

خامەك: قوماشىكىكە لە ئاۋۋىشەم دروست
دەكەرى

قارپىن: ھاۋر ھاۋارى بىزىن.
كۇرد: چەقۇى گەۋرە، ھى بچوۋك پىنى دەلىن

قەلەمپ.
لاتەۋىك: تەنىشىنى لەش.

گەرە: شۋىنكىكە لەشەقلاۋە.
كەندەكۇخ: ئەشكەۋىتىكە لەبنارى سەفەن لەپۇخ

دەنگارە، خەلىكى بۇ چارەكەندى ئەخۇشى كۇخە
پۇۋى تىن دەكەن ماۋەپىكە لەتاۋىدە مېننەۋە.

خەزۋولاس: چىن مەزىرىكى كۈنە، رەكە
لەئاۋەكەنى دىيارە لە "لاس" و خەزال" مەۋ ھاتۋە،

خەز بچوۋك گراۋى خەزالە.
گەردى دىرە: ئەۋ گەردەپە كەكلىسەى دىيانەكەنى

شەقلاۋى لەسەر دروست گراۋە، كلىسەپەكى زۇر
كۈنە مېژۋى دروستكەندى دىيارىيە.

رەنۋەز: باۋىشەك.
گەل زەيتان: گەلىكى قىۋول و دىرە، دار

زەيتۋىنى زۇرى تى چاندراۋە، دەكەۋىتە بىنارى
سەفەن.

كىركاك: زەردۋاشامى/ دارىكلۇرە/ ئەۋەنى/
سۇفلىكە/ شالۋور/ شاۋى مەلن، بەزۇرى لەتاۋ

پەزەكەنى شەقلاۋە و لەدىنھاتە چەمىيان زۇرە.
دەۋىن.

خاچ: خىلىپ.
تەم تەم/ زىۋەر: دۋو گەپەكەن لەشەقلاۋە.

پىلەقە: شاپ، شوللاق.
فرتەك: بار، خۇنەلەن.

خۇ: تارمايى.
گاي كۇرە: بەچاۋ بىسترايى دەخۇل و داتى پىن

دەكەتەرە.
كاگۇلە: لەسەر دەست و چۆك پۇششى.

گۇڭك: ئاگۇدان.
كەندۈۋ: لەقۇر دروست دەكەرى، پەسقى و تەقلى

زىستانى لەئاۋدا ئەمبار دەكەرى.
قۇرۇچ: قۇنچىكە، گەزەتلى جىگاپەكى نەرمەن

لەلەش پەدۋو پەنچە دەست.
دۋىيەۋەر: سەين، ئاۋدۋو بوۋن، دەلەندىن.

شەمى: مېۋى لەشائە مېشىى ھەنگ پەيدا
دەپىن

31

دارالمصنوعی

بەئاسانى خۇمى ئى جىيايەمەرە. غەمەر
لېم بېو بە بەشېك لەو ژان و ژيانەي
لەئارەمەدا پېچىسى دەخسوارە
گەمەرەمەرەلە ئەمەتەرە بېو بە
لایەننىكى گەنگ لە لېمەتەمەرە بە
بەشېك لەو ژيانەي لەپېتارەدا
دەژيام
كامەندىش ھەر بەي مارە كورنە:
لەژىر قۇيەنى داربەرەمەرەكان كە ھەرلای
ھارپىزى مەتالېم ھارپىزى
كۆمەلەم پىزى تاسانەم. لەو مارە
كورنە ئەرەي لە دەرومەدا چەسپانە
كە ئەرەش لایەننىكى گەنگ لەژيانە پېك
دەمەننى و پىكى دەخا وە پىمى ئەم
دووانە دور لەغەمەر و كامەند
ژيانە وەك مانگەكەي سەر لووتكەي
كارخۇ كەل و قەتا دەبوو
مام زانەنر دەيوگوت:
خۇ پەكەي ناسەن مەتەنە
بەپەكەي ھۆگەي پەكەي پوونى
كەسان پەپەندى بەو سات و كاتە
ئى بە كە پىكەمەر دەژيانە
مام زانەنر لە پەشورەدانەكەي پۇخ
جۆگەكەي بىناس كە لەگەل مام
ھەمەنر بەپەكەي گەپىشتەنەرە،
پووپەرەي خەنگەكە دەيوگوت:

بەھەمەرى دورمانگ لەگەل پەكەي ژيانە
بەلام ھى وەھمە. باب باپەرەشمان لەگەل باب و
باپەرە پەكەي لەپەك مەنچەل لەمەرەو پەھەيان
سالى پىكەرە ژيانە كەچى ھېشتا ئېمە مەن و
ھەپەر لەوان لەپەكەي تەكە تەمەن و باش
پەكەي دەمانە
كامەندىش قۇيەنى كامەندىش خۇپىن
ئاسانەكەي ئەو ئۆارە كەزى پۇخ چادەكە لەو
كۆپوونەرە كورەي ژان چەتەي داربەرەو
پەرەكان لەمەشېكى مەندە ئەمگەتەرە و
تەھەنەن لەمەندەكەمەي پۇژانەي ئەو
دەرەزارەش لەتەمەننى لەو كەزى كۆپو
داربەرەو پەتەر پووپەرە چۆن دەتوانم ئەم
دوانە. ئەم دور بەشانەم لەخۇم جودا بېكەمەرە
لەوورە و سەگەرەپىكى دور و دەرەز و ئەپسارە
لەگوتە چۆگەكەي بىنار شاخەكەي لېواری زار
گەي بەرەدەمەرە و ھېمەنى ئەو دوتەپەي
دەشەقاند، ئەو دورە و سەگەرە پەر ھەشيارەيان
كردەمەرە ھېنایەتەرە ھەست كەردن بەچۆنەتەم.
سەگەر ھەمەتە دەھتەنەي دەگەر و پەرەي
دەسكەندە تەگەر گەپەشتە ھەرەكەتە پۇخ
چەمەكە تەرە و تەپەي ھەرەكان لەوانەش
ھەشيار پوونەرە ھەستەن بە چۆلەنەرە مەن
كرد بەگەر ھەرەكان بۇ ھېنەم بەلام
خارەشەكانەن زۆر پەخەسەنەن و ھەنەيان
كردەنەرە لە پەلەمەدان سەتەيان كەردەنەرە
كاشن گەپەشتەمەرە ھەرەكەي خۇمان دايكەم
لەسەر بەرەمەل ئۆزەكەي چۆكى دادابوون، لەسەر
پووپەرەش پەدەبوو، كە ھەمەنى بەگەرەلەرە مەن
كرد سەرى لەسەر بەرەمەل مەجەرى و قەيت پوونەرە
سەرچۆكان دايگەرەنەرە بەر شەكەي پوسپار
- كۆپمەرە گەرەمەرە بۇ؟

كامەندىش ھەگەرە مەننىكى خۇنەندەرەو
پۇشنىچ ئەرەندەي ئەژيان دەژانە ئەرەندەي
تالى و تەقە دېبوون پەپەي تاقەتەرەكانە
ژيانە پەتەقەنەرە و تاسەزەكەي دەپەنەي
لەگوتەي دوتەپەكەمان وەسكەرە و پەپوون و
پەوانى چى پىزى خۇيەپەي دەگەرە ئەوچا
ھەنگەرە دەنا، ئەو كامەندەم ھەگەرە دەپەي و
و پەرە گەز و پەل و كەدەتە دەھتە بەرچا و كە
پۇژەگەر پەنەي داوون، پەگەيان ئەوئەندە ئەناو
چەرەكەي خەكەكان پووپەرە مارە پوونەيان
ئەرەدا بۇ پەخسارە كەبەمەرە پەشەپەيەك
ئەرەژان و پەنەرەشەن
لەگەل ھەمەو و شەكە بەھەرەكەش سەپەن سەپەن
شەكەكەن، ئەم كەلە دارانە ئەنەتە ئەلووتكە
بەرەكانەش
ئەكە ھەرەكانەش ئەناو بەھەرە تۆف و كەپەرە و
ژيانەش سەرەيان ھەر بەرە دەكەنەرە و پووپەيان
لەوژانەكەي
ئامەن ھەر بەلەتەر و بەرەو ژوور ھەلەكەشەن
پەم سەپەر پووپەرە چۆن پەپەنەرە شەرە كەشەتە
لەگەل ئەم ھەمەو پووپەرە نادەپەنەي ئاي مەشك و
پەم ئەناو ئەو دېو و دوتەپەي ئاي پەپەيان
دەپوون چۆن ئەو دور پەپەرە ھەمەن و كامەندەم
بەم دەھتە لەپەر چارە
خەپەل قەيت پوونەرە؟ ئەو بەھەرەمە و پەوانى
پەنە تاو گەپەشەرە!! لەگەل ھەنەسە خوارەنەرە
و ھەنەسە داتە تەكەن بە چۆرەم دەپوون
ئەم دوانە پەم شەرە دەرەگەكەش و مەتە، وەك
دورەپەي نادەپەر پەكەكەتەرە دەرەكەكەيان
لەتەكە دەپەر
ھەمەرە لەپەھەرە سەفەرەكەي ھەرەنەرە
لەگەلە كەرد پوونەرە خۇي پى تاسانەم، ئەو
سەفەرە گەرەكەي وای تەكەردەم كەپەي تەكەرە

- شېرەكۇ داخا ھەرە كور پووپەرە?
- چى دەگوت?
- لەكەنگەي پەپە لېرەمە?
بۇچى خەپەرە خۇي ئەگەپەندەمەرە گوتەد و
مەمەرە پارەي
- بۇچ چۆن?
- كەنگەي
مەنەش كە ھېشتا بەھەرەي لەچەنەپەيەكە
پەگەرەمەرە پەپووپەرە ھېشتا پەم بە كامەندە و ھەرەلە و
پووپەرە بەسەرەكەكان بەسەرەپەرە كە ھەوارە
لەژىرە دەرەپەرەو ھەگان بۇيان گەپەرەمەرە گەپەرەي
ھەرەپەكەي سەپەمان و پەپەي پوونەكەي ھەمەرە
سەپەمان و ھەرەپەكەي لولەپەيان دابوون و
ئەرەدەرە ھەلەيان دەگوتەمەرە لەگەل دايكەم بەگوتەي
پەپەرە كە لەرەلامەدا پەم گوت:
- دايە پەلەن پەلەن ھەرەلە زۆرەپەشە
دەسەتە مەچ دەگەردى دەپەكەتەرە گەرەشەرە
ئەرەپە دەرەكە ئەرەپە دەنا مارەزەو
ئەرەپووپەرە خۇي بەپەنەكە پەپەشەتە تەسەرەزەي
لەسەندەرە دەسەكەتە پووپەرە دايە گەيان ھەرەلە
و ھەرە دەگوت!!
و پەم گوت:
- بەلام بۇ پەپەرەكەي دېكەتە پەپەيان
بەرەپەرە پەكەي پەپە بەدور و دەرەزە باست
پەپەكەم و لەمەرە دەپەرە دايكەم تەنەكە
دەرەكە شەرە لە چارەنەرە مەندە
پەپەرەپەرە مەلەنەي لەگەل پەلەي پەشەي
ئەرەپووپەرە سەپەرەش شەرە دەگەرە، ئەمەرە لا
خۇش ھات ئەگەرە دايكەم ھەر تەنە پەپەرەشەن
و ھەرە پەپەيان دەنا كە بە وەلامە كورەكەي مەن
ئەي ئەرە خوارەپەشەرە، ھەر بەو ھەرەپەشەرە
ھېمەن تەرەپەرە مارەپەكەي بەرەكە پووپەرە چارە
لەناو ئەمەرە دەپەپەرە بەلامە دەھتە
دەپەرە پەپەرە پەپەرەكەي خۇي كەل دەگەرەمەرە
چارە دەگەرەنەرە سەپەرەكەي ھەرە دەگەرەو
ھەرەپەرەكەي پەپەرە دەگەرە دېسان پەش
مارەپەكەي كەم دەسەتە پەپەرەنەرە دەگەرە و
دەپەرە خەرە گەرەپەرە دابوون وەك پەپەرەكە
تەپەرە پووپەرە، لەپەرەپەرە ئەرە پەپەرەكەشەرە:
بەدەم پەپەرەكەي دەرەزە لەپەرە خۇيەمەرە مەرەي
لەرەھەت:
- ئەو چىگەم لەوئە بۇ پەخسەرە پەپەرە
بەھەرە پەلە بۇ پەپەرە خەرەكە پەپەرە پەپەرە
زۆر دەگەرەپەرە!
- كەپەشەكەي بۇلەي پەپەرەكەي خۇي
چۆلەندەرە، بە دەپەرەكەي گەرە خەرەلەي پەپەرە
گەرەشەرە:
- خەتە پەشە داپەشە پەلە گەلەرە
ھەرەلەرە ئەمەرە دەپەرە سەرە، مەن دەپەرە ناگەي
لەخۇپەرە پەلە!
- دايكەم لەسەرە پەپەرەكەي پەپەرە
چەمەكەي كەپەشە سەرەلاق و زەگ و شەن و
ھەرە لې مەست پووپەرە.
مەن خەرە زەرەپووپەرە خەرە لېمەرە بەگوتەرە
كەپەرەكەي پەم سەپەرەكەي و گەرە سەپەرەكەي،
ھەرەچەنە شەرە كەردى و مەن كەردەم خەرە سەپەرەكەي
بەلەي چارەكەكە گەرەزەي ئەگەرە زۆر زۆر گەرەو
دەنا تەپەشەتە گەرەمەرە دەگەرە كە ئەمەرە خار و

شل دىكىر دودە چاۋم دىتوقانلىق بەھنامەسى
سۇنۇر ئۇرۇش سىيىلەكەكەم دەدەقچى ياتىكى خەم
دەكرىد بەلەم ھەر ھەمەو كۆشەم لەم پەرە
دانىكى ئەدە، خەلىق بىر بە ئاۋات ئەگەل
ھەئەسە تۈۋەندەكەم بەرەو ئاسمان بالى دەكرىد
لەسر گازى پىشت ئۇ پاكشام، پوداۋەكەنى ئەو
پۇرەم ئۇ دەپۈر بەيار، دەپۈر بە كۆتۈر نىچىرى
زىندانى يەكەن، ھەمەل لەم دەست و پام
ئالابۈر و كەو تېۋە تۈپكە پۇرگەر تەدەپۈر،
چاۋەكەم لەمەو جەرگە ئاسمانى شىنى قولى
بىن دەپۈر چىقاندەن، ئەستۇرەكەنى دۈستەم
ئاسىنەو ئەو ئەستۇرەكەنى لەسر پاتى
خاتۇنەكەنى قەلەم پىرەكەنى ھەلەن، لەشەو
دۈزەخەكەنى گۈندەم ھۇرگەن پىرەم، ئەو
ئەستۇرە دۈستەنەكەنى چاۋەكەم دەپۈر بە
دەپۈر ئەو ۋەك ماسى پەنگەرەنكى زىرەن
زىۋىن بەفرىن لەسر پاتى چاۋەكەم مەلەپان
دەكرىد شەپۈلپان دەدا تەراپىش مەتور و
ھۇگرى مەن مېۋە، دەپان پام و لەمەو قولىنى مەن
بىنى ئاسمان لەم سەر و ئەو سەپران پىن
دەكرىد، ئەستۇرە دۈستەكەم ئاسىنەو دىسان
تېكەلپان بومەو:
- ئەمە ئەۋەپۈرە ئەۋەپەكەش تەرازوۋە
- ئەۋەپان خەتە بىرلەن شەشپان تەرمى
پىراى خەتەمەپان ھەنگەرەو ئەس پىرا
خەتەمەپان كە ئە فرەئىكى پىرۈز گىيائى
بەخىشەو!
- ئەۋە دىشپان گەلۈرە كاتى تەرازوۋى
گەزەكەن كەچ دەپى ئەپتە پىشەنكى پازىر زەرد
و پىرەرد، ۋادەى خەزان و گەلۈرە ئەگەل
پەشۈرۈقنى ۋادەكەم دەست پىن دەكاتەو!
- ئەۋ شەقامە پەرىنە سىپى پەروناكەش
پىگائى ئەو پىپاۋچاك و پىنچەمەرەنە بومە كە
بەھۇرە دەگەشپان بەخۇدا و پەپامى ئاسمانى
پان لەو پىگائى قىرۋانە پورناكە بىل يەندەكەن
دەپۈرە سەر زەرى!
- لەپەل و مەجرۈم پەپەنى پازىر بىل يەكەن
دەپەن ۋادە و جىن ۋادە ئەۋان و پازىر پەنگ
زەردو ئاسمانى پەرىنە، بۇيەكەر بۇيان دەكرىد و
دەدەرەشەو
دايەم دەيگوت:
- بەھارەن لەپەل و مەجرۈم ئىك جودا بەھەو،
لەپى چاۋەمەست پەگەل كۇچەرەن دەكرىد
بەرەو كۈيەكەكەن ھەلەكەش، مەجرۈمەش
مەجرۈمى شەپا ئە گەپان لەو دەشت و
پىبابان و گەرمەسزەنە دىۋانە و ۋىلە سوداى
عېشقى لەپەل خۇي دەپى!
داپەرە پەشەم كە شەۋان زىستان داستانى
لەم دودە دىدارە خۇداپەيى بۇ دەكرىنەو
دەيگوت:
- پازىر ئەۋەكەنى گەلۈرە سەرەلپىن
زەردى خۇي دەخاتە سەر دار و دەۋەنى چىا
لەۋەكەنى كۇچەرەكەن لەگەل قاز و قولىگان
لەسر لۈۋتەكەن بەزەكەن لە كۈيەكەكەن كۇچ و
كۇچارىيان تىكەمەن شىخۇ دەپەنەو
دەكرىنەو لەپەل بەرەو گەرمەن دەۋرۈل
پەۋى گەش دەكاتەو تەمەزۋى يەدەستى
مەجرۈمە مەجرۈمەش بەو عېشە پىرۈمەو

لە ئاسمانەو چاۋەنەو خۇلىپاى پىشۋازى
دەدارەكەنى دەپى!
لەمەو ئەو گۈلزارە پەرىنە ئەستۇرەكەن دەكرىد،
مىش خۇلىپاى يەدەستى خۇشەمەستەكەم بومە
بەۋەل ئاۋاتە پەنگەرەكەكەم ئاسمانى بىن
دەپۈر دەپەشكى ئايشە گۈل و نەخىشە
خۇشەمەستە دەۋزىيەو ۋەك دودە گۈل
ئەستۇرە لە پىشە چاۋم دەدەرەشەو،
ئايشەگۈلى ھەقلى مەدالىم لەدەرە ۋەك
تارماپىكى پورناكە لەمەو ئەستۇرەكەن خۇي نىشان
دەمە، گۈلن ھەشتا ھەر زارۈكە فرەئەكەنى
چارەن بومە، ئەنگە ئاسكەكەنى پەردە دىلى
دەلەزەتەو، ۋەكو چىارى چارەن يانكى
دەكرىمەو:
- شىرۈك شىرۈك ۋەرە پىشە گەمەن با
بەكرەكەنە ھەلەگەن پىشە تەۋ پەزان
پىشە زەمەندى تەۋرۈز!
ۋەدەنگە ئاسكەكە ۋەراۋەر و ئاسكەر دەپۈر كاتى
ھەلى دەكرىد گۈزائى و ئاۋازە شىرەكەنى ۋەك
پىاى شەمال لە تەق ھەستى دەمە و دەپۈرە
ئەۋەندى گىيائەو:
ھەي ئاغا و ئاغا ئاغا
يۈم تىكە جەرگە دانە
مانگ لە ئاسمان پادەستەو
ئەستۇرە دەپۈر پان ئاۋە
پارى خەمەو لىم تۇرەو
ئايشەگۈل ۋەكو پۇرۋانى مەدالى لاساىپى دايەكى
چەمەل دەكرىدە بە بومە دەكەشەو، ئەگەل
جىرەۋى ئەستۇرەكەن پەرى پىر دەپەشكوت و
دەدەرەشەو كە كەمە بالى بىلدەت دەپۈر
دەست و پىلى سىپى و پەرى خەتەر دەپۈر، لەپەر
چاۋمەدە دەپۈرە كىرە شۇخ و شەنگە مەيۈ
پىگەشكەكەنى كىرەكەنى تەپەرە، ئەو شەۋە
ئايشەگۈلپەن لەمەو مىرۈكى ئەستۇرەكەن گەش
بىۋەرە، كۈرەپىكى ۋەك پۇرۋانى بىچۈكەن بە
باۋەشەو گەرتەو پۇرۋە بىچۈكەكەنى بەتەن بۇن
دەكرىد تۈۋەندى پەسنىگە ۋەك قىرساند
پەرى گۈلە سۈرەكەنى پەۋەتە ھەلەمەزى
دەم و لىۋى دەپەشكەتە، ئەگەل خۇمەدە پۇرۋە
پاپورەۋەكەنى ئەو كىۋەلە ھەۋرەپەم پەسەر
دەكرىدەو دەپەرسى:
- دەپى ئايشە گۈل ئەگەل غەزۋى بىرەي بە چ
گەشكەن؟
- دەپى ئەم دودە پەن دىن و ئاپۋانە چ
پەندىكەن پە كىرە پاكە خۇشەمەستە كىرەن؟
ئايشە تۈۋەندە ھەلەكەش چاۋم لە ئايشە
گۈل دەئالان پورناكى چاۋەكەم تىكەلە بە
پورناكى چاۋى ئەو دەپۈر، كۈرەكەنى سەر
سېنگى بە پەۋەدە دەقراپەو چەچە سىپى بە
بىچۈكەكەنى لە مەمكى دايەكى گىر دەكرىد
نەمى پە كاتى زامەنە دەدا، ئايشەگۈلپەن بۇم
دەكەشەو ۋەك كەمەش دايەپەشە دەستى بۇ
دەۋرەپەرى خۇي دەۋرەپەرى خۇي بۇئەو
مىرۈكى ئەستۇرەكەنى پاپەل دەكرىد چەپەكە
ئەستۇرە زىرۋىنى بىرەلەدارى لەمەو گۈلە
دەستى كۈدەكرىدەو لە پەزىيەو پەسەر
مەدەپەپانەن و بىلۋى دەكرىدەو ئەو

ئەستۇرە پىر پۇناكىان دەداپە ئەو شەۋە
كەشۋات و ھەشە!
- دەپى كۈرەكەنى ئايشەگۈلپەن دەۋشەم و
ماكى سەم و زۇردەپەكەنى شىخ تىكەلە دىن و
تۈركى خەنەپەكەنى غەزۋى خەلى پەسەر لەشە
ئاسكەكە ۋەك تەپەن؟ ۋەك ئەو دەۋشەم و
ماكانە لە تۈركى پەم و سۈۋەك پۇرگەر و مەو
سېرى و زۇردەكەن بەلەشە ئىمە خەللى
گۈندە جۈانەكەمەن جىن شىنى دىارە؟
ئايشەگۈل لەمەو پەرى كۈرەكەنى لەسرەخۇ
ھەلەكەش بۇ ئاۋەكەنى ئاسمانى قولى بىن
دەپۈر ھەلەكەش ۋەكەن دەپۈر دەتۈرەو،
لەجىكەنى شەۋىش پەرى خەو زەدەسەرى
نەخىشەنە دەلال دەۋشەپەن لەپەشكەدە ئاشكە
دەپۈر لەدەرەۋە دا پەنگى دەداپەو لەمەو
گەلەپەن لەپەل نەخىشەنە دەۋزىيەو پەپە پىنچ
پەتە جىرەۋى دەكرىد پانگى دەكرىد.
بە دەنگەنى ئەرمى پىر سۇز و خۇشەمەستى
پانگى دەكرىد:
- شىرۈك ۋەرە ۋەرە!
ئايشە گەرمە ھەلەكەش تەمەزۋى پەرى
نەخىشەنە بومە، چۈن مەجرۈم تەمەزۋى گەشكە
بە لەپەل مىش ۋەكو مەجرۈم تەمەزۋى
نەخىشەنە، ئەرەزۈم دەكرىد ھەكەشپەن پەم
پەم تەكە دەگە ۋەك ئەو ئەستۇرەكەن لەمەو
ئەستۇرەكەن بىگەرە پەشە ئەگەل ئەۋەدە تىكەلە
بە كارۋانى ئەستۇرەكەن پىم لە پىگائى پورناكە
فرەۋەكەنى ئاسمان پەۋەپەو پىمە پەشەكەنى
پىگائى خەۋە و خەللى پەشۈرۈقنى ۋادەكەم
بەپەكەنى دەپەشكەو
لەمەو چاۋى ئەستۇرە لەپەل چاۋەكەنى نەخىشەنە
پەزى پىشەكەن دەدا و پانگىان دەكرىد:
- ۋەرە ۋەرە!
لەپەر چاۋى خەپانم لەپەل و نەخىشەنە پەكەرىن
دەكرىدە تىكەلەۋى پەزى دەپۈر دەپۈر
بەپەكەن پەۋەشپان بۇ دەكرىدەو!
- ئاى چەدە ۋىلە و سەرگەردانى گەشكەن بە
نەخىشەنە ھەۋەكە سەۋەدە و سەرگەردانى
مەجرۈمە ۋىلە بۇ گەشكەن بەپەلەپەكەنى!
- بەھارەن لەپەل و مەجرۈم لەپەكە جودا
دەپەۋە، لەپەل دەگەل كۇچەرەن دەگەل قازو
تۈلپەنگەن ھۇپە بەھۇپە بەرەو كۈيەكەن
ھەلەكەش!
دايەم ۋەك دەگوت!
پۇرۋەكەن لىم پەرسىيەو:
- دايەكەن بىچ كە گەلۈرە سەرەلپىن
قازو قولىگەن لە كۈيەكەن پۇخ بىرەم بەرەو
ساف و سارەكەن بەچى دىن و بەرەو گەرمەن
دەكرىدە ھەلەكەن لەپەل و مەجرۈمەش پەپەكە
دەگەنەو!
ۋەپەم گوت:
- داپەرە پەشەكە ھەقەپەتە ئەو دودە
عاشقەمەن بۇ دەكا ۋەكە دەلە!
دايەم پەرسىيەكەنى لەپەر دەكرىدە كە دەيگوت:
- لەۋەكەنى لەپەل و مەجرۈم بەپەكە
دەگەنەو ھەمەو دۈلپەن پە دەپى لەپەۋەكەنى
تارىكى شەۋەكە دۈرەكە تەمەزۋى يەدەستى
پەرت دەپى، مانگ و ئەستۇرەكەن لەپەر پەزى ئەو

خلكه رهش و پروتكمه بونتنه دی و
چن بچن بیان بكن؟

لەناو ئەو دەریایە بیری و شیلوی لایات و
خوستانە ئەدووز لەیەکن لە هۆبەکان دەنگێکی
ناسک پەڕەدی گوێی دلمی لەراندەوه، دەنگی
ساواپێک بوو دەنگی کۆریەپێک لەو دەپرسی نەو
شەوه سەختە هاواری دەکرد، دایکەش لایلایە
بۆ دەکرد هەوێی دەدا ژیری بکاتەوه لایلایە
بۆ دەکرد و دەی لاواندەوه:

لایلایە پۆلە لایە کۆریەم لایلایە
خو! بچاریژێ لەخەم و بەلای پیرە دونیایە

لەگەڵ بانگی ساواو دایکە دەستان هەستە بە
وجودی خۆم کردەوه، لەخۆم دەپرسی:

دایک و کۆریەش منی شەم کاروانی گەنەمیان
گرتۆتەبەر؟

لەهەرمەستان لەناو نوێنەکەم پەڕییم، چارەکانم
هەنگولۆت، دەنگی سەگەریکی پچرپچر لەبنار

شاخەکەرە مەلەستایەوه

بەلەدەکان چۆلەکو قەل و کۆتەر لەناو
میلانەکانیان لەسەر لاق و کەل دارەکانی چەمە
چەرکە دەستان بە خۆنێدن و جریەوجریو
کردبوو، بەلەدە بچووەکان گەرتبوونە هەرلە هەول
و بەلەفکردن، لەسەر لووتکەئێ دوو دیواری بەرزێ
شاخەکانی زارگەل عەلێنەگ قاسپەیی درووکەو
بەرزەبوووه لەو بەرەبەیانە دەنگی دەدایەوه
پکەیان بۆ یەکتەری دەکرد و بەگەف و چاوپاو
بەرامبەر یەکتەری وەستاویون یەکتەیان تووڕە و
سەل دەکرد زۆرەکیان ئەو ناوێ پێ کردبوو.

مانگ لەناوێدی ئاسمان هەتا دەهات رەنگە
زەردەکەیی سێی دیوو و کائێر دەبوو،
نەستێرەکان لە جریو کەوتیویون پێشنگیان لە
چاو برابوو، ناسۆی رۆژەلات لەسەر بەرزایی و
کەپکەکان بە درێژایی هەتا چاو پرەگا
خەتێکی سێی کێشابوو تاریکی شەوێکی دوور

و درێژ و پێمەینتی بەلۆ دەکرد لە جینگای
تاریکی یەگە چەتری سێی ئی مەلەدە وەك
پەوه کۆتەری سێی ژۆر و ژەبەندی بێن دواپس
لەسەر لووتکەکان بەدرێژایی ناسۆ ئی
مەلەدەنیشت، شەنباییکی ساردی نادیار بەسەر
هەوارەکان تێ دەپەڕی دار و دەوێتی لەخەو
پارەکردوو پەڕەدی بۆری شەوی لەسەر پۆوی
سەوێی چەمە و دارستانەکان هەل دەکردەوه و
لای دەدا سەسەرگەل دارە پەسەرەکانی
دەلەراندەوه خەلکی هۆبەکانی دەخستە
جوولانەوه، خەلکە لە وەستانێ شەوێکی درێژ و
گران وەزەس بوون ئاواتیان ئەو دەبوو زوو دواپس
بەو کاروانە کرەمیان بێشن لەناو دەروونیان
بانگیان دەکرد:

- بەسیەتی ئەو شەو پالی رەشت لەسەرمان
لاد، بەسیەتی تاریکی و دەستان بەسیەتی
بەسیەتی و نووسن!!

- چاوم لە ناسۆی رۆژەلات پڕیبووون کە دەنگی
مەلەخەمید پالە پەستۆی گوێی گونجەم یوو:
- ئەلەو ئەکەرا!

لەچەند شوێنیکی دیکەش لەناو هۆبەکان
مەلا و پیاوێکی خۆدا بانگی خۆدایان
دەکردەوه، خەلکە لەسەر نەری و پەوشتی باب
و بایراشیان یەپێی ئەو بڕواییە قایمیان کەوا:
- لەخۆدە بەهۆلەو کەسیک ناتوانی بێتە
هاواریان یان لە نازار و دەردەکانیان کەم
بکاتەوه!

هەموو خەلکە لەسەر چۆکان کرێنۆشیان پەردوو
پەوه رۆژاوا پەڕەو بەزاییەکی ئاسمان
دەستان پان کردەوه. دایک لچکی بەرمالەکی
ئێک کردەوه شەویش پۆوی کردە فێپە و
ماوەیێکی ژۆر لەگەڵ خۆدای خۆی مەشغول بوو.
کاتێ نوێش نۆکانیشی ئەواو کردن پۆوی دەمن
کردوو لەسەرەخۆ گوێی:

- کۆم دەی پا خۆمان کۆتەینەوه!
و بە گرانێ لەسەر بەرمالەکی گۆم پەوه و
بەلەنگی مەلەستایە سەری و بەدەنگی بانگی
پاھێشت:

- بەتەمەئێ تۆ مەر بەتەمەئێ تۆ یارەبەل
عالمین!

جەوجۆل لە رۆخ چەمەکە و لەژێر دارپەروو
پیرەکان لە هەموو هەوار و هۆبەکان وەك
شەلفە هەنگ دەستی پێ کردەوه، خەلکی
کاروانەکی ئێمەش پاش ئەوێ لەوای
مەلەخەمید جەمەتیان بەست و فەزێی خۆدایان
دار و لە ئزای ئووکەنوک و پارێشەو بوونەوه
بەتۆمەن کەوتنە مشووری خۆ کۆکردنەوه.
هەریکەسە پڕیچکەیی خۆی تێگەشتان تێر و
خۆرجەکانیان داگرتنەوه خاوەن گوێی درێژ و
یێک سەمەکان دەسکە پووشیێکی دیکەیان
هاریشتە چن ناخۆی و لاخەکانیان، پوور زوڵیخا
و پوور ئەستی و دایکیشم چارۆگەکانیان
لەسەر و ملیان قایم کرد، بەدەم فاتیمە خۆنێدن و
نۆکردن: بارگەکانیان تێک دەنا، مەلەخەمید
بەرمالەکی لێوول داو قەدی کرد و بەنەسپایی
هاویشتی بە سەرمەئێ، مام زانەوێز و مام هەیدەر و
عەلێنەختە و کەسانی دیکە کاروانیش خۆیان
گۆرج دەکردو کە شەبەقیش ناشکرا بوو پۆوی

تازه تيشكه زېږينه كاشي له سسر لووتكه بهر زهكان دهچاقدن ميش هنگ و زېږدوار و بالنده كوتنهوه كارو پسيدياكردنې پړاويان كاروانهكانيش پريزيان بهستيوو لهسرههخو دهجولانده، خوښان دههاريشته ناور زارگي فراواني گهليه دريژكه كه دهنگي ههراو هژيادي كاروانيپهكان بانگه بانگي پيرژن و پيرميردكان گريو پيښهنيئي ساوا و مندالهكان تيگهله تهقه و پوهي پي خوشي سسي ولاخكان دهيوو ناورانيكي تيگهلاو و گډو سهوداييكي كزي به خالگهكه دهبخشي، ههراو ناورانيكي شازي لهناو دهروون دا دهپشكواندن و لهگهل همگانوان چريزيان هلهدها.

لهويانيپه سام زانهويژ لهتسكههالا حهمنيدا بېويكه سسرقاقله و پيشهروهي كاروانهكي ئيه، ههلاحميد سوازي كرههكي بيوو. بهپزي مام زانهويژي پياده ئي دهخوي. ناورينك بۇ دراوي خوم دايهوه بۇ هوارگي شوي رابورددو چي ههواركان پتر وهشاريكي ويران كراو دهجوو. سهوداي شوي رابورددو ئي كابورسانهئ لوليان دابووم و ههناهيان پي تنگ كرديوم. هيشتا لهدهروون و ميشكمدا ډنگ و دهنگيان دهدياوه... ميشكيان كاس كرديوم. لهناوهم لهگهل خومدا دهگوت:

- كاروانهكي لهنيويمان جياوازي لهگهل كارواني دوينيئساندا هيه، كاروانهكي نهم بنياتيپه لهكارواني شو مشهختانه دهكا كه لهواي كارهساني گهوره پهراگنده و ويژل و سرگرهډان و دهريدهر دهان.

- كاروانهكي دويني دهيوو كاروانهكي ئيه و كاروانهكي سام زانهويژ و كاروانهكي دژلي نالانه كه لهلاي بيتيئنهوه هاتيوون چگه له سهدان پهراگنده و گهريده دهريدهر كه له چواقوروني ولاخه هاتيوون و لهدم چومهكه يهكتريان گرتبروه، ريگاي خان و ژاينيان بهرو سبور هلهدلووشت، دلم يوه خوځ بوو كه لهناو ئي كاروانه كامنم ناسي كامندي گهوره و بهريژ ييم به كامنمدهر پر پوهوه. يوه هويه پتر هاتهوه خوځ خوم و كاسي و وويهكهم دهوات پهرت بي بياري گزاني لهسسر وچووم لاهدا گوراخيئسك كهوتنه لهشم ميشكم دههاتهوه دژخ و باري خوي پوونتر دهيوو گورجتر دهجولاپهوه

لهزارگهلاپهوه نهوسمري كاروانه دريژكه لهيهر چاومدا دياري نهدهدا، سهدان پيرو لاو ژن و پياو مندان و ههريهكار لهناو پيښهكان دهجولاندهوه دههاتنه پيش و گهليه ديژهكه لهسرهخو قورتي دهان، كاشي شو حهشاماتم دهدي. نو كاروانم لهبهريچاو دهژياوه كه دايكم كاشي خوي بي بياري پاس كرديوم، نو كاروانهئ لهگراشيپهكي نواي شاري گهوره لهو ديوهوه بهرو گهريمان كهوتيوونه سسر روو، بيئي دهستي خوم لهگهل خوم منگهم دهگردد بهكري گورانيهكي ئي كاروانه وون يووم دهگوتوه كه لهدايكهوه فيزي بيووم:

هۇ خالۇ پېيوار خالۇ ريگاكهم دوروه

همزنگا ناديار ههنگاي دژوار هه كوزيهوهر و پير لهناووره هو خالۇ خالۇ سسر ئي شيواوم تين ئي يراوم ريگا نازام بۇ كورستان دهپژم خهلكي گهريمان لهگهل گزانيپهكه ههزارو يك خهياي راويان دهنام غهريپيم هلهدهستا له دهرووندا نالييكي بن دهنگ. وهك چانهوهريني ترسيته سسر دهجولاندهوه وههوسي لهگياندا دهچاقدنوه، لهگهل خوم دهپرس:

- تاكهي نهم چوليتهتيپه تاله؟ كهي همزنگا دهريژينهوه؟ كهنكي ههنيك ناسوره دهين؟ فرميسك لهچاوهكاندا دهزا بۇ نهوي پيشيان

رؤمان

ريگا

مەحمەد مەولود (مەم)

ياگوسس و تاماده كراي و سهرپرشتي چاپ
تيساهيل تانور و بهرامهبي

مئزكېرام - ١٩٩١

پي بگرم سسر بهرو ژور بهريزگردهوه چاوهكانم لهپرده تاسنيئنهكي ناوهوي دژلهقوله سختهكه دهان، لهپرهولا هاوريم لهناو گلئيهكانم وهدياركهوت، عولا وهك ههلو له پوخ چهكه لهسسر كهپكه شاخيكي بلند ههنيشتيوو كهمني ديت ههلسايه سهرپي و دهستيكي بۇ بهريزگردهوه.

له كاروان جودا بووهوه و بهرو لاي عولا لام دا، عولا هاوريم سسر بهريزهلاسهكه دايهزي كاشي گهپشتيئنهوه پهكي دهستي لهلم كرد لهپهري خويه پرس:

- لهوا دهريژ ها؟ وههري لهپهري خوهوه گوتي:

- دهياشه خواتان لهگهل ! لينجا پاش كهنيك وهستان پيئي گوت:

- تاكات لهخويين ريگاييكي دور و سخت و پير نازاره.

ناورينك له حهشاماتي كاروانهكان دايهوه و يندهم تاه ههنيشتانهوه پووم بۇ لاي عولا وهرگنپهريه و بن دهنگ يووم

- خهلكهكه برسني ژوريئكراون بين چارهن ئهگهر ريگايهكه ههريستيكي مردنيكي پيوهين دويي ههري خزيان ئي بدن! عولا نهوا دهلامي شاههكي مني دايهوه و گوتي:

- بهلام ههري دهين ريژن ههريدهين لهو چونيتهتي تاله بژگارين

لهگهل نهو قسانهئ من پتر دهستي عولاوم دهگوشي و خومان لهيك هلهدهسوري كاشي دهنگي پي خوشي كامهند هاته بهريگومان كه لهپوخ پردهكسوه بۇ نهم چهكهكه دايههزي بهههنگاري گورچ بولا ئيهكه دههاته پيش، ههريوكان به پهكار پووان له كامهند كرد كه ليئان تريك بووه بهدنديكي بلند بانگي كرد:

- خودا سلاههتتان كا دهلني هالناواي بي ههگاري له پهكتري دهكان!

وهلهپاش ههتاسه خواردهوييك گوتيهوه:

- بهزاتي خودا... نهم ههري لهمنيكي ژوري پي تاجي لهسسر نهم شاخه بهزانه پهكدي دهگريهوه

- كامهند دهستيكي بۇ لووتكه بهريزهكان پايان كرد كه لهگهل ژوري نهو بنياتيپه پرووناك و تيگهل بهناسمان دهيوون يوه هويهوه بلندتر دههاتنه بهريچاو، عولا هاوريم چوون بههريويكي گهشوره پيشوازي كامهندي دهكر. بن نهوي ناوريك لهمن باتهوه رووي قسسي تن كردم و گوتي:

- حق پي نواي جاريكي ديكه بهيهكتران بهناسنيهوه!

ديتلي كامهند ناراميكي بين سنوري خسته گيان، ههوي خهياي و جهنجالي شاههوههه ودهريسا دهروون و بهري هيني كردهوه، ههراوشينيكي ژوري پي باخشيم، لهناو نهو دهستي ههراوشينيكا لهگهل خوم ئيك دهدياوه:

- شوي رابورددو لهژير سيئيري داريهوهوه بهريهكان وهكوئيستاكه وههاپهروون و پرواني كامهند نهدييوو، شو ويئيهي لهسسر گفترگو و رهوشي دويني ئيواوري لهميشكمدا بؤم نهخشاندبوو لهگهل ويئي راستهقيئيه ئيستي ههريچنده ژور لهييك دوريان نابيتم بهلام ويئي ئيميژكي ژور بهرين و ژور فراوان تره، كه بهرامهري و سستاووم ههستم به خوشهريستيپهكي بؤله و باوكانه قوتابي و ماموستايانه دهكر.

- گفتگو و تاسي زاري كامهند له گفتگوئي ياركي رهحمتي دهكردم!

ههروا پهريوشي و جولاوهوه پيرميهرهباتيهكي كه نهكه له رهوشي ماموستا شتهك دهجوو لهگهل پريسيارهكي عولا هاوريم به بين دهستي خوم بانگ كرد:

- كامهند گهرو ههواوه.

ههري قوماينيكي شو بهمني بكا ههري قوماينيكي بهمني ههين و له وزي من بين يهجاوان جن بهجزي دهكهه وه لهناو دلي خوم دا بهخوم دهگوت:

- لهوشهوي رابورددو. كامهند نهوا كهوته بهر دلي و تاسيم كهخهلكي ديكه له بوازيكي وا راگزار و تاسايي ههگهر بهديان سال نهوا نهگهر پهكتري نهوا بهناسن

عەولا دەستىنىكى لەسەر شام دانە، دەستەكەى تىرى
خستە ناو دەستەكەى كاسەند يەسەن يان بەرەو
جاده قىرتاۋەكە ھەلەكشاين، عەولا بەدەم پىڭاۋە
ھەناسەيىكى تونۇدى ھەلەكشاۋ پروپەروۋى مەن
گوتى:

- كامەند ئەو دەۋزانى دەپ تۇش بىزانى كە
مەنەش ھەر تەنلىا شەۋىكى دىكەم لىزەماۋە
ۋەبە بىزەيىكى گەشەۋە پروۋى لە كامەند كىرەو
لەبەر خۇيەۋە گوتى:
- سەيە شو بەسەر ئەو شاخاتەۋەم
لېنجا پاش چاۋ لۇچاننىك بىن دەنگى بەھىنى
گوتى:

- كۆمەلىك لە ھەۋالەكەن گەپشەۋتە
كۆرەك دەپن ئېشەش ۋەرە ۋەرە بىيان
گەپن!

كاتى عەولا ئەو خەبەرى گەپاند، يەكسەر
بىرەم بۇ لاي دايەم چوۋ كە دۇننىش شەو
لەسەر بەرمالەكەى پاست بۈدە ۋە ھەر تەنلىا
بۇ ئەۋەى پىم بلى:

- بۆلە شىزىڭ دەپن سام ھۇمەر
لەچۈنەتى عەولا ئاڭدارىكەپن!
ۋەپاى سىپارد كە!

- ھەركاتى گەپشەۋتە گونەد پىش
ھەمو كارىك دەپن خەبەرى عەولا بەگەپتە
باۋكى ئى كوپى خۇم!
پاش ئەو پاسپاردەبە بەخۇشەيەكەۋە
لەگەل خۇيدا مرتەى دەرگە:

- ئاي ھۇمەر بىزانى عەولا لىزەبە بىزانى
عەولا مارەۋساغ و بىن غەشە لە
خۇشەپاند، پال دەگىرى ھەت خۇى
دەگەپتەنى ئارامى ئى ھەندەگىرى.

لەوچا ئامەكى دۈۋر و دىۋى دەخۋارەۋە
ۋ ئورۇنەيىكى دەرگە و بۇى كىر دەپور
مەنەش لەگەل ئاۋە ئورۇنەكەى دايەم دلم
تەنگ دەپور، بەخەپالى خۇم وام

لېكەدەپەۋە كە ھەپن و ھەپن ئەۋەش سادى
گولپىزى خوشەكە جوانە ھەركەكەم دەكاتەۋە،
ھەرا پەجەت بۇ دەستەخوشەكەى بۇ دايەكى
عەولا ھارپىم ۋەپى دەكە، لە دلى خۇمدا
دەمگوت:

- تازە مام ھۇمەر لەكۆن دەستى بە كوپورە
ۋون يۈۋەكەى دەكاتەۋە چاۋى بە دىدەنى عەولا
پۇش دەپتەۋە؟

- تازە عەولا بۈۋ بەۋ كەۋە خورەتى كە
لەسەر كەپكە پەرمەكەن رگە دەكە ھەمو
راۋچى پەك رىڭاى بۇ ئايا!

ئاھىكى گەرم و پى سۆزم دەخۋارەۋە، ئەم پىرانەم
ۋەك بىروسكە بەمىشكەدا تىپەپ دەپور، لەبەر
ئەۋەى كامەندەم لەگەل بۈۋ پىم بەخۇم ئەدا پتر
تىكەل پەم بىر لېكەدەۋە كەت و پىرانە پىم پان
لەۋ ھەمو رىستەى ئەۋ كاتەم دۈۋرەكەۋە،
سەرىكەم بۇ كامەند ھەلپى و ۋەكو بەسەى ئى
پېرسە:

- ئەدى ئەتۈ؟
- ئەدى ئەن مەن چ بەگەم؟
كامەند ۋەكو شەۋىش لە پىرانەكەى مەن
گەپشەپن بىزەيىكى بۇ كىرەم و بەھىنى گوتى:

- مەن كارى دىكەم مەن روۋو جىڭايتىكى
تەرەۋم!
پاش رەستەيىكى كەم قەسكەى دەما تەۋا كىرە:
- بەگەم لە شەنجامدا ھەموۋمان يەكەتى
دەگىرەۋە!

لەگەل ئەۋ قەسەبەى كامەند تارمايى كامەرائىكە
لەسەر پروۋى عەولاى ھارپىم دىسارى دەدا،
چاۋەكەنى پتر گەش دەپورەۋە. ئەۋەش سەرىكى
ھەلپى بەرەى پەزى زۇر بىلەد دەپوراشى ۋەكو
لەسەر لۈۋتەكەى بەزى شاخە سەركەشەكەن پان
لەقۇۋاى ئاسمانى بىن دوايى چاۋى لەشەكە
گىرەگىرەپن كە لەبەر چاۋى مەن بىز و نادىار بى!

كە لەروۋى عەولا ۋەرد دەپورەۋە لەدلى خۇمدا
ھەزار و پەك بىر و ئازار و ئاۋات لەمەل دەپوران
چىۋىان ھەلەدا و دەرگەشە شىكەدەۋەى ئەۋ
پىرانە، ئە تارەۋەم لەگەل خۇم دەۋام:

- ئاي ھارپىى خۇشەۋىستەم ئاي ھاۋتەمەن
ۋ ھاۋگەپك ۋ ھاۋگولەم ئاي عەولا چەند
ھەلەلېكى بەرپىز و خۇشەۋىستەى ھەموۋان چەند
لاۋىكى پاست و قىداكارى!

لەگەل خۇم بەلېنەم پەن دەدا كە:
سەرج بىن بەتەنبا بەجىت نەھىلم شەرت
بىن مەنەش بۇ ئەۋ بەرزاپانە تەكان پەدەم پەو
ھەۋرازانە ھەلەگەپم كە تەۋو كامەند و
ھاۋپىيەكەنى دىكەمان ھۆكەرى پورن ئەشەق
پورن بە ھەمو تىرخىك دەتەنەۋى كەپن پەو
عەشەق

سەرىكەم لە لۈۋتەكەن ھەلپى و تاجاۋم بە پۇزۇ
چەقاندەن لەگەل خۇم دەمگوت:

- بەلن مەۋە جىڭاگان سەر تۆپەكى شاخ
ۋ گەپك ۋ ھەۋران ۋ ھەلەۋىو بىلەدايى ئاسمانە!
زاركى فراۋانى گەل كارۋانە دىۋەكەى قىۋوت
دەۋو تاك ۋ تۈۋك پىادە و شەكەت پىر شەل
ۋ سەقەت لەتەك ۋ لاخى ئەۋى بىن تۈۋك لەۋاۋە

كەلەشيان لە دۇخۇ دەكەشا و بەھىۋاشى دەچۈنە
پىش، ھەلەيان دەدا تىنپان دەداپە بەرخۇ تاكو
بەگەنە پىزى كارۋانە كە، دۈۋ دارۋاشى گەۋرە لە
ئاسمانەۋە باليان لىك دەدا بەسەر كارۋانەكەۋە ئەم
سەرۋ ئەۋ سەرى گەل يەكەپەى دەرگە، قەبۇ قەبۇى
چەند نىزەكەۋەك ۋەلپەر و ۋەسەر و لەم بەرى دىۋارى
شاخەكەن دەنگيان دەداپەۋە و تىكەل بە ھاششەى
ئاۋى رويارە رشتەكە و پىن خۇستى كارۋانەكە
دەپور، نىزەكەۋەكەن لەپەر قىۋوتقان كىرە بۇ
ئاۋ ئەشەكەۋەكەن ھەلەپم ۋەكو چاۋيان بە
داراشەكەن كەپتەن و لەترىسى ئەۋان پەنپان بۇ
ئەشەكەۋەكەن بىرەن، كامەند بەتەپى چاۋى
لەداراشەكەن بىرەن، كاتى كەۋەكەن پۇ
ئەشەكەۋەكەن ھەلەپم كامەند سەرىكى
عەولاى كىرەو پروۋى گۈزەۋە لاي مەن و
بىزەيىكى بۇ كىرەم

لەگەل عەولاى ھارپىم دەستەم ھاۋىشەۋە
مەى يەكەى، كاتى ئەگەل كامەندىش مەل
ئاۋاپىمان ئى دەرگە ئەۋ دەستىكى لەلاشەم
دا، بەۋاتىيىكى پتر و پىر پىۋاى گوتى:

- خەم مەخۇ حەق جىڭاى خۇى ھەر
دەگىرى چا ئېمۇز پان سەيە، تىكەيا
دۈۋر زۈۋىان دەرەگ دەپن ئەم بارە
چەۋتەۋە ئا لە بارە بەبارىكى تىر بەگىزى
بەبارىكى چاكتى.
چاۋم لە چاۋە پەرسەدارەكەنى عەولا ئالەپورن
كە دەگوت:

- دەپن ھەمو ۋەكو ئېمە دەمانەۋى
ئەۋھا پاست و دۈۋست بىن و پىتەۋە دىۋى
رەۋا و سىۋىشى خۇى

- دەپن ھەمو چەۋى و خۋار و كەچىپە،
پاست بەرەتەۋە لەگەرو تەرازۋى زىان
ئەۋھا بە كەچى تەمىنەۋە!
ۋە بەدەم بىزەيىكى تالەۋە پروۋى لە كامەند كىرە
ۋ پىرسى:

- چۈن پىك دەكەۋى دۇنبا بە بەرەۋاى
بىسۈرە!

لېنجا سەرىكى ھەلپى و لەبەر خۇيەۋە گوتى:
- ئەمە دەرسىكە كامەند قىزى كىرەۋەم و
پىۋاى قايەم پىن ھەپە.

ۋە دۈۋبارەى كىرەۋە:
- ھەگىزىن ئابىن دۇنبا بە بەرەۋاى
بىسۈرەۋە!

لېنجا پروۋى ۋەرگىراپەۋە لاي مەن و پىرسى:
- ئېمەش لە كۆمەلەكەمان پەپەمان و پىۋاپىمان
دەما نەپو!

مەنەش ھەر تەنلىا ئەۋەندەم بۇ كرا بەھىنى سەر
بەلېنەم و پتر پەمە ئاۋ قۇۋلەيى چاۋە
تىزەكەنى عەولا.

كاتى ئەگەل كامەندىش بەجىمان مەنەش و
بەھەگارى بەرەن و گورچ مەلمان پەرنىگەرە ئا،
لەگەل خۇم بىرەم دەرگەۋە:

- چاۋەكاشى عەولا ۋەكو پۇزۇنى قۇتايەتى
گەش و بىرسەدار بىۋەنەۋە خۇشەۋىستەى بەكى
گەۋرە و زۇر تىرى عەولا ئەۋەندەد دىدا بۇ چەسپا.
- كامەندىش ئاۋپىكى مەھەربانەى ئى داپەۋە
ۋ دەستىكى بۇ بەرەكەدەۋە!

ئاۋى ھەۋلىر و شارۋخ و شوۋى

شۇرۇر بۇ خۇدا گىرۇگىرتى گامىتىش و گامىتىشەۋانەكانى ھەۋلىر سەبارەت بەنەبۇنى شاۋ
بەناردىيان بۇ دەۋر زۆى بادىيان جىيەجىن كرا، ۋەكۇر فۇلگۇرى كوردى دەق:

- گامىتىش تەرىكى-سۈرگە دەۋرى دەچتە كوستان.

بەلام گىرۇگىرتىك كەلەم پۈرۈدە ماين نىسبەت بەدائىشتۋانى شاۋ، بىن شاۋى ئەھۋىندا شىتىكى
تاخۇشە و پىتەرىست بە غىلاچىكىسى ئەۋرىيە، سالتىم ئەۋانەسى رەۋ و ياخچىسى ۋۇزىران
ئەمالەكانىياندا كوردۇرە ۋاز لە قازانچ و كەيف و سىجەتى خۇيان يىتىن، بەلام پىتەرىستە:

- سەرئاشەكانى شار بۇ سەۋرىش تاشىنى خەلگ ئەۋەتتە ناۋ خەرج نەكەن.

- شەرىتەت قۇشەكان ئەم ھەۋوۋ ناۋەنەكەن بەشەرىتە.

- گەرماۋەكانى شار بەدۋىزىۋىسى ھۋىن داھىرىن.

- لەمگەرتەكان مەلافتۋابدەن و خەلگى ئىيگەمەن كەتتەمۇم كارتىكى شەرىيە.

- خەلگى شار بەۋزى قورسى (تەمىنەن) بەكارپەشتىن بۇ قىتىك كوردەۋى گەرۋو دەرۋونيان.

- لەيانەو چاھانەو چىشتەخانەكان لەجىياتى گلاسىك نىرگلاس ناۋ بەن ۋەزلىكە مەنەن يەكەن.

- خەلگەكە تاكايان لەخۇيان بىن ۋۇر ئارەقە نەكەن چۈنكە ئارەقە نىسبەتى ناۋ لەبەش كە
دەكەتەۋە.

- بىيۇنەى ۋۇرى شوۋى تەۋزۋى و شارۋخ ھەرمالە "عەسارە" بىگىت.

ئەمەنە تىكرا دېتەۋى كەسكردەۋى تەۋزۋى ئەزەمەى ئاۋى ئەم سال!

(خالىۋى ۋىيۋار (مەم)

ھەۋلىر
زۆى

ئۇفارىنكى
ماكانە؟ ساراۋانلى
ھەۋلىر دەۋى
دەكسا

دەۋى

41

كۆيە..

ۋۇتى بەدەلەدان

لەسەر پەيكەرى

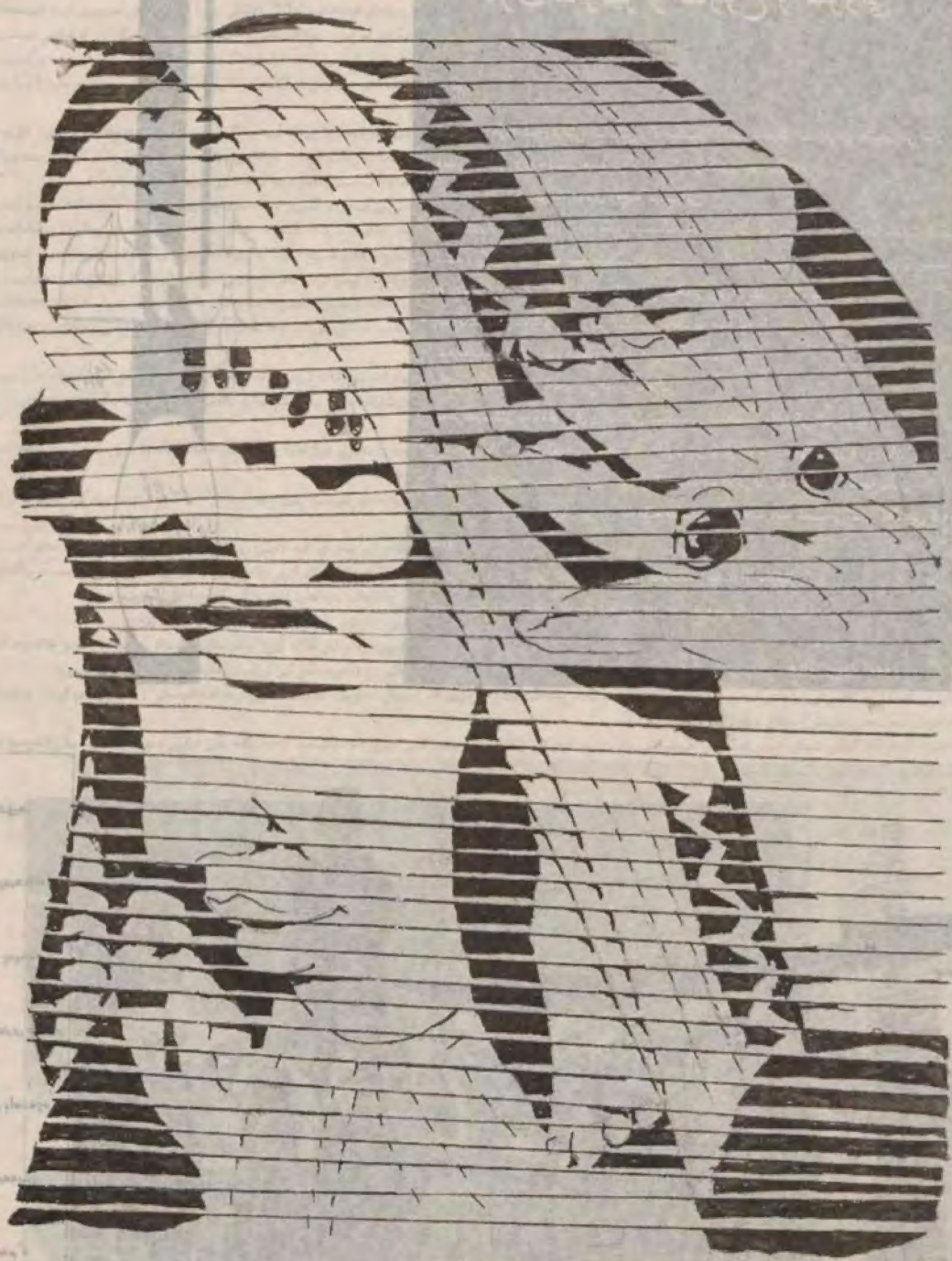
خاجى قادىس كۆيى

لەلەس ۋاستەۋە

سەتەمىيان

"مەم"

خط و رنگ و ریاضیات در هنر

42

۱۴۰

محمد مەولود "مەم"

شىركۇ بېكەس

شەپەكى لەش بەبارو
گېانىك وەك ھاۋىيانى "شەقلاۋە" و
بەفرى "سەفەن"
پاك و رووناك.
دەۋارىكى ھۆبە چىرۆك
لەبەردەمى رەشەپادا
قوارە ئاۋىكى سەرەلە و
قەسەمى قەنك.
"پىگى گەم" وەختى ئاۋىك تەرى ئەكا
لەبەردەمى مانگە شەۋدا.
رۇزىكىيان ھەر ئەۋەندى "پەنچاقلىسى" يەك
بىرك و ژانى
لەناۋ ھەناۋيا ھەلتۇقى و
نېتەر ئەۋسا بەگفە گف مەرگ ھات و
فېرانى وەك گول ئەستېرەى بن بىزارو
گەلەى دەم "پا"!

ئەدىۋانى (ئىسى) ۋە

۱۹۹۷

پروژەى داھاتوومان تايىبەتە بە
پروفسىيور كەمال مەزھەرى
مىژوونووس

پەقەتلا ۱۹۶۸ يىلى مائىگى خەلىقچىلىق ئەگەش خاتىرە سۈرىتى.